

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ *SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÂLİB AHMED BOSNAVÎ DÎVÂNI
(İnceleme, Transkripsiyonlu Metin, Nesre Çeviri)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERCAY SORGUN

ANABİLİM DALI: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

KOCAELİ-2009

T.C.
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ *SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÂLİB AHMED BOSNAVÎ DÎVÂNI
(İnceleme, Transkripsiyonlu Metin, Nesre Çeviri)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

SERCAY SORGUN

ANABİLİM DALI: TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI

DANIŞMAN: PROF. DR. İ. GÜVEN KAYA

KOCAELİ-2009

T.C.

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ *SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

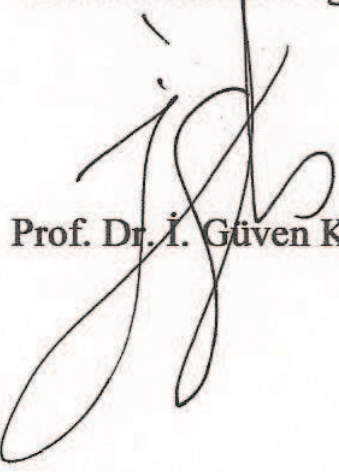
TÂLİB AHMED BOSNAVÎ DÎVÂNİ

(İnceleme, Transkripsiyonlu Metin, Nesre Çeviri)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tezi Hazırlayan: SERCAY SORGUN

Tezin Kabul Edildiği Enstitü Kururlu Tarihi ve No: 16.09.2009 2009/20

Prof. Dr. İ. Güven KAYA Doç. Dr. Gencay ZAVOTÇU Doç. Dr. Aynur KOÇAK

ÖNSÖZ

On yedinci yüzyıl, Osmanlı İmparatorluğu'nun ekonomik ve siyasal alanda gerilemeye başladığı bir dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Siyasal bakımdan gerileme yaşanmaya başlasa da bu yüzyılda sanat ve edebiyatta büyük gelişmeler yaşanmış, bir çok önemli şair yetişmiş ve yetişen şairler başarılı eserler ortaya koymuşlardır.

Divan edebiyatının en güzel örneklerinin sergilendiği XVII. Yüzyılda Talib Ahmed Bosnavi de kendisine bir yer edinmeyi başarmıştır. Bu çalışmamızda Talib Ahmed'in divanını inceleyerek edebiyatın derinliklerinde saklı kalmış şairi gün ışığına çıkarmayı hedefledik.

Çalışmamızın ilk bölümünde XVII. Yüzyılın siyasal ve sosyal özelliklerinden bahsettikten sonra dönemin edebiyatı hakkında bilgi vererek Talib Ahmed Bosnavi hakkında bilgi vermeye çalıştık. İkinci bölümünde ise Talib Ahmed Bosnavi Divân'ını şekil ve içerik olarak değerlendirdik. Öncelikle metni transkripsiyon alfabesiyle yeniden yazarak günümüz Türkçesi ile nesre çevirisini yaptık daha sonra da eseri şekil ve içerik olarak inceledik. Çalışmamızın en sonuna da Divân'ın orijinal metnini ekledik.

Çalışmayı hazırlarken Divân'ın iki farklı nüshasını elde ettik ve bu iki nüshayı birbiriyle karşılaştırarak eserin farklı ve benzer noktalarına ulaştık. Eserin orijinal halinde oluşan bazı aksaklıklar nedeniyle vezin tamiri yapmak durumunda kaldığımız bölümler oldu. İstemeyerek de olsa eserin hazırlanışı sırasında yapmış olduğumuz hataların anlayışla karşılanacağını umuyoruz.

Bu çalışmayı hazırlarken en ufak bir detayı bile titizlikle inceleyen ve bana her konuda tüm bilgi birikimi ve deneyimiyle sonsuz destek veren; sabır ve anlayışı

benden esirgemeyen çok değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. İ Güven KAYA'ya ve benden her anlamda yardımlarını esirgemeyen saygı değer hocalarım Doç. Dr. Gencay ZAVOTÇU, Yard. Doç. Dr. Hasan Kolcu'ya, metnin içerisinde bulunan Farsça bölümleri çevirmemde değerli dakikalarını bana ayırıp yardımcı olan değerli hocam A.Naci Tokmak'a, ve çalışma arkadaşlarıma, son olarak da bu çalışmayı yapmamda beni sonuna kadar destekleyen aileme ve her an yanımda olup beni destekleyen eşim Yakup Türksel SORGUN'a sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İZMİT, Eylül 2009

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	III
İÇİNDEKİLER.....	V
ÖZET.....	VII
ABSTRACT.....	VIII
KISALTMALAR.....	IX
1. TÂLİB AHMED BOSNAVÎ'NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ..X	
1.1. Hayatı.....	X
1.2. Edebî Kişiliği.....	XIII
2. TÂLİB AHMED BOSNAVÎ'NİN ESERLERİ.....XXI	
2.1. Dîvânı.....	XXI
3. ŞEKİL ÖZELLİKLERİ.....XXX	
3.1. Nazım Şekilleri.....	XXX
3.2. Vezin.....	XXX
3.3. Kâfiye.....	XXXIII
3.4. Dil Özellikleri ve İmlâ.....	XXXIV
4. TÂLİB AHMED'İN DÎVÂNINDA GEÇEN ŞAHİS ADLARI.....XXXVIII	
4.1. Hükümdar ve Devlet Adamları.....	XXXVIII
4.2. Tarihî ve Efsanevî Şahıslar.....	XXXIX
4.3. Dînî Kişiler.....	XLV

4.4. Filozof ve Bilginler.....	XLVIII
5. DÎVÂN'DA GEÇEN YER İSİMLERİ.....	L
6. NÜSHA TAVSİRİ.....	LIII
7. DÎVÂN'IN HAZIRLANMASINDA İZLENEN YOL.....	LV
8. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ.....	LVI
9. SONUÇ.....	LVII
10. TRANSKRİPSİYONLU METİN VE NESRE ÇEVİRİ.....	LVIII
KASİDELER.....	1
GAZELLER.....	17
TARİHLER.....	78
KIT'ALAR.....	82
11. KAYNAKÇA.....	85
12. ÖZGEÇMİŞ.....	87
13. TÂLİB AHMED BOSNAVÎ DÎVÂNI'NIN TIPKI BASIMI.....	88

TALİB AHMED BOSNAVÎ DÎVÂNİ

Sercay SORGUN

Anahtar kelimeler: Tâlib Ahmed Bosnavî Dîvânî'nin incelenmesi, transkripsiyonlu metin, günümüz Türkçesi ile nesre çevirisi ve tıpkı basım.

Özet: Çalışmamızda Tâlib Ahmed Bosnavî'nin 17.yy'da hazırladığı divanını Türk Edebiyatı'nın gizli kalmış derinliklerinden çıkartıp edebiyat dünyasının ve araştırmacıların hizmetine açmayı planladık. Eserin yazıldığı dönemi göz önünde bulundurarak divanı inceledik; şairin gün ışığına çıkmamış olan hayatı ve edebiyatı hakkında araştırmalar yaptık.

Eser öncelikle transkripsiyon harfleriyle yeniden yazılıp sonrasında günümüz Türkçesi ile nesre çevrilmiştir. Çalışmanın en sonuna ise metnin tıpkı basımı eklenmiştir.

TALİB AHMED BOSNAVÎ DÎVÂNI

Sercay SORGUN

Key Words: Textual analysis of the Divan, text with transcription alphabet, translation into prose by present-day Turkish and facsimile.

Abstract: In our study, we intend to take out Tâlib Ahmed Bosnavî's divan, which has written in 17th century, from depth of Turkish Literature and present it to world of literature and researchers.

We analysed divan considering the era that it was written. We made researchers about life, which never emerged and literature of the poet. The work, first, was written by letter of transcription again, then translate into prose by present-day Turkish. The identical printing of the text is added to end of the story.

KISALTMALAR

- a.g.e** : Adı geçen eser
AE : Ali Emiri nüshası
Ank. : Ankara
B : Beyit
b. : Baskı
Ansk : Ansiklopedi
Bkz : Bakınız
c. : Cilt

Edeb : Edebiyat

EE : Esad Efendi nüshası
G : Gazel
Haz : Hazırlayan
İst : İstanbul
K : Kaside
KT : Kıt'a
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı
s. : Sayfa
S. : Sayı
T. : Tarih
TDK : Türk Dil Kurumu
Yay. : Yayınları
Yy : Yüz yıl

1. TÂLİB AHMED BOSNAVÎ'NİN HAYATI VE EDEBÎ KİŞİLİĞİ

1.1. HAYATI

Dîvân Edebiyatı, yüzyıllar boyunca birçok şâir yetiştirmiş; asırlarca dilden dile aktarılan büyük eserlere ulaşmamıza vesile olmuştur. Tâlib Ahmed de 17. yüzyılda yaşamış Dîvân şâirlerindedir.

Yaptığımız araştırmalarda birkaç kaynaktan başka şâir hakkında detaylı bilgiye ulaşamadık. Ulaştığımız kaynaklara göre asıl adı Ahmed'tir. Bosna'da doğmuştur. Doğum tarihiyle ilgili olarak da kaynaklarda bilgi bulunmamaktadır. Saffet Basagic'in eserinde¹ belirttiğine göre eğitimini Carigrad'ta tamamlamıştır. Eğitimini tamamladıktan sonra İstanbul'a gelip Vezir-i âzâm Fazıl Ahmed Paşa'nın mâiyetine katıldı.² Daha sonra Re'isü'l-küttâblığa³ getirilmiştir. Re'isü'l-küttâblık makâmına atandıktan sonra Süleymaniye'ye yerleşmiş; Süleymaniyeli Ahmed olarak anılmaya başlamıştır.⁴ Sicill-i Osmânî'de Tâlib ile ilgili olarak " Şâir ve münşîdir." denmektedir.⁵

---

¹ Safvet-beg Basagic, **Bosnjaci Hercegovci u İslamskoj Knjizevnosti**.

² Mustafa Safâyi Efendi, **Tezkire-i Safâyi (Nuhbetü'l-asar Min Fevâ'idi'l-eş'âr)İnceleme-Metin-İndeks**, Haz. Pervin Çapan, Ankara:Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay., 2005,s.362

³ İsmail Belig, **Nuhbetü'l-Asar Li-Zeyli Zübdeti'l Eş'ar**, Haz. Abdülkerim Abdülkadiroğlu, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay.,II.baskı, 1999, s.214

⁴ Safâyi, a.g.e., s.362

⁵ Mehmed Süreyyâ, **Sicill-i Osmani yâhud tezkire-i Meşâhir-i Osmâniyye**, Haz. Ali Aktan- Abdülkadir Yuvalı- Mustafa Keskin,c.II, İstanbul: Sebil yay., 1996, s.272

Kaynaklarda hakkında detaylı bilgi olmasa da şâirin eserinde hayatı ile ilgili izlere rastlıyoruz. Dîvânında yer alan bir kasidesinde şâir, gençlik yıllarında ilime merak sardığını ve bu arzusu için birçok ülkeye seyahat ettiğini ifade etmektedir:

Heves itdüm ma'ârif kesbine hâl-i şebâvetden

Dolaşdum mümkünin taḥşîl idince bir niçe kişver⁶

İlim arzusuyla Mısır'a gitmiş ve burada uzun bir süre Ezher Camii'nde ikâmet etmiştir.

Semend-i himmetümle tayy-ı menzil eyleyüp vardum

Mısır'da ḥaylî dem oldum muḳîm-i câmi'-i Ezher

Şâir hayatı boyunca dolaştığını, dünya ülkelerinin dörtte birini gördüğünü beytinde şu sözlerle dile getirmiştir:

Rub'-i meskûnı tolaşdum taleb-i 'ilm iderek

Ne Ḥaleb kaldı ne Bağdâd ḥod müklet-i Şâm

Tâlib'in eğitim konusunda uzun yıllar çalışmalar yaptığını; ilme çok meraklı olduğunu sözlerinden anlayabiliyoruz. Beyitlerinde çok iyi derecede Arapça bilgisine sahip olduğunu; dönemin önemli âlimleriyle boy ölçüşecek kadar dile hakim olduğunu vurgulamaktadır.

Şuğlüm irdi 'Arabiyyetde kemâle o kadar

Müşkilüm ḥallidemez olsa eger İbn-i Hişâm

---

⁶ Bkz. Metin, s.3

Ḥaṭṭ-ı ta'liküm otuz yılda kemâlin buldı

Ḳomadum fenn-i kemâlâtın içinde ibhâm⁷

Tâlib'in gazellerinde musikî makamlarının yer aldığı görülmektedir. Bu da hayatının bir döneminde musikî ile uğraştığı düşüncesini doğurmaktadır. .

Pür nağme olur velveleden çarḥ-ı mu'allâ

Murğ-ı dil-i zâr itdüği dem senc-i yevelâ

Bu zemzeme-i perde-i 'Uşşâḳdan aldı

Der dir tenenâ dir tenenâ dillere cânâ

Geh nağme-i tîz ile Ḥüseynî'ye çeker cân

Ter ter yevelâ ter yevelî yevelî vâ

Ayrılmadı dil bülbüli gülşende Nevâdan

Dir dir teneni dir tene dir ten tenenâ hâ

Ṭâlib ğazeli evc-i 'Irak ile tamâm it

Demdür ter-i der dir tenenâ dir tenedir nâ⁸

---

⁷ Bkz. Metin, s.7

⁸ Bkz. Metin, s.17

Kaynaklarda Tâlib'in ölüm tarihiyle ilgili iki farklı tarihle karşılaşmaktayız. Safvet Basagic, İsmail Beliğ Tezkiresi ve Sicill-i Osmânî'de ölüm tarihi olarak 1085⁹ tarihi zikredilirken Safâyî Tezkiresi'nde bu tarih 1080¹⁰ olarak verilmektedir. Safvet Basagic'e göre Tâlib, 1085(m.1674) senesinde Çupriliça'da vefat etmiş; memleketi Carigrad'daki Şeyh Ebu'l-Vefâ camiine defnedilmiştir.¹¹

1.2. Edebî Kişiliği

Dîvân Edebiyatı'nda yüzyıllar boyunca Fuzûlî, Bâkî, Nef'î, Hayâlî, Şeyh Gâlib gibi sanatının zirvesine ulaşmış onlarca şâir yaşamıştır. Kendine has özellikleriyle en yüksek noktada söylemleri olan bu şâirlerin yanında, birçok şâir de sesini duyurmaya ve kendini edebiyat meydanında ispata çabalamıştır.

17. yüzyıl, Nef'î, Nâilî, Fehim-i Kadîm gibi önemli şâirleri yetiştiren bir yüzyıldır. Tâlib Ahmed de bu yüzyılda kendine bir yer edinmek için şiirler ortaya koymuş, bu dönemde adını fazla duyuramasa da Dîvân'ında kendini ispat etmeye ve sanatını gözler önüne sermeye çalışmıştır.

Sicill-i Osmani'de kendisi ile ilgili “Şâir ve münşîdir¹².” şeklinde bir ifade kullanılmıştır. Tâlib'in dîvânını incelediğimizde onun da dönemin diğer şâirleri gibi Klasik Dîvân Edebiyatı tarzını benimsediği dikkatimizi çekiyor.

---

⁹ Basagic, a.g.e;340; Beliğ, a.g.e.,s.214; Sicill-i Osmani a.g.e s.272

¹⁰ Safayi a.g.e, 362

¹¹ Basagic, a.g.e;340

¹² Sicill-i Osmani, a.g.e.,s.272

Ey gül-i ter bilür misün nemsün

Tāze dāğ-ı derün sen misün

Sen bu hüsni-cihān-stānuñla

Pertev-endāz-i mihr-i 'ālemsün

Leb-i la'lüñle 'āşık-ı rinde

Neş'e baş-ı piyāle-i Cem'sün

Güher-i nağd-i eşk ile cānā

Müşterā-yı dü dīde-i nemsün

Saña gül eksük olmaz ey Tālib

Bülbül-i nağme-senc-i hoş demsün¹³

Tālib'in Dîvân'ında dört kaside, doksan yedi gazel, beş tarih, dört kıt'a, iki beyit ve alfabeye beyitler bulunmaktadır.

Elimizdeki kaynaklarda şâirin eserlerinden söz edilmemektedir. Elimizde sadece Dîvân'ı bulunmaktadır. Dîvân'da gazeller büyük yer tutmaktadır. Gazeller, Klasik Dîvân Edebiyatı tarzında düzenlenmiştir:

Bend-i ser-i zülfümde dil şāne midür cānā

Yoğsa bu benüm 'aqlum dîvāne midür cānā

---

¹³ Bkz. Metin, s.64

Ruhsāre-i şem'ünle ülfet-i dil-i şeydā

Bāl ü perini yaqmış pervāne midür cānā

Zülfünde nedür eyā o hāl-i siyeh bilmem

Mürgān-ı dilde dām ü vehm midür cānā

Şahrā-yı ğama düşdüm zincīr-i muḥabbetle

Mecnūn mı benüm gönlüm dīvāne midür cānā

Gitdükçe füzün eyler gönlüm ğam-ı sevda

Meydān-ı muḥabbetde bīġāne midür cānā

Meclisde degül güyā şūrīde-i dil ey Tālib

Şad-pāre şikest olmuş peymāne midür cānā¹⁴

Şâir, gazellerinde sıklıkla “gül, bülbül, gülşen, kadeh” mazmunlarını kullanmıştır. Sevgiliyi ulaşılamayan güle, kendisini ise ona ulaşabilmek için feryatlar eden bülbüle benzetir. Bülbül her daim gül bahçesine feryat etmeye gider:

Ġonceler çāk-ı giribān eylesün nevrūzdu

Gülşene feryāda geldi 'andelibān fevc fevc¹⁵

---

¹⁴ Bkz. Metin, s.19

¹⁵ Bkz. Metin, s.25

Şâir, kasidelerinde dönemim önemli kişilerine övgü ve dualarını iletmiştir. Bunlardan ilki Musahib Mustafa Paşa adına yazdığı kasidedir. Bu kasidede önceleri gam içinde olan şâirin Musahib Mustafa Paşa'nın gelişiyle gamdan kurtulduğu ve mutlu olduğu övgülerle ifade edilmiştir.

Beni bir dem hevâdis-i dijemden kırtarup şâd it
Niçe demdür ki kaldı künc-i ğamda hâıırum muğberr
.....
Ĝııam-ı ğamdan azâd oldı 'âlem şâd olub şimdi
Bî-ĥamdi'llâh tulûĝ itdi felekde bir meh-i enver

Zevâyâ-yı cihân meş'al-firûz-ı hürremidür kim
Ziyâ-yı luĝı pür nür eyledi dünyâyı ser-tâ-ser¹⁶

Şâir bu kasidede bize kendi şiir anlayışı ile ilgili ipuçları vermektedir. Kasidenin çok uzamaması gerektiğini; sözün uygun olarak kısaltılması gerektiğini; uzun yazılırsa her sözün mücevher dahi olsa yine de kıymetinin olmayacağını vurguluyor.

Kaşide buldı pâyânı duâ'ya başla ey Tâlib
Tamâm oldı kelâm ancak derünî bir duâ' ister

Sühende ihtîşâr itmek budur ma'kül-ı çâr-'unşur
Derâz itseñ okunmaz dahı olsa her sözün cevher¹⁷

---

¹⁶ Bkz. Metin, s.1

¹⁷ Bkz. Metin, s.3

Şâir, diğeri bir kasidesini dönemin padişahı olan IV.Mehmed'e yazmıştır. Padişahın kahramanlıklarından, hükümdarlığından, gücü ve başarılarından söz eder. Ayrıca Kandiya Kalesi'nin fethinden de bahseder:

Āsumān-ı 'azamet Hān Meḥemmed Ġāzī

Mālik-i mülk-i cihāndāver-i nuşret- encām

O Nerīmān-ı zamāndur ki kemānun çekemez

Bāzū-yı himmet ile gelse eger Rüstem ü Sām

Lerziş-i kadd-ı zemīn ḥaşıl olur pāyından

Her kaçan raḥş-ı sebük-pāyına itse ikdām

Ejder-āsā dem-i şemşiri kaçan dem çekse

Cān-ı 'udvāna ider duzaḥi ol demde makām

Na'ra-i ra'd mişālin işideydi elḥaḳ

Ḳahramān kāmēt ü ḳaddiyle olurdu sersām

Ḥamle itdükçe dem-i ma'rekede şemşiri

Şaf-şikenlikte bulur ḳuvvet-i tīg-i şamşām

Bād-ı ḳahrı esicek ḳuvvet-i te'sirinden

Şarşar-ı merg olub ā'dāda bulur şiddet-i tām

Şedef-i baħr-ı 'atādur keŕ-i cūdı ki virür
Baħşıŕ-i ebr-i bahārī gibi bir cevħer-i tām

Kereminden ne ki endāz-ı tarāb olsa eger
Farṭ-ı ħüsni nazarı eyler anı 'anber-ħām

Sensün İskender-i ŕānī ki zebān-ı tīgüñ
Çande varsañ ider elbette 'adūyı ilzām

Leŕker-i baħr-ı firāvānuñı taħrik itseñ
Dizilür āb ile ābum gibi ŕaħrada ħıyām

Hem-ser-i pāye-i eflāk oṭāguñ üzre
Şu'le-pāŕ-ı dehen-i ejder-iyāndur 'alām

Deħŕetünden ṭuramaz terk-i diyār eyler 'aduvv
Ṭūğlarla 'alem nuŕretüñ itdükçe ħırām

Devr-i 'adlüñde senüñ 'add-i fütühāt itsem
Şafħa-yı kevn ü mekāmı pür iderdi erķām

Cümleden Çandiyāyı kan ile yoğrulmuş iken
Ṭop-ı қаһruñla urup itdüñ anı süŕt-i endām¹⁸

---

¹⁸ Bkz. Metin, s.5-6

Şâir, eserinde gittiği yerlerden ve birçok ülkeden bahsetmiştir. Mısır, Halep, Tatar ülkesi, Şam, Bağdâd bunlardan bazılarıdır.

Arz-ı Rûmı dolaşup kişveri hem Tâtârı

Tek diyü eyledüñ ‘âlemde kalender vārī

Biz o ferzend-i cihân rind-i sebük-bārız kim

Gezmedük yer kıomaduk hıttâ-i tâ Bulğârı¹⁹

Eserde dikkatimizi çeken diğerk bir unsur da beyit tekrarlarıdır. Şâir, padişaha ithafen yazdığı kasidenin²⁰ içindeki bazı beyitleri tarihler²¹ bölümünde yeniden karşımıza getirmiştir.

بارك الله زهى كوكبه عثمانى

Ki divānhāne-i nüh-tāk-ı felekdür aña bām

Mihr ü mehdür ‘alem-i leşker-i encām sipehi

Bu sipehdāra nice kevn ü mekân olmaya rām

Şöyle teşhîr-i kıaza vü kıader itmiş el-hāk

Muntazır her birisi emre itâ’atde ğulām

---

¹⁹ Bkz. Metin, s.8

²⁰ Bkz. Metin, s. 6

²¹ Bkz. Metin, s.78

Eyledi 'ākıbet 'Oşmānī-i şeh kişver-i heft
Nesebinde sorılır mülket-alā yevm-i kıyām

Geldi bir Rüstem-i ejder-küş anuñ şadrına
Eyledi 'ālemi şimşır-i cihāngır-i benām

Ya'ni hem nām şehensāh risālāt-ı Hüdā
Dāver-i Cem-ḥaşem ü dād-ger ḥalk-ı enām

İtdi Efrenge sefer sâ'at-i eyvende o şeh
Ḳal'a-yı Ḳandiyā'yı virdi Hüdāvend-i kirām

Hātif-i ğayb didi fetḥ olıcak târiḥin
حمدالله على النصر جويش الاسلام

Bu bilgilerden yola çıkarak şâirin edebi kişiliği ile ilgili bilgi edinmeye çalıştık. Şâir, döneminin şiir özelliklerini eserinde uygulamaya çalışmış, rind- zahid ilişkisini, dönemin önemli kişilerini, sosyal olaylarını ve kendi dünyasını eserine yansıtmaya çalışmıştır. Eserinde Arapça ve Farsça'yı kullanarak şiirler yazmış olması bize iki dile de hakim olduğunu göstermektedir.

2. TÂLİB AHMED BOSNAVÎ'NİN ESERLERİ

2.1 Dîvânı

Tâlib Ahmed'in bilinen tek eseri Dîvân'ıdır. Yazmalar Kataloğu'nda Dîvân'ın Millî Kütüphane, Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Kitaplığı, Fatih Millet Kütüphanesi ve Süleymaniye Kütüphanesi olmak üzere 4 nüshası olduğu söylenmektedir; fakat yaptığımız araştırmalar sonucu Milli Kütüphane'deki nüshanın Tâlib Ahmed Bosnavî'ye değil Tâlib Ahmed Bursavî'ye ait olduğu saptadık. Yine yaptığımız araştırmalar sonucunda Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Kitaplığı'nda olduğu söylenen nüshaya ulaşamadık. Elimizde sadece Süleymaniye Kütüphanesi ve Millet Kütüphanesindeki iki nüsha bulunmaktadır. Millet Kütüphanesi nüshası gayr-i müretteb bir dîvân şeklindedir. Süleymaniye Kütüphanesinde bulunan nüsha ise adeta seçme beyitlerden oluşan ilave bir parça gibidir. Bu Dîvân nüshasında sadece gazeller ve alfabeye beyitler kısmı bulunmaktadır. Çalışmamızda iki nüsha birbiriyle karşılaştırılmış, eksik olan bölümler eklenmiş, farklılıklar dipnotlarla gösterilmiş, gayri müretteb şekilde olan Dîvân alfabetik sıraya göre düzenlenmiştir.

Dîvânda dört kaside, doksan yedi gazel, beş tarih, dört kıt'a, iki beyit, üç diğer şiirler ve alfabeye beyitler bulunmaktadır. Dîvân'da gazeller önemli yer tutmuştur. Şâir dönemin özelliklerine uygun olarak akıcı bir dille gazellerini kaleme almıştır.

Eser, dönemin padişahı IV. Mehmet adına düzenlenen kaside ile başlar. Kaside, elli bir beyitten meydana gelir. Şâir, padişahın kahramanlıklarından övgüyle söz eder:

Āsumān-ı ‘aẓamet Hān Meḥemmed Ġāzī

Mālik-i mülk-i cihāndāver-i nuşret- encām

O Nerīmān-ı zamāndur ki kemānun çekemez

Bāzū-yı himmet ile gelse eger Rüstem ü Sām

Lerziş-i kadd-ı zemīn ḥaşıl olur pāyından

Her kaçan raḥş-ı sebük-pāyına itse ikdām

Ejder-āsā dem-i şemşīri kaçan dem çekse

Cān-ı ‘udvāna ider duzaḥi ol demde makām

Na’ra-i ra’d mişālin işideydi elḥaḳ

Ḳahramān kāmēt ü ḳaddiyle olurdu sersām

IV. Mehmet’in savaş meydanlarındaki yiğitliği, yaptığı fetihler ve elde ettiği başarılar güzel benzetmelerle aktarılmıştır. Padişahın yaptığı Girit seferi vurgulanarak Kandiya Kalesi’nin alınması hakkında övgüler sunulmaktadır:

Dehşetünden turamaz terk-i diyâr eyler ‘aduvv

Ṭūğlarla ‘alem nuşretüñ itdükçe hırām

Devr-i ‘adlũnde senũñ ‘add-i fütũhāt itsem

Şafha-yı kevn ü mekânı pür iderdi erķām

Cümleden Ḳandiyāyı ķan ile yoğrulmuş iken

Ṭop-ı ķahruñla urup itdũñ anı süşt-i endām

Kişver-i mışra vürüd itdüm o demde gördüm

Pür idi müjde-i fetħũñle sebīl ül-‘alām

Bu fetihten sonra dönemin önemli devlet adamlarının kendisine tarih düşürmesi için istekte bulunduğunu şu satırlarla ifade etmektedir:

Nuşret ü fetħũñe tārīḫ için erbāb-ı düvel

Eyledi bu ķuluna her birisi bir ibrām

Tālib, bu istek üzerine kasidenin içerisinde bir bölümü tarih düşürmek için ayırmıştır; ayrıca bu bölüm Dîvân’ın sonunda “tarihler” kısmında tekrar söylenmiştir:

‘Āķıbet nāṭıķa-i nādire perdāz-ı sühen

Başladı böyle ser-āğāz-ı sühende enzām

Ya'ni hem nām şehenşāh risālāt-ı Hüdā
Dāver-i Cem-ḥaşem ü dād-ger ḥalk-ı enām

İtdi Efrenge sefer sâ'at-i eymende o şeh
Ḳal'a-yı Ḳandiyā'yı virdi Hüdāvend-i kirām

Hātif-i ğayb didi fetḥ olıcak târiḥin
حمد الله على النصر جويش الاسلام

Kaside otuz beş beyitten oluşmaktadır. Kasidede, dönemin ileri gelenlerinden bir olan Mustafa Paşa'nın kişiliğinden, devlet adamlığından, ve övgüsünden söz edilmektedir. Kaside incelendiğinde Mustafa Paşa'nın dönemin ileri gelen devlet adamlarından olduğu anlaşılakta ve kaymakamlık yaptığı göze çarpmaktadır. Ayrıca beyitlerde ne kadar adaletli bir devlet adamı olduğu da vurgulanmaktadır:

O bedr-i lâmi'-i devlet muşāhib Muştāfā Pāşā

O māh-ı salṭanat yaġız vezīr-i Āşaf-ı dīġer

Maḳām-ı şadr-ı 'ālāya geḫüb ḳāimaḳām oldı

Bırakdı keştī-i devlet 'adālet baḫrine lenger

O māh-i zīb-i evc-i āsumānī salṭanatdur kim

Münevver encüm ü re'yiyle daḫı çarḫ-ı nilüfer

O Dārā-yı cihāndur kim ğulām-ı kemterīninden

Tekāpū-yı zemīn-i ĥidmet eyler bir niçe sencer

Tālib, Kefe güzellerine hitaben de bir kaside meydana getirmiştir. Bu kasidede, bir gece vakti Kefe şehrinde, buldukları meclise ay yüzlü bir güzelin geldiğini ve aşıkları mest ettiğini söyler ve ay yüzlü güzeli över:

Bir şebān-gāh belde-i Kefe'nün

Mescide geldi ehl-i 'irfānī

Meh-cebīnān-ı dilberān olmuş

Şeb-çerāġān-ı bezm-i rūĥānī

Elde hep kātīlān-ı 'uşşākuñ

Cevherāndur tīġ-i berrānı

Bir nigāh-ı tegāfūl itse dīdem

Cān-ı şīrinüm olsa ħurbānı

Kūşelerden o kūdekān-ı fiten

Gösterür ĥaṭṭ-ı ĥūn-ı pīşānı

Şeb kadar oldu gördi 'âşıklar

Rûy-ı pertev-firûz-ı cānānı²²

Eserdeki diğer bir kaside Mısırlı Şeyh Yahya adına yazılmıştır. Şâir bu kasideyi Arapça olarak düzenlemiştir. Şeyh Yahya'nın Allah tarafından faziletlerle donatıldığına ve onun bilgilerinden yararlanıldığına değinilmiştir. Kasidede Yahya'ya şarap içmenin caiz olup olmadığı da sorulmuştur.

Diğer iki kaside ise Farsça olarak tertip edilmiştir. Kasidelerden birinde iftar sonrasında içilen kahvenin güzelliği ve öneminden bahsederken diğerinde Feyyum şehrinde oturan Seyyid Ali'den söz edilmiştir.

Tâlib Ahmed, eserinde kasidelerden sonra alfabenin her harfine birer beyit yazdığı parçayı oluşturmuştur. “**Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün**” vezin kalıbıyla oluşturulan bölüm yirmi dokuz beyitten oluşmaktadır.

Eserde doksan yedi tane gazel bulunmaktadır. Gazellerin bir tanesi dört, altmış bir tanesi beş, on iki tanesi altı, sekiz tanesi yedi, dokuz tanesi sekiz, beş tanesi dokuz, bir tanesi ise on beyitten oluşmaktadır. Dört beyitlik gazel²³ hariç tamamında Tâlib mahlası bulunmaktadır. Gazellerde genel hatlarıyla gül, bülbül gibi Dîvân Edebiyatı mazmunları yer almaktadır.

---

²² Bkz. Metin, s.11

²³ Bkz. Metin, s. 25,G.XIV

Dîvânda beş de tarih bulunmaktadır. Bunlardan ilki Feyyum şehrinde yaşayan Seyyid Ali için düşürdüğü tarihtir:

Hâtif-i gayb didi mevtine anuñ târîḥ

Çekdi el maştaba-yı künc-i kühenden ‘Oşmân²⁴

چکدی ال مصطبه کنج کهنند عثمان

Tarih, beytin son mısraında yer almaktadır. Mısram tüm harfleri toplandığında 1077 (m.1666) tarihi çıkmaktadır; ancak hatif-i gayb ifadesi +1 olarak katıldığında şâirin verdiği 1078 (m.1667) tarihine ulaşılmaktadır.

(ç:3, ک:20, د:4, ی:10/ ا:1, ل:30/ م: 40, ص:90, ط: 9, ب:2, ه:5/ ک:20, ن:50, ج:3/ ک:20, ه:5, ن: 50, د: 4, ن: 50/ ع: 70, ث: 500, م:40, ا:1, ن:50)

İkinci tarih Tâlib’in sevgiliyi gördüğünde söylediği tarihtir:

Didi Ṭâlib anı gördükte târîḥ

Bu cā-cünbüş serāy-ı dilrubādur²⁵

بو جا جنبش سرای دلربادر

İkinci mısram harfleri toplandığında (ب:2, ن:50, ج:3, ا:1/ ج:6, و:2) ortaya çıkan rakamlar (ب:2, ن:50, ج:3, ا:1/ ج:6, و:2, د:4, ب:2, ا:1, ر:200, ی:10/ د:4, ل:30, ر:200, س:500, ش:300) tarihini vermektedir.

²⁴ Bkz. Metin, s.76

²⁵ Bkz. Metin, s.76-77

Dîvân'daki üçüncü tarih, devrin padişahı olan IV. Mehmed'in Kandiya Kalesi'ni fethettiği tarihi belirtmektedir:

Hātif-i gayb didi feth olıcak tārîhin

حمد لله على الضر جيوش الاسلام²⁶

Beyitteki harfler toplandığında (ح:8,م:40, د:4/ ل:30, ل:30, ه:5/ ع:70, ل:30, ی:10/ ل:1, ل:30/ ن: 50, ص:90, ر:200/ ج:3, ی:10, ش:300/ ل:1, ل:30, ل:1, س:60, ل:30, ل:1, م:40) ortaya çıkan rakamlar 1080 (m.1669) tarihini vermektedir. Bu tarih Padişah'a ithafen yazılan kasidenin içerisinde de yer almaktadır.

Dördüncü tarih ise dönemin padişahı Mehmed Hân'ın yaptırdığı kasrın tarihini söylemektedir:

Didi Tālîb tamām oldukda tārîh

Zehî kaşrı ser-efrâz-ı hümâyûn²⁷

زهى قصرى سر افراز همایون

Beyitteki harfler toplandığında (ز:7, ه:5, ی:10 / ق:100, ص:90, ر:200, ی:10/ س:60, ل:1, ل:30/ ن:50, ف:80, ل:1, ر:200, ل:1, م:40, ه:5/ ز:7, ل:1, ی:10, و:6, ن:50) çıkan rakamlar 1083 (m.1672) tarihini vermektedir.

Eserdeki son tarihte ise bir önceki tarihte değinilen kasra, dönemin sadrazamı Köprülüzade Ahmed Paşa'nın ayak basması konu edilmiştir:

---

²⁶ Bkz. Metin, s.78

²⁷ Bkz. Metin, s.80

Didi T̄alib fem-i h̄atıfden anuñ t̄arīhi

طلع البر منير اكبريق الاكوان²⁸

Beyitteki rakamlar toplandığında (ط:9, ل:30, ع:70/ ا:1, ل:30, ب:2, ر:200/ م:40, ن:50, ی:10, ر:200/ ا:1, ك:20, ب:2, ر:200/ ی:10, ق:100/ ا:1, ل:30, ا:1, ك:20, و:6, ا:1, ن:50) ortaya 1084 (m.1673) tarihi çıkmıştır.

Dîvân'da ayrıca şamlı Mustafa Paşa Kıt'ası, Hilâliye Kıtası, Tevhîdiye Kıtası, Molla Aşkı için yazılmış bir kıt'a olmak üzere dört kıt'a ve başlıksız olarak yazılmış iki beyit bulunmaktadır.

şair, eserinde Arapça ve Farsça'yı kullanarak eserler yazmıştır. Kaside, gazel ve kıt'alarında Arapça ve Farsça'yı kullanmaya çalışmıştır. İki gazelinde de mülemma tarzını denemiş; beyin bir mısraını Farsça bir mısraını da Arapça olarak kaleme almıştır.

---

²⁸ Bkz. Metin, s.81

3.ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

3.1 Nazım Şekilleri

Tâlib Ahmed'in Dîvân'ında dört kaside, doksan yedi gazel, beş tarih, dört kıt'a, iki beyit ve alfabe beyitler bulunmaktadır.

3.2 Vezin Özellikleri

Tâlib Ahmed, Dîvân'ında Recez, Remel, Hezec, Muzari, Seri, Cedid, Müctes olmak üzere yedi farklı bahir kullanarak şiirlerini oluşturmuştur. Tâlib en çok Hezec Bahri ile şiirler yazmıştır. Bu bahirle iki kaside, elli gazel, iki tarih dört adet de kıt'a yazılmıştır. **Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fa'ülün**²⁹ kalıbıyla otuz iki gazel, dört kıt'a yazılmıştır. Eserde Hezec Bahri'nin ikinci en çok kullanılan kalıbı, **Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün**³⁰dur. Bu kalıpla iki kaside, on beş gazel yazılmıştır. Şâir, **Mef'ülü/ Mefâ'ilün/ Mef'ülü/ Mefâ'ilün**³¹, **Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Fa'ülün**³², **Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Fa'ülün**³³ kalıplarıyla da şiirler yazmıştır.

²⁹ Bkz. Metin, G.I, s.17/ G.III, s.18/ G.X, s.22-23/ G.XI, s.23/ G.XII,s.23-24/ G.XIII, s.24/ G.XIV, s.24-25/ G.XVII, s.26/ G.XIX, s.28/ G.XXIII, s.30-31/ G.XXIV, s.31-32/ G.XXVIII, s.34/ G.XXXII, s.36-37/ G.XXXIII, s.37/ G.XXXVII, s.39-40/ G.XL, s.41/ G.XLII, s.42/ G.XLIII, s.43/ G.XLV, s.44/ G.LIII, s.49/ G.LVI, s.51/ G.LVII, s.51-52/ G.LIX, s.53/ G.LXV, s.56-57/ G.LXIX, s.59/ G.LXXII, s.61/ G.LXXXI, s.66- 67/ G.LXXXIV, s.68-69/ G.LXXXVII, s.70/ G.LXXXIX, s.71/ G.XC, s.72/ G.XCVI, s.75-76/ KT. II, s.81/ KT.III, s.81/ KT. IV, s.82/ KT.VI,s.82

³⁰Bkz. Metin, K.II, s.5-6-7-8/ K. VIII, s.15-16/ G.VII, s.20-21/ G. XXII, s.23-24/ G.XXXV, s.32-33/ G.XXXI, s.36/ G.XXXIV, s.37-38/ G.XXXV, s.38/ G.XLIV, s.43-44/ G.LI, s. 47-48/ G.LIV, s.50/ G.LXI, s.54/ G.LXVIII, s.58-59/ G.LXX s.59-60/ G. LXXXIII, s.67-68/ G. LXXXVI, s.69-70/ G.XCIII, s.73-74

³¹ Bkz. Metin, G.VI, s.20/ G.IX, s.21-22

³² Bkz. Metin, G.LV, s.50-51

³³ T.II, s.77-78, T. IV,s.79-80

Şâirin en çok kullandığı ikinci bahir, Remel Bahri'dir. Bu bahrin en çok kullandığı kalıbı ise **Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün**³⁴, Bu bahirden ayrıca **Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/ Fe'ilâtün/Fe'ilün**³⁵ ve **Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilün**³⁶ kalıplarıyla da şiirler yazılmıştır.

Eserde kullanılan diğer bir bahir ise Recez Bahri'dir. Bu bahrin **Müstef'ilün/ Müstef'ilün**³⁷, **Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün**³⁸ ve **Müfte'ilün/ Mefâ'ilün/ Müfte'ilün/ Mefâ'ilün**³⁹ kalıpları kullanılmıştır.

Dîvân'da kullanılan diğer bir bahir de Bahr-i Cedîd'dir. Eserde bu bahrin **Fâ'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün**⁴⁰ ve **Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün**⁴¹ kalıpları kullanılmıştır.

Bahr-i Muzari'nin **Mef'ülü/ Fâ'ilâtü/ Mefâ'ilü/ Fâ'ilün**⁴² ve **Mefülü/ Fâ'ilâtün/ Mef'ülü/ Fâ'ilâtün**⁴³ kalıpları kullanılarak yazılmış şiirler bulunmaktadır.

³⁴ Bkz. Metin, G.II, s.17-18/ G.VIII, s.21/ G.XV, s.25/ G.XVI, s.25-26/ G.XLI, s.41-42/ G.XLVI, s.45/ G.XLIX, s.46-47/ G.LX, s.53-54/ G. LXII, s.54-55/ G.LXIII, s.55/ G.LXXIV, s.62-63/ G.LXXV, s.63/ G.LXXVIII, s.65/ G.LXXXVIII, s.70-71/ G.XCVII, s.76

³⁵Bkz. Metin, K. I, s.1-2-3-4-5/ K.III, s.8-9/ G.IV,s.18-19/ G.XXI, s.29-30/ G.XLVIII, s.46/G. LXIV, s.56/ G.LXXI, s.60-61/ G.LXXIII, s.62/ G.LXXXII, s.67/ G.XCI, s.72-73

³⁶ Bkz. Metin, G.L,s.47/ G.XCIV, s.74

³⁷Bkz. Metin, K. V, s.14/ K.VI, s.14-15

³⁸Bkz. Metin, G.XLVII, s.45-46/ G.LXVII, s.57-58/ G.LXXXV, s.69

³⁹ Bkz. Metin, G.XXVI, s.33/ G.XXVII, s.33-34

⁴⁰Bkz. Metin, K. VII, s.15, G. LXXVI, s.64, G.LXXXV, s.56-57/ G.XCV,s.75

⁴¹Bkz. Metin, K.IV, s.10-11-12-13/ G.XXIX, s.35/ G.XXX,s.35-36

⁴²Bkz. Metin, G. XX, s.28-29/ G.XXXVI, s.39 / G.XXXVIII, s.40-41

⁴³Bkz. Metin, G. XVIII, s.27/ G.LXXIX, s.71

Eserde kullanılan diğerk bir bahir de Bahr-i Serî'dir. Bu bahirin **Müfte'ilün/Müfte'ilün/Fâ'ilün** ⁴⁴ kalıbı kullanılmıştır. Yazar son olarak da klasik Rubâi vezni olan Ahrep kalıbından **Mef'ülü/Mefâ'ilün/Mefâ'ilün/Fâ'** ⁴⁵ vezniyle bir gazel oluşturmuş; aynı gazelin ilk beytini Rubâiler bölümünde tek beyit olarak vermiştir.

Eserde vezinlerin kullanımında çeşitlilik olduğu göze çarpmaktadır. Klasik Dîvân Edebiyatı'nın en çok kullanılan Remel, Hezec ve Recez bahirlerinin yanında diğerk bahirleri de kullandığı göze çarpmaktadır. Tâlib, eserinde bazı vezin problemleri yaşamıştır:

Āsumān hem o bezm-i gerdānuñ
Şekl-i encüm dizildi hūbānī⁴⁶

Beytinde “hem” sözcüğü vezin aksadığı için tarafımızdan vezne uygun hale getirebilmek için eklenmiştir. Bazı beyitler eksilteli şekilde bırakıldığı için beyitte vezin aksamaktadır:

Serkeşte dil-i Tâlib
Bilmem o perî peyker-i mihmān ola mı yā Rab⁴⁷

Yine metinde,

Ġamdan bize errāh mı virür çarh-ı sitem-ger
Peymānede ğuşsa-i gerdūn ile mestüz⁴⁸

---

⁴⁴Bkz. Metin, G. V, s.19

⁴⁵ Bkz. Metin, G.LXXX, s.66/ R.I, s.81

⁴⁶ Bkz. Metin, s.12

⁴⁷ Bkz. Metin, s.22

⁴⁸ Bkz. Metin, s.39

beytinde ikinci mısradaki vezin aksamaktadır.

Görmezem biñ kerre yār itse tecellī neyleyem
Merdüm-i çeşmümde ey dīdar hem tākāt yok⁴⁹

beytinde ikinci mısradaki “hem” sözcüğü vezin gereği eklenmiştir.

Dil-i Ya‘kübı hürrem eylemek mümkīn mi⁵⁰ ey Tālib
Meh-i Ken‘ānı ‘arş-ı dilde sulṭān olduğın görsem

3.3 Kafiye

Tālib, eserinde genellikle tam kafiyeden yararlanmıştır.

Güller açıldı gitti dey oldu hevā ‘anber-şemīm
Sākī bize şūn cām-ı mey olsun dijem dilden ‘adīm

Esdı yine bād-ı şabā güller açıldı cā-be-cā
Her kūşe pür sebt ü şadā her yirde bülbüller nedīm

‘İşretle olsun rūzuñ ‘ıyd iqbāl ile bahtuñ sa‘īd
Günden güne ‘ömrüñ mezīd itsün hūdāvend-i kerīm

Mescidler ṭoldı meykede ne belli mey-ḥhor ne dede
Meyḥānelerde ‘arbede mescidde gavḡā-yı ‘azīm

Şehre şalındı dilberā ‘āşıklar eyler būs-ı pā
Her kūşede bir mehlikā her yirde bir ‘āşıq mukīm

Eyyübe çıkdı dilberān-ı pālūde-ten sīmīnberān
Ḥançer-be-kef şebdīz-rān bir mūcib-i resm-i ḳadīm

---

⁴⁹ Bkz. Metin, s.45

⁵⁰ Bkz. Metin, s.54

Şehr-i Ştānbūl dilber-i Yūsuf mıdur yāhūd perī
Tā devr-i Ādemden berī müstağrağ-ı nāz u nā'im

Dil gezdi Tālib sū-be-sū Hızruñ elinden içdi sū
Oldı ḥasedden hep 'adüvv sūzende-i nār-ı cahīm

3.4 Dil Özellikleri ve İmlâ

Tālib Ahmed Bosnavî, eserinde genellikle açık ve anlaşılır bir dil kullanmıştır. Klasik Dîvân Edebiyatı mazmunlarının çoğunlukta olduğu eserde yazar okuyucunun anlamakta zorlanmayacağı şiirler yazmıştır.

Eser incelendiğinde şâir, bazı beyitleri oluştururken kelimelerin yazılışını vezne uydurmak için değiştirme yoluna gittiği görülür:

Arz-ı Rūmı dolaşup kişveri hem Tātārı
Tek diyü eyledüñ 'ālemde alender vārı⁵¹

beyitte “kişveri” şeklinde bulunan sözcük orijinal beyitte “kişver” şeklinde geçmektedir:

Biz o ferzend-i cihān rind-i sebük-bārız kim
Gezmedük yer omaduk ḥıṭṭa-i tā Bulğārı

beytinde orijinal metinde “komaduk” sözcüğü “komaduñ” şeklinde “ك” kullanılarak yazılmıştır; oysaki metinde anlam bütünlüğünü sağlayabilmek için sözcük “ق” ile yazılmalıdır.

---

⁵¹ Bkz. Metin, s.8

Görmezem biñ kerre yār itse tecellī neyleyem
Merdüm-i çeşmümde ey dīdar hem¹ tākāt yoq

beyitte ikinci mısradada bulunan “ hem” sözcüğü orijinal metinde bulunmamakta hem
vezin hem de anlam bütünlüğünü sağlamak için sonradan eklenmiştir.

Eserde bazı sözcükler olması gerekenden farklı olarak yazılmıştır:

Şimden gerü yā hū söz Tālib-i hoş-gū
Cellād-ı niğāhından o şūhuñ ecel aldım⁵²

beyitte “يا هو بو” şeklinde yazılması gereken sözcük “يا هبو” şeklinde bitişik olarak
verilmiştir.

Şâir kimi beyitlerinde deyimlerden yararlanmışır. Bunlara birkaç örnek
vermek gerekirse:

Şöyle bir şūh-ı cefākāre esīr itdi beni
Ne vişāli müteyessir ne dil eyler ārām⁵³

beytinde “ esir etmek”;

Dehşetünden tıramaz terk-i diyār eyler ‘aduvv
Tūğlarla ‘alem nuşretüñ itdükçe hırām⁵⁴

beytinde “ terk-i diyâr eylemek”;

---

¹ “Hem” sözcüğü vezin gereği eklenmiştir.

⁵² Bkz. Metin, s.52

⁵³ Bkz. Metin, s.1

⁵⁴ Bkz. Metin,s. 3

Göñül bir kākül-i tıfl-ı ümīdüñ kaydına düşdi
Neden itmez ħalāşında tesā'ud baĥt-ı dūn aĥter⁵⁵

beytinde “ kaydına düşmek”;

Nār-ı hicrān ile Tālib cigerüm oldı kebāb
Neylesün aĥger-i nīrān ile tennūr baña⁵⁶

beytinde “ ciğeri kebab olmak” gibi birçok deyim gözümüze çarpmaktadır.

Şâir, eserinde genellikle sade dili kullanmanın yanı sıra bazı şiirlerinde uzun terkiplerden de yararlanmışır. Birkaç örnek vermemiz gerekirse:

Pīrāhen-i bŷy-ı meh-i Ken'āna irişdüñ
Ya'ķŷb dili beyt-i ĥazandan bed u rŷd it⁵⁷

beytinde “bŷy-ı meh-i Ken'an”;

Şol mu'tekīf-i zāviye-i 'ālem-i derdüz
Ķandil-i ġama şaĥm çeker rŷġanımuздur⁵⁸

beytinde “mu'tekīf-i zāviye-i 'ālem-i derd”;

Sŷzende-i nār-ı ġam-ı yār olmaġa bā'is
Āteşgede-i dilde olan tāb-ı tebīdür⁵⁹

---

⁵⁵ Bkz. Metin, s.6

⁵⁶ Bkz. Metin, s.19

⁵⁷ Bkz, Metin,s.22

⁵⁸ Bkz. Metin, s.34

⁵⁹ Bkz. Metin,s.37

beytinde “süzende-i nār-ı gam-ı yār”;

Bir nağme-senc-i bülbül-i hoş heceyüz henüz
Bāğ-ı cihānda taze açılmış gül isterüz⁶⁰

beytinde “ nağme-senc-i bilbül-i hoş-hece”

Tābende çerāğ-ı dil-i peymāne-i ‘aşkuz
Āşüfte-i şem‘-i ruh-ı cānāne-i ‘aşkuz⁶¹

beytinde ise “ Aşüfte-i şem‘-i ruh-ı cānāne-i ‘aşkuz” terkipleri örnek olarak verilebilir. Son olarak da şâir bazı sözcüklerin yazılışında kısaltmalara başvurmuştur.

Murg-ı vahşî çeng-i rüyın bāzı bilmez nidügin

Kebk-i nāz ol çengel-i şehbāz bilmez nidügin⁶²

Sözcüğün aslının “ne dedigin” olması gerekirken şâir beyitte vezni yakalayabilmek için sözcüğü “nidügin” şeklinde vermiştir.

---

⁶⁰ Bkz. Metin,s.40

⁶¹ Bkz. Metin, s.41

⁶² Bkz. Metin; s. 63

4. TÂLİB AHMED'İN DÎVÂNINDA GEÇEN ŞAHİS ADLARI

4.1 Hükümdar ve Devlet Adamları

Hân Mehemmed Gazi (IV.Mehmed)

Osmanlı Devleti'nin on dokuzuncu padişahıdır. Sultan İbrahim'in hastalığı yüzünden yedi yaşında tahta çıkmıştır. Tarihe “ Avcı Mehmed” olarak geçmiştir.

Tâlib, eserinde dönemin padişahı olan Mehmed'e bir kaside yazarak övgülerini dile getirmiştir.

Āsumān-ı 'azamet Hân Mehemmed Ġāzī
Mālik-i mülk-i cihāndāver-i nuşret- encām⁶³

Musahib Mustafa Paşa

Musahibler padişahın yakın çevresinde bulunan kişilerdir. Yönetim kademelerinde, yüksek makamlarda etkili olmuşlardır. Musahib Mustafa Paşa, IV. Mehmed zamanında uzun süre musahiblik yapmıştır. Eserden çıkardığımızı göre bir müddet kaymakamlık da yapmıştır. Tâlib Ahmed, Dîvân'ında Mustafa Paşa için bir kaside düzenlemiştir.

O bedr-i lâmi'-i devlet muşāhib Muştafā Pāşā
O mäh-ı salţanat yağız vezīr-i Āşaf-ı dīger

Maķām-ı şadr-ı 'ālāya geçüb ķāimaķām oldı
Bıraķdı keştī-i devlet 'adālet baħrine lenger⁶⁴

---

⁶³ Bkz. Metin, s.2

⁶⁴ Bkz. Metin, s.6

Köprülü Fazıl Ahmed Paşa

Tâlib, eserinde tarihler bölümünde IV. Mehmed döneminde sadrazamlık yapan Ahmed Paşa'dan bahsetmiştir:

Ya'ni ey 'âlemiyân dîdeñüz olsun rüşen
Başdı bu mülk-i vücûda qadem Aḥmed Hân⁶⁵

4.2. Tarihî ve Efsanevî Şahıslar

Rüstem

Rüstem, İran'ın milli kahramanıdır. Sâm'm torunu, Zal'ın oğludur. Keykubad zamanından Keyhüsrev'in ölümüne kadar “ cihan pehlivanı” olarak anılır. Dîvân şiirinde Rüstem, gücü ve yiğitliğiyle kavga ve savaşın simgesidir.⁶⁶

Geldi bir Rüstem-i ejder-küş anuñ şadrına
Eyledi 'âlemi şimşîr-i cihāngîr-i benām⁶⁷

.....

Rüstem-i ehl-i dilem kâşuñ kemānumdur benüm
Şafder –i tîğ-i müjeñ tîr ü sinānumdur benüm⁶⁸

Sâm- Nerîman

Şehnâme'de adı geçen tarihi-efsanevî Fars kahramanlarıdır. Sâm, Nerîman'ın oğlu Zal'ın babası ve Rüstem'in dedesidir. Eserde genellikle adı Rüstem ile beraber anılır.

---

⁶⁵ Bkz. Metin, s.80

⁶⁶ Zavotçu, Gencay, **DîvânEdebiyatı Kişiler-Kişilikler Sözlüğü**, Ankara: Aydın Kitabevi, 2006, s.417

⁶⁷ Bkz. Metin, s.78

⁶⁸ Bkz. Metin, s.55

O Nerīmān-ı zamāndur ki kemānun çekemez
Bāzū-yı himmet ile gelse eger Rüstem ü Sām⁶⁹

Cem (Cemşîd)

İran'da saltanat süren Pişdâdiyân sülalesinin dördüncü ve en büyük hükümdârıdır. Rivâyete göre şarabı bulanın Cem olduğu söylenir. Dîvân Edebiyatı'nda Cem; şarap, kadeh ve eğlence meclisi ile anılır.⁷⁰

Humār-ı cām mā'isüñ dürdine tâkat mı var dilde
Bu Cemşîd-i felek şahbā-yı cām-ı kām göstere⁷¹

.....

Leb-i la'lüñle 'aşîk-ı rinde
Neş'e bahş-ı piyāle-i Cem'sün⁷²

.....

Cām-ı cemdür halka-i rindānı gerdān eyleyen
Sîne nerm olsun içilsün sākîyā la'l-i mizāb⁷³

Dârâ

Şahnâme'nin ünlü kahramanlarından. Keyâniyân sülalesinin onuncu ve son padişahıdır. Dârâ, dîvân edebiyatında büyüklük, görkem ve yiğitliğin simgesi olarak kullanılır.⁷⁴

O Dārā-yı cihāndur kim gulām-ı kemterīninden

Tekāpū-yı zemīn-i hîdmet eyler bir niçe sencer⁷⁵

⁶⁹ Bkz. Metin,s.2

⁷⁰ Zavotçu, a.g.e., s.88-89

⁷¹ Bkz. Metin,s.60

⁷² Bkz. Metin,s.64

⁷³ Bkz. Metin, s.21

⁷⁴ Zavotçu, a.g.e.,s.103

Kahraman-Güstehem

İran'ın Pişdâdiyân sülalesinden Tahmurs'un oğlu olarak bilinen efsânevî kişiliktir. Kahraman, Dîvân Şiiri'nde devlerle savaşıp aralarından sağsalim kurtulması nedeniyle yiğitlik ve yüreklilik simgesi olarak anılır.⁷⁶

Güstehem ise Eski İran pehlivanlarından iki meşhur zatın oğullarındandır:⁷⁷

O rezm-âver dilîr-i Qahramân u Güstehem zûruñ
Zebûn-ı pençe-i şirânesi olmuş mezâr-‘anter⁷⁸

Ferhâd

Dîvân Edebiyatında Hüsrev ü Şirin ve Ferhâd ü Şirin aşk hikayelerinin ünlü erkek kahramanıdır. Dîvân şiirinde sevgilisi uğruna gerçekleşmez gibi görünen işleri göze alan, aşkının derin hüznü içinde sevdiğine kavuşmadan ölen aşkın simgesidir.⁷⁹

Bâdiye-i ‘aşkı ben ser-te-ser itsem nola
Şan‘at-ı Ferhâd-ı dil dâğ-ı deründür baña⁸⁰

.....

Qaysı dîvâne idüp eyledi Ferhâdı helāk
Bizi bu cām-ı muḥabbet görelüm nitse gerek⁸¹

---

⁷⁵ Bkz. Metin, s.6

⁷⁶ Zavotçu, a.g.e., s.270-271

⁷⁷ Devellioğlu, Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Ankara: Aydın Kitabevi, 24.baskı, 2007, s.300

⁷⁸ Bkz. Merin, s.7

⁷⁹ Zavotçu, a.g.e., s.154

⁸⁰ Bkz. Metin, s.19

⁸¹ Bkz. Metin, s.46

Ferîdun

Şehnâmenin kahramanlarından Pişdâdiyân sülalesinin altıncı hükümdârıdır.

Adaleti ile ünlüdür. Dîvân şiirinde adaletim simgesidir.⁸²

Mülk-i cihân kimseye bâkî degül
Taht-1 Ferîdün kanı hem tâc-1 Key⁸³

Keykâvus

İran'ın eski hükümdar sülalesi Keyâniyân'ın ikinci padişahıdır.⁸⁴

Şafâ-yı meydür ey zâhid tarâvet-bağş her meclis
Muqarrer âb-1 rûy-1 maḥfil-i Kâvus ü Keydür bu⁸⁵

Efrâsiyâb

Şehnâme'de adı geçen Turân'ın en büyük hükümdârıdır. Dîvân şiirinde yiğitliği ve zulmü ile anılır.⁸⁶

Bu cevelân-gâh-1 murğ-1 devlet üzre
Döner Efrâsiyâb çarḥ-1 gerdün⁸⁷

Leylâ

Leylâ ve Mecnun hikayesinin kadın kahramanıdır. Dîvân Edebiyatı'nda sevgili yerine kullanılır.⁸⁸

---

⁸² Zavotçu, a.g.e., s.158

⁸³ Bkz. Metin, s.74

⁸⁴ Zavotçu, a.g.e., s.285

⁸⁵ Bkz. Metin,s.65

⁸⁶ Zavotçu,a.g.e.,s.134

⁸⁷ Bkz. Metin, s.79

⁸⁸ Zavotçu, a.g.e., s. 79

Yā bir gīsū-yı Leylādur ki oldu
Şemīm-i zülfi 'ıtr-efzā-yı hāmūn

İskender

Hem peygamber hem padişah olmuştur. Kur'an'da âb-ı hayatı araması, Hızır ile olan yakınlığı, yolculukları, ordusunun çokluğu, cihangirliği hakkında bilgi verilir:⁸⁹

Der-i İskender ü eyvān-ı Kisrā
Sarāy-ı Hürmüz ü taht-ı Ferīdūn⁹⁰

.....

Sensün İskender-i şānī ki zebān-ı tīgūñ
Çānde varsañ ider elbette 'adūyı ilzām⁹¹

Mecnūn (Kays)

Leylâ ile Mecnūn hikayesinin erkek kahramanıdır. Asıl adının Kays olduğu rivayet edilmektedir. Dîvân Şiiri'nde Mecnun aşık simgesi Leylâ ise sevgilidir. Dîvân Şiiri'nde adı en çok anılan şair Mecnūn'dur. Şair kendini şiirinde Mecnūn'dan daha ileri düzeyde aşık olarak görür.⁹²

Şahrā-yı ğama düşdüm zincīr-i muḥabbetle
Mecnūn mı benüm göñlüm dīvāne midür cānā⁹³

.....

---

⁸⁹ Zavotçu, a.g.e, s.254

⁹⁰ Bkz. Metin, s.79

⁹¹ Bkz. Metin, s.2

⁹² Zavotçu, a.g.e, s. 313-314

⁹³ Bkz. Metin, s. 20

‘İlâc itmek dil-i Mecnûna yok imkân vâveylâ
Çalursa deşt-i gâmda böyle ser-gerdân vâveylâ⁹⁴

Kisrâ

Arapların Sâsânî padişahları için kullandığı unvandır. Dîvân Edebiyatı’nda gücünün büyüklüğü, zenginliği ve görkemi ile anılır. Kisrâ’nın tâcı, tahtı kılıcı ve hazinesi lüks ve ihtişam unsurları olarak tasvir edilir.⁹⁵

Der-i İskender ü eyvân-ı Kisrâ
Sarây-ı Hürmüz ü taht-ı Ferîdûn⁹⁶

Kârûn

Kur’an’da adı Firavun ve Haman ile beraber anılan, Musâ Peygamber zamanında yaşamış, zenginliği, cimriliği Allah’a olan isyanıyla ünlenmiş İsrailoğulları’ndan biridir. Kârûn, Dîvân şiirinde zenginliği ve cimriliği ile anılır.⁹⁷

Yetmez yine dil-beste-i hûbân-ı zamâne
Şarf itmege gencine-i Çârûn ele girse⁹⁸

---

⁹⁴ Bkz. Metin, s. 20

⁹⁵ Zavotçu, a.g.e., s.288

⁹⁶ Bkz. Metin, s.2

⁹⁷ Zavotçu, a.g.e., s.275

⁹⁸ Bkz. Metin,s.68

4.3 Dînî Kişiler

Allah

Tâlib eserinde Birçok beyitte Allah'ı zikretmiş onun sıfatlarından yararlanmıştır.

Metinde Hüdâ, Rab, Rabbanî, Hakk, Mevlâ isimleriyle anılmıştır.

Bârekallâh luṭf-ı Rabbâni
Efḍal etmiş melekden insânı⁹⁹

Hz. Muhammed (Ahmed-i Muhtar)

İslâm peygamberi ve Allah'ın son elçisidir. Mekke'nin soylu Hâşimoğulları ailesindedir. Dîvân Edebiyatı'nda birçok unvan ve sıfat ile zikredilmiştir.¹⁰⁰

Farḳ eyle sen ol gönceleri biri birinden
Bâğ-ı ümemüñ Aḥmed-i Muhtâr gülidür¹⁰¹

.....

Bir gün elbette döner vefḳ-i murâd üzre felek
İrüşür her kişi maḳşûdına Mevlâ diyerek¹⁰²

Hz. İsâ

Meryem'in oğlu olan, mucize eseri olarak babasız dünyaya gelen peygamberdir.¹⁰³

Gelmez ḥisâba itdügüñ ihyâ-yı küştegân
Lâ'lüñ añlasa Ḥazret-i 'İsâ kulaḳ çeker¹⁰⁴

---

⁹⁹ Bkz. Metin, s. 10

¹⁰⁰ Zavotçu, a.g.e., s.338-339-340

¹⁰¹ Bkz. Metin, s.36

¹⁰² Bkz. Metin, s.46

¹⁰³ Zavotçu, a.g.e.,s. 250

¹⁰⁴ Bkz. Metin,s.29

Yūsuf

İsrailoğulları peygamberlerindendir. Yūsuf, Hz. Yâ'kub'un oğludur. Lakabı Meh-i Ken'an'dır. Dîvân Edebiyatı'nda en çok anılan peygamber ve hikaye kahramanıdır. Güzelliği nedeniyle şiiirlerde sevgili Yūsuf'a benzetilmektedir.¹⁰⁵

Düşdi bir Yūsuf-ı ümmîde dil-i Ken'anum
Gözlerümden ğam-ı hecr ile aqar her dem dem¹⁰⁶

.....

Bulurđı Yūsufi çāh-ı zenehdānuñda cān ammā
Dil-i Ya'kūba geldi pīrehen-ālūde demlerle¹⁰⁷

Ya'kūb

Kur'an'da adı geqen İbrānî peygamberlerdendir. Hz. Yūsuf'un babasıdır.¹⁰⁸

Dil-i Ya'kūbı hürrem eylemek mümkin mi ey Tālib
Meh-i Ken'ānı 'arş-ı dilde sulţān olduĝm görsem¹⁰⁹

Cibrîl (Cebrā'il)

İlāhî emirleri meleklere ve peygamberlere ulaştıran vahiy meleĝidir. Dîvân şiiirinde aklın temsilcisi olarak anılır. Vahiy meleĝi olması nedeniyle şiiirlerde melekler arasında en çok onun adı kullanılmıştır.¹¹⁰

Bilmem füsün-ı çeşme ne sihr itdi 'ākıbet
Cibrîl bend-i zülfüñe dünyā kulaq çeker¹¹¹

¹⁰⁵ Zavotçu, a.g.e., s.568

¹⁰⁶ Bkz. Metin, s.55

¹⁰⁷ Bkz. Metin, s.69

¹⁰⁸ Zavotçu, a.g.e., s.555

¹⁰⁹ Bkz. Metin, s.54

¹¹⁰ Zavotçu, a.g.e., s.85-86

¹¹¹ Bkz. Metin,s.28

Hızır

Hızır Hz. Musa döneminde yaşadığı, Allah tarafından kendisine ilâhî bilgi ve hikmet öğretildiği, ölümsüzlük suyu içip, ölümsüzlüğe kavuştuğuna inanılan kişidir.¹¹²

Tārāc-ı dili virdüm o şengül-i nigāha
Nüzl-i Hızır ben reh-i mihmāna götürdüm¹¹³

Rıdvân

Cennetin kapıcısı olarak bilinen melektir.¹¹⁴

Harām itmez o serv-i kıadd şanavber bağ-ı Rıdvāna
Derun-ı sīnede dāim oñulmaz rīş rīş eyler¹¹⁵

Hârût

Kur'an'da adı anılan iki melekten biridir. Arkadaşı Mârût ile birlikte ün salmış olan melek, büyü ve sihir ile uğraştıklarından dolayı kıyâmete kadar Bâbil'de bir kuyuya hapsedilmiştir.¹¹⁶ Eserde şair kendini kuyuya atılmış Harut gibi nitelendiriyor.

Düşdüm şanemā çāh-ı zenehdānuña şimdi
Hârût gibi eylerüm ol bîr ile ülfet¹¹⁷

---

¹¹² Zavotçu, a.g.e.,s.221

¹¹³ Bkz. Metin, s.53

¹¹⁴ Zavotçu, a.g.e., s.410

¹¹⁵ Bkz. Metin, s.32

¹¹⁶ Devellioğlu, a.g.e., s.333

¹¹⁷ Bkz. Metin, s.23

Dört Halife

Hız. Muhammed'in elçileridir.

Bu mertebe mest-i mey-i 'aşk olmama bā'ış
Bekr ü 'Ömer ü Aḥmed ü 'Osmān ü 'Ālī'dür¹¹⁸

Nūh

İnsanların doğru yoldan ayrılıp putlara tapmaya başlaması üzerine Allah tarafından gönderilen peygamberdir. Dîvân şiiirinde tūfān ve gemi ile beraber anılır.¹¹⁹ Eserde Tâlib aşk yolunda bela tufanında Nūh misali olduğunu vurguluyor.

Sirişküm ğark idüp dünyâyı kalmış zevrak-ı dilde
Belā tūfānına şabr itmege mānend-i Nūhuz biz¹²⁰

4.4 Filozof ve Bilginler

Felâton, Aristo

İslam felsefesi üzerine önemli etkileri olan ünlü Yunan düşünürleridir.¹²¹ eserde bir beyitte zikredilmiştir.

Velî-i Mısr o destür-ı mükerrerem
Aristū-yı füsün 'aql-ı Felâton¹²²

İbn-i Hişâm

Ondördüncü yy'da yetişmiş büyük fıkıh âlimi ve dilcilerdendir; ayrıca meâni, beyân ve aruz ilimlerinde de üstün bir bilgiye sahiptir. Eserde yazar kendi Arapça bilgisinin İbn-i Hişâm'dan bile üstün olduğunu söylüyor.

---

¹¹⁸ Bkz. Metin, s. 23

¹¹⁹ Zavotçu, a.g.e, s.385-387

¹²⁰ Bkz. Metin, s.39

¹²¹ Zavotçu, a.g.e, s.149-30

¹²² Bkz. Metin, s. 80

Şuğlüm irdi ' Arabiyyetde kemâle o kadar
Müşkilüm hallidemez olsa eger İbn-i Hişâm¹²³

Veysel Karân (Veysel Karânî)

Hırka-i Şerîf in koruyuculuğunu yapan din büyüğüdür.

Bend itme dili Rûm'a var 'azm-ı Yemen ile
Hem seyr-i ziyâret-geh ü Veysel Çaran eyle¹²⁴

---

¹²³ Bkz. Metin, s. 4

¹²⁴ Bkz. Metin, s.72

5. DÎVÂN'DA GEÇEN YER İSİMLERİ

Mısır

Eserde bir beyitte zikredilmiştir. Buradan yola çıkarak Tâlib Ahmed'in Mısır ile yakın bağları olduğunu, bir müddet burada kaldığını söyleyebiliriz.

Semend-i himmetümle tayy-ı menzil eyleyüp vardum
Mısır'da haylî dem oldum muķīm-i cāmi'-i Ezher¹²⁵

Kandiyâ- Kandiyâ Kalesi

Kandiyâ, Girit'te bulunan bir bölgenin adıdır. Kandiyâ Kalesi IV. Mehmed zamanında kuşatılmış yapılan savaş sonrası fethedilmiştir. Eserde Tâlib, Padişah için yazdığı kasidede ve tarihler bölümünde Kandiyâ Kalesi'nin fetih tarihini vermiş ve fetihten övgüyle bahsetmiştir.

İtdi Efrenge sefer sâ'at-i eyvende o şeh
Ḳal'a-yı Ḳandiyâyı virdi hüdâvend-i kirâm¹²⁶

.....

Cümleden Ḳandiyâyı kan ile yoğrulmuş iken
Ṭop-ı ḳahruñla urup itdũñ anı süşt-i endām¹²⁷

Haleb- Bağdâd, Şâm(Dımışk)

Tâlib, eserinde ilim bulmak arzusuyla gezdiği yerlerden bahsetmiştir. Beyitlerinde Haleb, Şam ve Bağdad ülkeleri zikredilmektedir. Birkaç beyitte Şâm ülkesi Dımışk adıyla zikredilmiştir.

---

¹²⁵ Bkz. Metin, s.8

¹²⁶ Bkz. Metin,s.79

¹²⁷ Bkz. Metin, s.3

Rub'-i meskūnı tolaşdum taleb-i 'ilm iderek
Ne Haleb kaldı ne Bağdād hod mülket-i Şām¹²⁸

.....

Dımışk-ı 'aşk içinde Tālibā meşk eyledüñ vāfir
Ġamuñ resmin çıkardüñ sende ammā hoş-nüvīs olduñ¹²⁹

Tatar- Bulgar-Rūm Ülkeleri

Tālib, beyitlerinde yaşamı boyunca bir çok ülke dolaştığını vurguluyor ve bu ülkelerin hangileri olduğuna değiniyor.

Arz-ı Rūmı dolaşup kişveri hem Tātārı
Tek diyü eyledüñ 'ālemde kalender vārī

Biz o ferzend-i cihān rind-i sebük-bārız kim
Gezmedük yer kıomaduk hıttā-i tā Bulğārı¹³⁰

Ken'an

Hız. Ya'kub'un memleketidir. Eserde bir çok yerde Yusuf ile beraber zikredilmiştir.

Anı bu hüsn-i Hüdā-dād ile görseydi eger
İşte buldum der idi Yūsufi pīr-i Ken'an¹³¹

İstanbul

İstanbul, şairin yaşadığı şehirdir.

Şimden gerü yā hū seni ey şehir-i Stānbül
Sen bunda selāmet ile kal düşdi bize yol¹³²

¹²⁸ Bkz. Metin, s.4

¹²⁹ Bkz. Metin, s.50

¹³⁰ Bkz. Metin, s.8

¹³¹ Bkz. Metin, s.81

Kefe

Kırım yakınlarında bulunan bir liman şehridir. Eserde Kefe Şehrinin güzellerini anlatan bir kaside bulunmaktadır.

Bir şebān-gāh belde-i Kefe'nüñ
Mescide geldi ehl-i 'irfānī¹³³

---

¹³² Bkz. Metin, s.51

¹³³ Bkz. Metin, s.11

6. NÜSHA TASVİRİ

Eserin elimizde iki nüshası bulunmaktadır. Bunlardan birincisi gayri müretteb bir dîvân şeklinde olan Fatih Millet Kütüphanesi Ali Emirî Efendi Manzum eserler bölümünde 256 numarayla yer alan nüshadır. Eser Tâlik yazı ile aharlı kağıda yazılmıştır. Başlıklar kırmızı mürekkeple metin ise siyah mürekkeple yazılmıştır. Tamamı otuz bir varak olan Dîvân'da her sayfada on üç satır bulunmaktadır. Ebatları (200X122)mm boyutundadır. Eser

کتر ای ساقی کلجهره شراب کلفام
ایلسون جام محبت بزی ده مست مدام

beytiyle başlar.

آن رو چنان صبر دل من یر دی
اکنون زغم هجرت امیرم یرم

beytiyle son bulur.

İkinci nüsha ise Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi Kitaplığı'nda 3405/2 kitap numarasıyla bulunmaktadır. Eser Talik yazı ile aharlı kağıda yazılmıştır. Eser diğer nüshada olmayan ya da ekleme çıkarma yapılarak farklılık gösteren gazellerden oluşmaktadır sekiz varak olarak düzenlenmiştir. 3405/2 numaralı eserin 17-25 varakları arasında yer almaktadır. Her sayfada on dokuz beyit bulunmaktadır. Başlıklar kırmızı mürekkeple vurgulanmıştır. Eser, (233x123)mm ebatlarındadır.

Eser

سراسر یاندم ای دل سنج محنتده کباب اسا
کوزمدن قان اقتدی ساقی کردون شارب اسا

beytiyle başlar.

طالب نيدلم يار ايله اغيار بر اولمش
فوضت امورى و توكلت على الله

dizeleriyle son bulur.

7. DÎVÂN'IN İNCELENMESİNDE İZLENEN YOL:

Çalışmamıza öncelikle metnin nüshalarını tespit ederek başladık. Kaynaklarda Tâlib Ahmed Bosnavi Dîvânı'nın Fatih Millet Kütüphanesi, Topkapı Hazine Kitaplığı ve Süleymaniye Kütüphanesi'nde olmak üzere üç nüshası bulunduğu söylenmektedir; fakat yaptığımız araştırmalarda Topkapı Sarayı Müzesi Hazine Kitaplığında bulunduğu söylenen nüshaya ulaşamamıştır.

Elimizde bulunan Fatih Millet Kütüphanesi Ali Emiri bölümü nüshası ve Süleymaniye Kütüphanesi Esad Efendi Bölümü nüshası incelenerek birbirine olan benzerlikleri ve farklılıkları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışmamızda esas nüsha olarak Ali Emiri nüshası kabul edilmiştir. Hazırladığımız metinde nüshanın adı varak numarası sırasıyla verilmiştir.

Çalışmamızda öncelikle giriş bölümünden sonra metni transkripsiyon alfabesine göre kasideler, gazeller, tarihler ve kıt'alar olarak sırasıyla yazdık ve metni sonuç kaynakça ve tıpkı basımı ekleyerek tamamladık.

8. TRANSKRİPSİYON ALFABESİ:

ء	'	ز	z	ل	l
ا,آ	a, ā, e	ژ	j	م	m
ب	b	س	s	ن	n
پ	p	ش	ş	و	v, o, ö, u, ü
ت	t	ص	ş	ه	h, e
ث	s	ض	đ, ž	ی	y, ı, i
ج	c	ط	ţ		
چ	ç	ظ	ẓ		
ح	ħ	ع	‘		
خ	ħ	غ	ğ		
د	d	ف	f		
ذ	ẓ	ق	q̣		
ر	r	ك	k		

9. SONUÇ

On yedinci yüz yılda Divan Edebiyatı'nın öne çıkan şairlerinin yanında gün ışığına çıkmamış pek çok şairin olduğunu tahmin edebiliyoruz. İşte bu çalışmamızda onlardan sadece biri olan şairimiz Talib Ahmed Bosnavi'nin Divanı'nı inceleyerek edebiyatımızın saklı kalmış noktalarından birini aydınlatmayı hedefledik.

Talib Ahmed Bosnavi'nin eserini incelerken kaynaklarda Milli Kütüphane'de, Topkapı Sarayı Kütüphanesi'nde, Fatih Millet Kütüphanesi'nde ve Süleymaniye Kütüphane'sinde olmak üzere dört nüsha olduğunu tespit ettik; fakat yaptığımız araştırmalar sonucunda Milli Kütüphane'de bulunan nüshanın Talib Ahmed Bursavî'ye ait olduğunu saptadık. Topkapı Sarayı Kütüphanesi'de var olduğu söylenen diğer bir nüshanın da söylenen yerde bulunmadığını tespit ettik. Çalışmamızı yaparken geri kalan iki farklı nüshadan yararlandık. Bunlardan Ali Emiri nüshası esas aldık, mürettep halde bulunan divanı düzenledikten sonra metni transkripsiyon alfabesi ile yeniden yazdık, nesre çevirisini yaptık ve diğer nüsha ile karşılaştırdık. Gerekli yerlerde eksik olan bölümleri metine ekledik; nüshalar arası farklılıkları da dipnotlarla gösterdik.

Bugüne kadar tarihin sayfalarında gizli kalmış Talib Ahmed Bosnavi'nin her biri sanat değeri taşıyan beyitlerini araştırmacıların ve ilgilenenlerin hizmetine sunduk. Bu çalışmayı gerçekleştirmekteki amacımız derin bir zenginliğe sahip olan Divan Edebiyatımızın karanlıkta kalmış bölümlerine ışık tutmaktır. Metnin sonuna da eserin orijinalini ekleyerek çalışmamızı sonlandırdık.

10. TRANSKRİPSİYONLU METİN VE NESRE ÇEVİRİ

I

DER SİTÂYİŞ-İ PÂDİŞÂH-I 'ÂLEM-PENÂH HÂLEDA'LLAHÜ HİLÂFETEHÜ VE EBKÂHÜ

Fe' ilâtün/Fe' ilâtün/Fe' ilâtün/Fe' ilün

- 1 Getür ey sâķī-i gülçehre şarâb-ı gül-fâm
Eylesün cām-ı muhabbet bizi de mest-i müdâm
- 2 Kādadur çarķ-ı çeb endāzuñ içinde bilemem
Baķt-ı dūn himmet ile t̄ali'e-i nā-fer-cām
- 3 Mey içüb derd-i gamı bāri ferāmūş idelüm
Renciş-i hāķır ile geçti dirīgā eyyām
- 4 Nükte-i sırr hafidür buna vāķıf olamaz
Ne kadar vaķt idüp itse kişi istifhām
- 5 Bu söze t̄ab'-ı selīm etse taķayyüd añlar
Müşkilāt-ı luğazı fehmi idemez her dili hām
- 6 Şöyle bir şūh-ı cefākāre esir itdi beni
Ne vişāli müteyessir ne dil eyler ārām
- 7 Niçe demdür ki bizi rāh-ı telāşide ķodı
İtmedin dehr-i fenā güllerini istişmām
- 8 Bāri bir vāķıf-ı esrāra muşādif olsam
Hallidüp müşgilümi virse baña bir peygām
- 9 Rūy-ı maķşūdumı göstermedi mirāt-ı felek
Var ise āyīnesin t̄utdı anuñ jeng-i ğamām

I

ALEMİ PENAH OLAN PADİŞAH'IN ÖVGÜSÜNE DAİRDİR ALLAH ONUN HİLAFETİNİ EBEDİ VE BAKİ EYLESİN

- 1 Ey gül yüzlü saki! Gül renkli şarabı getir ki kadehin muhabbeti bizi devamlı mest etsin.
- 2 Faydasız kısmet ve aşağılık kaderin himmeti hilekar dünyanın içinde nerededir bilemem?
- 3 Eyvahlar olsun! Günler gönül sızlanışıyla boşa geçti; bari gam derdini şarap içerek aklımızdan çıkaralım.
- 4 Sırlardaki nükteler gizlidir; kişi ne kadar anlamak için sorup vakit harcasa da buna vakıf olamaz
- 5 Her boş gönüllü bu zor bilmeceyi anlayamaz; ama bu akıllı kişiler bu söze dikkat ederlerse anlarlar.
- 6 Gönül beni öyle bir cefa yapıcı güzele esir etti ki ne ona kavuşmak mümkün ne de gönül durup dinleniyor.
- 7 Fani güllerini koklayamadan nice zamandır biz o sevgili telaş içinde bıraktı.
- 8 Bari sırlara vakıf olana rastlasam da derdimi halledip bana bir haber verse.
- 9 Feleğin aynası bana amacımın yüzünü göstermedi; çünkü onun aynasını gamın pası kapladı.

- 10 Meger ol pādişah-ı mihr-i münîr-i 'ālem
Şu'le-i pāş-ı kerem birle ide ref'-i zalām
- 11 Āsumān-ı 'azamet Hān Mehemmed Ġāzî
Mālik-i mülk-i cihāndāver-i nuşret- encām
- 12 O Nerīmān-ı zamāndur ki kemānun çekemez
Bāzū-yı himmet ile gelse eger Rüstem ü Sām
- 13 Lerziş-i kadd-ı zemîn haşıl olur pāyından
Her kaçan raşş-ı sebük-pāyına itse ikdām
- 14 Ejder-āsā dem-i şemşîri kaçan dem çekse
Cān-ı 'udvāna ider duzaḫi ol demde makām
- 15 Na'ra-i ra'd mişālin işideydi elḫaḫ
Ḳahramān kāmēt ü ḫaddiyle olurdı sersām
- 16 Ḥamle itdükçe dem-i ma'rekede şemşîri
Şaf-şikenlikte bulur ḫuvvet-i tîĝ-i şamşām
- 17 Bād-ı ḫahrı esicek ḫuvvet-i te'sirinden
Şarşar-ı merg olub ā'dāda bulur şiddet-i tām
- 18 Şedef-i baḫr-ı 'atādur kefi cūdı ki virür
Baḫşiş-i ebr-i bahārî gibi bir cevḫer-i tām
- 19 Kereminden ne ki endāz-ı tarāb olsa eger
Farḫ-ı ḫüsni nazarı eyler anı 'anber-ḫām
- 20 Sensün İskender-i şānî ki zebān-ı tîĝüñ
Ḳande varsañ ider elbette 'adūyı ilzām
- 21 Leşker-i baḫr-ı firāvānuñı taḫrik itseñ
Dizilür āb ile ābum gibi şaḫrada ḫıyām

- 10 Meğer o alemi nurlandıran güneşin padişahı, ışık saçan cömertliği ile karanlığı defedermiş.
- 11 Yüceliği gökyüzüne kadar çıkan Mehmed Gazi Han, tarihi başarılarla dolu hükümdar ve cihan mülkünün sahibidir.
- 12 Rüstem ve Sam yüce pazılarıyla da gelse yayı çekemez; çünkü o zamanın nerimanıdır.
- 13 Ne zaman atına binip ilerlese atının yürüyüşünden zemin boydan boya titrer.
- 14 Ejder gibi ne zaman zamanın kılıcını çekse o anda cehennemi düşmanlarının canına makam yapar.
- 15 Gök gürlemesi gibi olan narasını tam olarak duysaydı o Kahraman boyu posuyla sersem olurdu.
- 16 Kılıcı çarpışma, cenk sırasında hamle yaptıkça düşman saflarını yıkan keskin kılıcı daha da kuvvetlenirdi.
- 17 Onun etkisinin kuvvetinden kahr rüzgarı esince bu rüzgar, ölüm kasırgasına dönüşüp düşmanlarda tam şiddetine ulaşır.
- 18 O bağışlama denizinin sedefidir; cömertlik denizinin köpükleri, bahar bulutunun bahışı gibi ona kıymetli bir itibar verir.
- 19 Kereminden neşeli bir bakış gösterse bakışının güzelliğinin cömertliği onu amber kokusuna çevirir.
- 20 Sen II. İskender'sin senin kılıcının dili nereye gitse bütün düşmanları cevap veremez hale getirir.
- 21 Çokluk denizi gibi olan askerlerini harekete geçirirsen çadırlar çölde yağmur damlası gibi dizilirler.

- 22 Hem-ser-i pāye-i eflāk oṭāguñ üzre
Şu'le-pāş-ı dehen-i ejder-iyāndur 'alām
- 23 Dehşetünden tıramaz terk-i diyār eyler 'aduvv
Tūğlarla 'alem nuşretüñ itdükçe hırām
- 24 Devr-i 'adlünde senüñ 'add-i fütühāt itsem
Şafha-yı kevn ü mekânı pür iderdi erkām
- 25 Cümleden Qandiyâyı kan ile yoğrulmuş iken
Tıp-ı qahruñla urup itdüñ anı süşt-i endām
- 26 Kışver-i mışra vürüd itdüm o demde gördüm
Pür idi müjde-i fetühüñle sebıl ül-'alām
- 27 Nuşret ü fetühüñe tārīh için erbāb-ı düvel
Eyledi bu kıluna her birisi bir ibrām
- 28 'Ākıbet nātıka-i nādire perdāz-ı sühen
Başladı böyle ser-āğāz-ı sühende enzām
- 29 Eyledi mu'cize-gü tūṭı-i şekker-şikenüm
Tab'-ı mirātüm ile nuṭqa gelüb fetih-i kelām
- 30 باریک الله زهی کویبه عثمانی
Ki divānhāne-i nüh-tāk-ı felekdür aña bām
- 31 Mihr ü mehdür 'alem-i leşker-i encām sipehi
Bu sipehdāra nice kevn ü mekân olmaya rām
- 32 Şöyle teşhīr-i қаза vü қader itmiş el-hāk
Muntazır her birisi emre itā'atde gulām
- 33 Eyledi 'ākıbet 'Oşmānī-i şeh kışver-i heft
Nesebinde sorılır mülket-alā yevm-i kıyām

- 22 Bayraklar, feleklerle arkadaş olan derecede yüce olan otağının üzerinde ağzından ışıklar saçan bir ejderha gibidir.
- 23 Tuğlarla üstünlük bayrağın salındıkça dehşetinden düşmanlar orada duramaz; ülkeyi terk ederler.
- 24 Doğruluk dönemlerindeki zaferlerini hesaplasam bu rakamlar varlık ve kainatın aydınlatırdı.
- 25 Kandiya Kalesi'ni kan ile yoğrulmuşken kahır topunla vurup onları yok ettin
- 26 Mısır ülkesine geldiğim zaman gördüm ki bayraklar fethinin müjdesiyle dolu bir yol olmuş.
- 27 Zafer ve fethine tarih düşürmek için devlet erkani benden ısrarla istekte bulundular.
- 28 Sonunda güzel konuşmaya meraklı kişilerin ağzında şiirlerim söylenmeye başladı.
- 29 Tabiatımın aynası ile fetih konuşması yapıp tatlı sözler söyleyen papağanım mucize sözler etti.
- 30 Allah'a şükür ki feleğin dokuz katlı divanhanesinin çatısında Osmanlı'nın bu yıldızları ne güzel durdu.
- 31 Bu baş askere nice varlık ve kainat boyun eğmiş, güneş ile ay onun gökteki yıldızlar gibi askerinin bayrağı olmuştur.
- 32 Doğrusu her birisi onun emrine itaat etmek için hazır bulunan birer köle olmuştur.
- 33 Osmanlı'nın yedi ülkesinin şahı nihayete erdiğinde kıyamet günü, insanlar onun soyundan sorulur.

- 34 Geldi bir Rüstem-i ejder-küş anuñ şadrına
Eyledi 'ālemi şimşir-i cihāngir-i benām
- 35 Ya'ni hem nām şehensāh risālāt-ı Hüdā
Dāver-i Cem-ḥaşem ü dād-ger ḥalk-ı enām
- 36 İtdi Efrenge sefer sâ'at-i eyvende o şeh
Ḳal'a-yı Ḳandiyā'yı virdi Hüdāvend-i kirām
- 37 Hātif-i ğayb didi fetḥ olıcak târiḥin
حمد الله على النصر جويش الاسلام
- 38 Sergüzeşt-i ğam-ı eyyāmumı da 'arz ideyüm
Tābuñı genc-i meşakḳatde dil eyler o hümām
- 39 Rub'-i meskūnı tolaşdum taleb-i 'ilm iderek
Ne Haleb ḳaldı ne Bağdād ḥod mülket-i Şām
- 40 Reh-i maḳşūdumı tayy itsem olur pādişehüm
Medḥūñ ile ideli ḫab'-ı semendi ilcām
- 41 Şuğlüm irdi 'Arabiyyetde kemāle o ḳadar
Müşkilüm ḥallidemez olsa eger İbn-i Hişām
- 42 Ḥaḫḫ-ı ta'liküm otuz yılda kemālin buldı
Ḳomadum fenn-i kemālātıñ içünde ibhām
- 43 İn'ışām on iki sâle erişdi kırḳdan
Hāric ü dāḫile geldi yolumuz āḫir-i kām
- 44 Keremūñ ḥ'ānuna geldüm dilerüm pādişehüm
Bir dilim nān bu za'if 'abdiña eyle en'ām
- 45 Ka'be-i maḳzī-i hācāt-ı ümemdür bābuñ
İderüm 'arz-ı niyāz ile derūñ istilām

- 34 Onun meclisine öldürücü bir ejder gibi Rüstem geldi; şöhretli, cihangir kılıcıyla aleml fetheyledi.
- 35 Tanrı'nın bütün elçilerinin şahı olan (Peygamber'in) adaşı Cem gibi ülkesine hizmet eden ve halkına adaletli davranan padişah,
- 36 O padişah, en uğurlu saatte Avrupa'ya sefer yaptı; eli açık Tanrı ona Kandiya Kalesi'ni verdi.
- 37 Fetih tamamlanınca gaipten gelen bir ses şu tarihi söyledi: "İslam askerlerinin yüce zaferi için Allah'a hamdolsun. (946)
- 38 Gam günlerinin macerasını da söyleyeyim; gönül onun parlaklığını zorluk hazinesinde korku eyler.
- 39 Dünya kıtalarının dörtte birini dolaştım; bilgi isteğiyle ne Halep kaldı ne Bağdad ne de Şam ülkesinin kendisi.
- 40 Padişahım, senin methinle atımın yaradılışına gem vurduğumdan beri amacımın yolunda uçar gibi ilerlesen yerinde olur.
- 41 İlmim Arapça'da o kadar olgunluğa ulaştı ki İbn-i Hişam bile gelse karşılaştığım zorlukları çözemez.
- 42 Benim talik yazım otuz yılda o derece olgunluğa ulaştı ki o olgunluk fenni içinde anlaşılmayan hiçbir nokta bırakmadım.
- 43 Şükürler olsun ki kırktan on iki yıl daha geçti ve haric ve dahilde yolumuz sana ulaştı.
- 44 Padişahım senin cömert sofrana geldim; bir dilim ekmek isterim, bu zayıf kuluna nimetler eyle.
- 45 Senin kapın ümmetlerin ihtiyaçlarının giderilme Kabe'sidir; arz ve yalvarmayla kapına el sürüm onu öperim.

- 46 Bākī-i fermān şehensāh-ı cihānbānuñdur
Farz-ı lāzım baña aḥvālūmi itmek ‘ilām
- 47 İrdi pāyāne sühen eyle duā’ ey Tālib
İhtitām-ı süheni kıl bu edāyile tamām
- 48 Tā ziyā baḥş ola ḥurşīd-i cihān-tāb gibi
Rām-ı emri ola anuñ felek-i heft-ecrām
- 49 Nuşret-i fetḥ ü zafer olmiya andan münfekk
Tā ki tīgīn şala ecrām-ı felekde Behrām
- 50 Muştafā Ḥānı dahı şakla ḥatādan yā Rab
Tā ki ser ‘uḳde-i Pervīn ola bir vefk-i nizām
- 51 Ber-ḥor-ı baḥt olup ‘ālemde mükerrrem olsun
Dürretü’l-tāc gibi dāyım o maḥdūm-ı kirām

II

DER SİTĀYİŞ-İ MUŞĀḤİB MUŞTAFĀ PĀŞĀ YESSERA’LLĀHÜ

TA’ĀLĀ MĀ YEŞĀ’

Mefā’ılün/ Mefā’ılün/ Mefā’ılün/ Mefā’ılün

- 1 Getür sākī meded bir cām-ı zerrīn ü neşāt-āver
Ne var devrūñde ārām eylesün rūḥ-ı sitem-perver
- 2 Beni bir dem hevādis-i dijemden kırtarup şād it
Niçe demdür ki kaldı künc-i gamda ḥāḫırum muğberr
- 3 Ben ol perverde-i ferzend-i ḥūn-ı dāye-i çarḥum
Karanfül-veş açıldı sīne-i dāğ-ı derūn kıatmer
- 4 Görinmez oldı mirāt-ı felekde rāy-ı maḳşūdum
Bu ḥasretle derūn-ı dilde iḳād eyledüm āzer

- 46 Fermanın kalıcılığı cihanı koruyan padişahındır; bana hallerini açıklamak ise gereklidir.
- 47 Ey Tâlib! Sözün sona erdi dua et; bu üslupla sona eren sözü tamamla.
- 48 Cihanı aydınlatan güneş gibi ışıklar bahşetsin; yedi kat gökyüzü ona itaat eden bir cisim olsun.
- 49 Behram gökyüzündeki bütün yıldızlara kılıcını sallasa bile ondan habersiz zafer ve fetih olmasın.
- 50 Ey Allah'ım! Sen Mustafa Han'ı dahi hatadan koru ki Ülker Yıldızı'nın düğümü ona düzen olsun.
- 51 O saygıdeğer kerimlerin oğlu incili tac gibi daima alemde saygıdeğer olsun.

II

MUSAHİB MUSTAFA PAŞA'NIN ÖVGÜSÜNE DAİRDİR YÜCE ALLAH ONU İSTEKLERİNE KAVUŞTURSUN

- 1 Ey saki meded! Altından yapılmış veren bir kadeh getir ki o döndükçe sitem besleyen can biraz durup dirlensin.
- 2 Nice zamandır gam köşesinde gücenmiş halde kalan gönlümü bir an üzüntülü haberden kurtarıp mutlu et.
- 3 Ben feleğin kan saçan oğlunun bakıcısıyım; gönül yarası karanfil gibi katmer katmer açıldı.
- 4 Elde etmek istediklerim feleğin aynasında görünmez oldular; bu özlemle gönüldeki ateşi alevlendirdim.

- 5 Terahhüm eyleyüp devr itmedi vefk-i murād üzre
Ne yüzden gerdiş eyler bilmezem bu çarh-i mihnetber
- 6 Göñül bir kākül-i tıfl-ı ümīdüñ kaydına düşdi
Neden itmez halāşında tesā'ud baht-ı dūn ahter
- 7 Bu fikretle yeter genc-i dijemde ser-be-ceyb olduñ
Dilā şimden gerü zānū-yı hayretten berā vü ser
- 8 Ğınam-ı ğamdan azād oldı 'ālem şād olub şimdi
Bī-ħamdi'llāh tulūğ itdi felekde bir meh-i enver
- 9 Zevāyā-yı cihān meş'al-firūz-ı hürremidür kim
Ziyā-yı luḫfi pür nūr eyledi dünyāyı ser-tā-ser
- 10 Zemāne zevk ü şevkinden bu bezme tehniyet birle
Sipih-r-i lāciverdi döndürüp gerdān ider micmer
- 11 Bu ebyāt-ı ser ü rāyātı hātifden işitdükçe
'Uḫarid hāme-i sūr'atle bir bir eylemiş defter
- 12 Bu mażmūn üzre hengām-ı seherde ben de gūş itdüm
Anı bir tūḫī'-yi şekker-şiken dāyim ider ibrār
- 13 O bedr-i lāmi'-i devlet muşāhib Muştafā Pāşā
O māh-ı salḫanat yağız vezīr-i Āşaf-ı dīger
- 14 Maķām-ı şadr-ı 'ālāya geçüb ķāimaķām oldı
Bırakdı keştī-i devlet 'adālet baħrine lenger
- 15 O māh-i zīb-i evc-i āsumānī salḫanatdur kim
Münevver encüm ü re'yiyle daħı çarh-ı nilüfer
- 16 O Dārā-yı cihāndur kim ğulām-ı kemterīninden
Tekāpū-yı zemīn-i ħidmet eyler bir niçe sencer

- 5 Dileğim için zahmet edip dönmedi; bu acımasız felek o ne için döner bilmiyorum.
- 6 Gönül bir gencin kakülünü ümidine düştü; aşağılık talihimin yıldızı neden yükselip kurtuluşa ermez?
- 7 Ey sevgili! Yeter, bu düşünceyle üzüntü hazinesinde kederden baş aşağı oldun; bundan sonra başın şaşkınlığın dizinde kaldı.
- 8 Şükürler olsun ki gökte bir parlak ay doğdu; şimdi alem bununla mutlu olup gamdan kurtuldu.
- 9 O dünyayı aydınlatan sevinçli ve uğurlu bir mareşal olduğu için onun lütfunun ışığı dünyayı baştan başa nurlandırdı.
- 10 Küçük şamdan, zamanın zevk ve arzularından, bu meclisin kutlamaları ile lacivert talihi döndürüp ters çevirdi.
- 11 Utarit bu beyitlerin doğruluğunu ve bayrakları gaipten ses verenden duydukça kaleminin süratiyle bunları bir bir yazmış.
- 12 Bu sözün üzerine bende seher vakti o sesleri duydum; o sözleri, şeker gibi sözler söyleyen papağan daima tasdik eder.
- 13 O devletin parlayan dolunayı Musahib Mustafa Paşa, o saltanatın ayı, yağız Süleyman Peygamber'in veziri.
- 14 En baş makama geçip Kaymakam oldu; devletin gemisinin zincirini adalet denizine bıraktı.
- 15 O gökyüzünün en üstünün süsü olan ay, nilüfer gibi olan felekleri düşüncesinin yıldızlarıyla nurlandırılmış, parlatılmış bir saltanattır.
- 16 O, öyle bir Dara-yı cihandır ki aşağılık kölelerinden oluşan nice kaleler ona hizmet için ayağına kapanır.

- 17 Dü dīde nāfe-i semmūr-ı müjgān pūşdur gūyā
Ki te'şīr eylemez devrinde anuñ şiddet-i zemher
- 18 O ūhebbāz-ı semā pervāz-ı 'ālemdür murād itse
Şikārın ūayd ider evc-i felekde aça ger ūhepber
- 19 O rezm-āver dilīr-i ūahramān u Gūstehem zūruñ
Zebūn-ı pençe-i ūirānesi olmuş mezār-'anter
- 20 Dem-i ūemşīr-i berrānı bulur 'ādāya dem çekse
Zebān-ı ūu'le-pāşende hezārān kuvvet-i ejder
- 21 Vezān itse nesīm-i luţf-ı gülşende sūrūrından
Tebessüm eyler oldum ūāh-ı gülde cā-be-cā güller
- 22 Bu bir deryā-yı himmetdür k'olur bir gevher-i nāyāb
Yem-i luţfında ğalţān eyledükçe kaçre-i kemter
- 23 O 'ālī himmetūñ olsa nigāh-ı luţfuna mazhar
Leţāfetde bulurdı seng-i hār-ı ümmiyet cevher
- 24 Dem-i luţf u keremde tūde-i hāk olsa manzūrı
Kemāl-i farţ-ı himmetden bulur haşşiyet-i 'anber
- 25 Sen ol baħr-ı keremde dāye-i nīsān-ı himmetsin
Kef-i cūduñ şadefdür perver eyler lūlū-yi ūehver
- 26 Ben ol āşufte-hāl-i bülbülem feryād u zārımdan
Açıldı dāğdār-ı sīnede şad ğonce-i aħmer
- 27 Heves itdüm ma'ārif kesbine hāl-i ūebāvetden
Dolaşdım mümkinin taħşīl idince bir niçe kişver
- 28 Semend-i himmetümle tayy-ı menzil eyleyüp vardım
Mışır'da haylī dem oldım muķīm-i cāmī'-i Ezher

- 17 Sanki iki gözün kirpikleri samur kürk giymiştir; onun zamanında kışın en soğuk günlerinin şiddeti bile etki etmez.
- 18 O, gökyüzünde kanat açıp uçan bir kuştur; eğer isterse göğün en yüksek yerinde kanat açıp avını yakalar.
- 19 Mezarda yatanlar, gücü, Kahraman ve Güstehem gibi olan cesur ve yiğit hükümdarın aslan gibi pençesinin altında perişan olmuşlardır.
- 20 Keskin kılıcının ucu, düşmana dem çekse, ışıklar saçan dili binlerce ejderin kuvvetine ulaşır.
- 21 O, güllerin şahı, sevincinden gül bahçesinde yer yer yumuşak bir rüzgar gibi esse ben tebessüm ederim.
- 22 Değersiz bir damla, senin lütuf denizinde yuvarlandıkça değerli, eşsiz bir cevhere dönüşür; çünkü bu deniz yücelikler, himmetler denizidir.
- 23 Cahilliğin dikenli taşı, senin lütfekar bakışınla yüce himmetine mazhar olsa lütfunla cevhere dönüşür.
- 24 Onun hoşuna giden şey, toprak yığını da olsa cömertlik ve lütuf gösterdiği zamanlarda yardımseverliğinin yüceliği sayesinde amber kokusuyla dolar.
- 25 Sen o iyilikler denizinde iyilik ayı olan nisan dayesi gibisin senin sedeften olan, cömertlik saçan avuçların iri taneli incile oluşturur.
- 26 Ben çılgın halde olan bir bülbülüm; feryadım ve inlemelerimden yaralı gönlümde yüzlerce kızıl gonca açıldı.
- 27 Gençlik dönemlerimde ilim peşinde koşmaya heves ettim ve parasal imkanı bulunca pek çok ülke dolaşım.
- 28 Himmetli atımla menzili geçerek Mısır'a vardım; hayli zaman Ezher Camii'nde ikamet ettim.

- 29 Tekāpū-yı reh-i maqşadda qaldım bī-ser ü sāmān
Ki oldum dīde-i hayretle mest ibāde-i hoş-ber
- 30 Dil-i şūrīde bir vādīye sālīk oldı amma kim
Ne tayy-ı menzile qādir ne qat'ı intihāc eyler
- 31 Ne mümkin ihtidā-yı rāh-ı maqşad bī-ser ü pāye
Kemāl-i 'āṭıfet birle meger luṭfum ola rehber
- 32 Qaşīde buldı pāyānı duā' ya başla ey Ṭālib
Tamām oldı kelām ancaq derūnī bir duā' ister
- 33 Sūhende iḥtişār itmek budur ma'kūl-ı çār-'unşur
Derāz itseñ oqunmaz daḥı olsa her sözün cevher
- 34 Ser-efrāz it o zāt-ı pāki yā Rab evc-i rif'atde
Cihānı mihr ile tā kim münevver eyleye ḥāver
- 35 Ser 'adüvvānı ğalṭan eylesün meydān-ı 'ālemde
Meh-i nevden ele alduqça gerdün tīğ ile ḥançer

III

QAŞİDE-İ REŞİDİYYE

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/Fe' ilün

- 1 Arz-ı Rūmı dolaşup kişveri¹ hem Tātārı
Tek diyü eyledüñ 'ālemde qalender vārī
- 2 Biz o ferzend-i cihān rind-i sebük-bārız kim
Gezmedük yer qomaduk² hıṭṭa-i tā Bulğārı

^{III} AE 27-a

¹ Metinde کشور olarak geçmektedir.

² Metinde قومدک şeklinde geçmektedir; ancak anlam bütünlüğünü sağlamak için قومدق olarak okunmuştur.

- 29 İsteğin yolunu çaresiz ve perişan koşarak aradım; hayretli gözlerle helak eden şarapla mest oldum.
- 30 Aşık, tutulmuş gönül bir yola mürid oldu; ama ne menzile ulaşmaya gücü yetti ne de kesin yolunu buldu.
- 31 Başsız ve ayaksız doğruluk yoluna girmek ne mümkün; o amaç için karşılıksız sevginin yüceliği ile lütfun bana rehber olsun.
- 32 Ey Tâlib! Kaside sona ulaştı, sen dua etmeye başla; sözler tamamlandı ancak içten bir dua ister.
- 33 Sözü uygun olarak kısaltmak budur; uzun yazarsan, her sözün bir mücevher de olsa yine de okunmaz.
- 34 Ya Rab! Dünyayı kim güneş gibi aydınlatırsa o temiz kişiyi yüksekliğin son noktasında üstün, başı yukarda kıl.
- 35 Felek, yeni aydan kılıcını ve hançerini alarak dünya denen meydanda düşmanın başını top gibi yuvarlasın.

III

REŞİDİYE KASİDESİ

- 1 Kalender olduğumuz için Anadolu'yu ve bütün Tatar ülkelerini dolaştık.
- 2 Biz cihanın çocuğu, yükü az bir rindiz ki ta Bulgar diyarına kadar gezmedik yer bırakmadık.

- 3 Kim bu vādīde baña pīr ü rāh olsa gerek
Himmetüm rahşı döşetdükçe şabā reftārı
- 4 ‘Ālemi seyr iderek düşdi Reşīde yolumuz
Haşerāt ile tonanmışdı der-i divārı
- 5 Def ile tahta biti nağme-i mūhiş eyler
Cura nāy ile tutar sūrı sinüñ mizmārı
- 6 Nīş-i zenbūr ile gāhī neğam-ı tanbūrī
Çalar āheng iderek her kulağa mismārı
- 7 Keşret-i peşşeye bürhān-ı begeh ider
Hı̄tış-i Nemrūd arayup serzeniş-i mikārı
- 8 Niçe halkından anuñ hı̄tış-i Nemrūd ola selb
Hadden efzūn haķıķat kiminüñ pendārı
- 9 Kimi meştāne-i medhūş-ı şarāb-ı naḥvet
Kimi tenhāda ider duḥter-i rezle kārı
- 10 Sīh-i miḥnette ten-i zārımızı itdi kebāb
Āteş-i duzāḥ-ı endūh u şerār-ı nārı
- 11 İrdi pāyāna sühen ile duā’ ey Tālib
Geh duā’ lāzıma-i ḥatm-ı sühendur ārī
- 12 Tā ki ḥāverde tulū’ eyleye hūrşīd-i Reşīd
Gülşeninde ide perverde-i gül-i bī-ḥārı
- 13 Haķ maşmūn eylesün aşüb-ı fitneden anı
Tā civārında ola Nīl-i mübārek cārī

- 3 Himmetimin atı sabah rüzgarı gibi çabuk gittiği sürece bana bu vadide bir yol gösteren bir de yol gerekiyor.
- 4 Alemi seyrederek yolumuz Reşid'e düştü; onun duvarının kapısı haşerat ile dolmuştu.
- 5 Def ile birlikte tahta biti de vahşi bir ezgi(nağme) ortaya koyar, cura ney ile surun sini de neyle birlikte onlara eşlik eder.
- 6 Eşek arısının iğnesi ile bazen tamburun sesi birbirine karışarak her kulağa çivi gibi ahenk verir.
- 7 Nemrud'un akrabası sivrisinek iğnesinin serzenişi ile sabah vakti sivrisineğin bolluğunu delil olarak gösteriri.
- 8 Oranın halkı Nemrud'un tayfasını nasıl ortadan kaldırabilir? Doğrusu kiminin hayali gerçekten haddinden fazladır.
- 9 Kimi gurur şarabının şaşkınlığıyla mest olmuştur kimi ise üzümün kızıyla tenhada vakit geçirmektedir.
- 10 Ateşinin kıvılcımı ve gam cehenneminin ateşi ağlayan, inleyen tenimi eziyetin demir şişiyile kebab etti.
- 11 Ey Tâlib! Sühan ile dua sona erdi; bazen güzel bir sözün bitiminde temiz bir dua gerekir.
- 12 Ne zaman Doğu'da Reşid'in güneşi doğarsa bu güneş gül bahçesinde dikensiz gülleri büyütür.
- 13 Hak onu fitnenin sıkıntısından uzak eylesin, mübarek Nil onun çevresinde aksın.

IV

KAŞİDE-İ DER SİTÂYİŞ-İ HÜBÂN-I KEFE

Fe'ilâtün/Mefâ'ilün/Fe'ilün

- 1 Bârekallâh luṭf-ı Rabbâni
Efdal etmiş melekden insânı
- 2 Söзде lâf olmaz işte bir bürhânım
Muḥtevidür kelâm-ı zîşânî
- 3 Hüsni halk üzre eylemiş taḥmîr
Tıyn-ı 'anber-feşân-i insânî
- 4 Nice ta'dâd fazl idem ben kim
Gelmez ihşâya luṭf u ihşânî
- 5 Hüsni ile ibn-i âdem olduğı çün
'Ayn-ı mirât-i şun'-i Yezdâni
- 6 Beni sergeşte itdi şun'-ı ilâh
Eyledükçe nigâh-ı me'ânî
- 7 Lâ-cerem oldum 'âşık-ı şeydâ
Reh-i 'aşk içre zâr u giryânî
- 8 Oldı sînemde dâğdan peydâ
Lâle-i şad hezâr-ı nu'mânî
- 9 Bir perî-rûya mübtelâ oldum
Beni öldürdi çeşm-i fettânî
- 10 Ne füsün ile bağlamış bilmem
Mü-miyânına küh-ı lâlânî

---

^{IV} AE 25-a

IV

KEFE GÜZELLERİNİN METHİNE DAİR BİR KASİDE

- 1 Allah'ın lüftü onu mübarek etsin; o insanı meleklerden daha ileri yapmış.
- 2 Sözle laf olmaz, işte şerefli sözleri içinde bulunduran delilim budur.
- 3 İnsanın amber kokan çamurunu Tanrı, yaratılışındaki güzel ahlakın hamurunu yoğururken vermiş.
- 4 Ben onun hangi faziletlerini sayayım; lutfu ve ihsanı bilimle ölçülemez.
- 5 Tanrının yarattığı aynanın görüntüsünde güzelliği ile Ademoğlu olarak görüldüğü için,
- 6 Allah'ın sanat eserine (yarattıklarına) baktıkça o benim başımı döndürdü.
- 7 Şüphesiz aşk yolu içinde ağlayıp inleyen bir çılgın aşık oldum.
- 8 Göğsümde yaradan kanlı bülbülün yüz lalesi peyda oldu.
- 9 Peri gibi güzel yüzlüye müptela oldum; onun çıldırtan gözleri beni öldürdü.
- 10 Konuşmayan dağları nasıl bir sihir ile kıl gibi ince beline bağladığını bilemem.

- 11 Byle bir Őuĥ u Őengl-nza
Oldum Őfte sylerm anı
- 12 Çeşm-i Ttr kosun ebrdan
Atar ‘uŐŐka tr-i mjgn
- 13 Nvek-i tr-i gmzeden feryd
Kaldı snemde zaĥm-ı peykn
- 14 Bir Őebn-gh belde-i Kefe’nn
Mescide geldi ehl-i ‘irfn
- 15 Meh-cebnn-ı dilbern olmuş
Şeb-ergn-ı bezm-i rhn
- 16 Elde hep ktiln-ı ‘uŐŐkuñ
Cevherndur tg-i berrn
- 17 Bir nigh-ı teĝfl itse ddem
Cn-ı Őrinm olsa krbn
- 18 KŐelerden o kdekn-ı fiten
Gsterr ĥaĥt-ı ĥn-ı pŐn
- 19 Şeb kadar oldu grdi ‘Őklar
Ry-ı pertev-frz-ı cnn
- 20 Byle Cennetde mecmua’l-ĥr
Var mı bir kimse Őorsa Rdvn
- 21 V’izn belki ĥabbet’l-mev
Didgi budur işte ĝlmn
- 22 Leylet’l ‘itikf olup ol Şeb
rdi ‘ayyka zkr-i Yezdn

- 11 Böyle bir şuh ve nazlı sevgiliye çılgınca aşık olduğumu söylerim.
- 12 Tatar'ın gözlerini kaşlardan ayrı koysun; o bakışlarının oklarını aşıklara atar.
- 13 Bakışlarının oklarının sivri demirinin yarası göğsümde kaldı.
- 14 Bir gece vakti Kefe Şehri'nde irfan sahibi olan birisi mescide geldi.
- 15 O, ruhlar meclisini aydınlatan insan, güzellerin sanki ay gibi parlayan yüzü olmuş
- 16 Aşıkların katili olan o kişinin elinde hep keskin kılıcı cevher gibi parlamaktadır.
- 17 Gözüm bir bakışı anlamazlıktan gelse canım onun yolunda kurban olur.
- 18 O fitnelerin çocuğu, köşelerden başın kesilmesi için verilen fermanı gösterir.
- 19 Gece gibi oldu; aşıklar sevgilinin ışıklar saçan yüzünü gördü.
- 20 Böyle cennette hurilerin arasında birisi Rıdvan'ı sorsa bulabilir mi?
- 21 Belki de vaaz verenin gılmanlar için sığınılacak yer dediği burasıdır.
- 22 O gece, ibadet gecesini olup Allah'ın zikri gökyüzünün en yüksek yerine ulaştı.

- 23 Cümlesi bir nefesle hū çekicek
Sīt ile ıoldı kâh-ı Keyvānī
- 24 Şiddet-i ıarb tahtadan ammā
Pür şadā oldı ıarhuñ eyvānı
- 25 Baħ ne dir ma' rız-ı ĩıāba gelüp
İki Tātār ĩaşm-ı ĩazabānī
- 26 Bunlaruñ devridür disem cāyız
Gerdiş-i āmūz-ı ıarħ-ı cūnbānı
- 27 Tırduğum yirde raķş ider oldum
Cūnbüş itdükçe cānumuñ cānı
- 28 Āsumān hem¹ o bezm-i gerdānuñ
Şekl-i encüm dizildi ĩübānı
- 29 Devr ider ol sipıhr-i devrānuñ
Ruħ-ı tābuñsa māh-ı tābānı
- 30 Oldı mescid o tāze rūlarla
Gūlbūn-i 'ayn-ı verd-i ĩandānı
- 31 Zākırān-ı nevā-serā olmuş
Būlbūl-i nağme-senc-i bustānı
- 32 Şeyhidür şanki ol gūlistānuñ
Pır-i rüşen zamır-i gūlbānı
- 33 Kışver-i zūhdi itdiler iħyā
Tāze cān buldı 'ālem-i fānı
- 34 ıetr verd-i sepıddür gūyā
Perde-i 'ākifān-ı āyānı

---

¹ "Hem" sözcüğü vezin için eklenmiştir.

- 23 Bütün hepsi tek nefesle hu çekince Zuhâl yıldızının köşkü iyilikle, şöhretle doldu.
- 24 Darbenin şiddeti (kuvveti) tahtadandır; ama feleğin köşkü seslerle doldu.
- 25 İki Tatar hasım (düşman) gazaba gelip neler söyler:
- 26 Hareket eden feleğin dönüşü için bunların yeridir desem uygun olur.
- 27 Canımın canı eğlendikçe ben de durduğum yerde dans eder oldum.
- 28 Güzeller, dönen meclisin gökyüzünde yıldızların şekli gibi dizildiler.
- 29 Dünyanın talihi o parlak yanakta ayın parlaklığı gibi döner.
- 30 Mescit, o taze güzel yüzlerle gülen güzellerin yetiştirdiği bir yer oldu.
- 31 Bahçenin nağme söyleyen bülbülü güzel ezgilerle Tanrı'yı zikreder olmuş.
- 32 Parlaklığın piri, sanki o gül bahçesinin şeyhi olmuştur.
- 33 Sofuluk ülkesini ihya ettiler ; geçici dünya taze can buldu.
- 34 Örtülü güllerin çadırı sanki ibadet edenleri aşık eden bir perde gibi olmuştur.

- 35 Bir tehî yir mi aldı mescidde
H aymeden r kn-i ar-1 taht n 
- 36 Kimi perv z-1 evc iun itmiş
İtth z-1 mek n-1 fevk n 
- 37 TolaŐur oldu p y-1 ins na
S ye-b n-1 n b-1 dih n
- 38 Geur rd m ben olsam  akif eger
C mle m h-1 Őiy m   Őa b n 
- 39 aŐr-1  arŐ-1 a r iden kiŐin n
Diyemem ben ki vardur iz an 
- 40 Dilrub larla tek hem n l bis
Olabilsem geursem ihy n 
- 41 RiŐte-i nazm uz r yeter T lib
İhtis r itmekd r erz n 
- 42 T tulum b -riy dur eyled g n
Z hd iin iddi -y  merd n 
- 43 Bir du    it melek dis n am n
Buld  z r-i AŐada p y n 
- 44 H k maŐ n eyles n ha lardan
Dilber-i Şehr   y r   y r n 
- 45 N geh sit re s yir-i enc m ile
 de ar-1 felekde seyr n 
- 46 Őehsuv r n-1 esib n z atsun
 ArŐa-i h sn iinde cevl n 

- 35 Dört direkli tahtadan olan mescitte sanki boş bir yer mi kaldı?
- 36 Kimi gökyüzünün en üstüne uçmak için yeryüzündeki makamı almış.
- 37 Köy muhtarının gölgelik çadırının ipi insanların ayağına dolanı oldu.
- 38 Ben ibadet eden olsam şaban ve oruç ayını geçirirdim.
- 39 Ben, en son dokuzuncu göğü saray yapan kişinin terbiyesi, anlayışı vardır diyemem.
- 40 Gönül alan güzellerle oyalanıp ara sıra vakit geçirsem,
- 41 Ey Tâlib! Nazmın ipliği uzar yeter; uygun olan yazıyı kısa kesmektir.
- 42 Diyelim ki ibadet için mertçe iddia ettiğin şey iki yüzlülükten uzaktır.
- 43 Bir dua et; Aksa'nın çatısına ulaşsın ve melekler bu duaya "Amin" desinler.
- 44 Gönül alan padişahı ve sevgiliyi Allah hatalardan korusun.
- 45 Ansızın talih, bütün diğer yıldızları felekte dolaşarak seyretsin.
- 46 Naz atının at binicisi güzellik arsasında atıyla dolaşsın.

47 Bāḳi oldukça gerdiş-i gerdūn
Devr-i bezm eylesün o devrān

V

برای شیخ یحیی المصی

Müstef' ilün/ Müstef' ilün

- 1 کم عنسد کم یحیا چرر
خیاک خسلاق البرر
- 2 ارسله تاتت بهم
بالفضل فسرلانذر
- 3 نی بنت تزویج العنب
حتی نشلوتر ماامر
- 4 الله فی قسر أنه
تنضیص ثلث جابر
- 5 والمصطی خیر البشر
با لفع فی نار الحسرر
- 6 والشرب منها بعدذا
فی السفی قالو الا ضرر
- 7 لذ صر حوا فی حفها
من جمله صاحب درر
- 8 وا الفقه کل یحسق یه
ماقال مثلی زوغرر

VI

مقول فی وقت الافطار

Müstef' ilün/ Müstef' ilün

- 1 قهوه کا لعقیق رو نقها

---

^v AE 27-b

^{vi} AE 28-a

47 Feleğin dönüşü daimi oldukça dünya meclisi dönmeye devam etsin.

V

MISIRLI ŞEYH YAHYA İÇİN

- 1 Sizin nezdinizde nice cerer yaşar; evreni yaratan yüce Allah size uzun ömürler versin.
- 2 Onu, faziletleriyle eşsiz bir fert olarak onlarla gönderdi.
- 3 Şarabın içilmesinin cevazı hakkında onun emrettiklerine başvurduk.
- 4 Allah'ın Kur'an'ına ve insanlığın en hayırlısı Muhammed Mustafa'nın emrettiklerine başvurduk.
- 5 Şarabın üçte birini sıcak ateşte kaynatmak suretiyle eksiltmek caizdir.
- 6 Kitapta dediler ki: “ Bundan sonra ondan içmenin zararı yoktur.”
- 7 Onun hakkındaki bilgiyi, inciler sahibinin cümlesinden yararlanarak açıkladı.
- 8 Fıkıh ilmi, Yüce Mevla'nın söylediklerinin hepsini içinde barındırır.

VI

İFTAR VAKTİNDE SÖYLENMIŞTİR

- 1 Rengi akik rengi gibi olan bir kahvenin erdemi şaraptan çok daha üstündür.

- زاو فضلا على انبته العنب
- 2 ودخان ممتك معها
شر به كان رافع التعب
- 3 كيف من لم يز قهماحي
عحب لي عجائب العجب
- 4 رحم الله نا شد الاولي
هوان لم يكن ابالهب
- 5 وقت الافطار قال طالبنا
قهوه هات ايها الجلب

VII

برای سید علی شاکن فیوم

Fā'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün

- 1 کل لیل یاولیدی لاتروح
انت روحی قیف نراز تروح
- 2 اثرقت خدیك منهاج لهوی
ام برتو ابلق ام بد ریلوح
- 3 زاد حبی کلما اد حشتتی
یاغزال الوحش انسا مابروح

VIII

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Mefā'ilün

Elif¹: Ah eyleyüp ağaz idelüm efğāna

Be: Beyān eyleyelüm hecr-i ğam-ı cānāna

Te: Tufaḳḳud idelüm ḥāṭırını ol şūḥun

Se: Şenā leşkerini gönderelüm sāmāna

Cim: Cefā eylesün luṭf u keremden ğayrı

Ha: Ḥazer it diyü söyle o kerīmü'ş-şāna

^{VII} AE-28-a

^{VIII} AE26-a

¹ (EE.....) Ağāz idelüm nazm-ı der-efşāna

- 2 Ve onun yanında misk gibi güzel kokan bir sigaranın içilmesi tüm yorgunlukları alır görür.
- 3 Bu ikisini tatmayan nasıl hayat sahibidir? Bu benim için acayipliklerin en acayibidir.
- 4 Birincisi isteyene Allah rahmet eylesin; tabii o Ebu Leheb değilse.
- 5 Bizim Tâlib'imiz dedi ki : “Bir kahve getir ey saki.”

VI

FEYYUM ŞEHRİNDE OTURAN SEYİD ALİ İÇİN

- 1 Ey oğlum! Her gece rahat etmiyorsun; sen benim ruhumsun, dinlenmemeye nasıl razı oluyorsun?
- 2 Aşkın yoluna girmek mi senin yanaklarını parlattı yoksa şimşegin parlaması mı ya da dolunay mı göründü?
- 3 Ey yaban ceylanı gibi enis ve alışık olan, ruhunda neler var? Sen beni terk edince sana olan sevgim arttı.

VIII

- Elif:** Ah edip feryada başlayalım.
- Be:** Sevgilinin üzüntüsünden ayrılmayı açıklayalım.
- Te:** O sevgilinin hatırını soralım.
- Se:** Övme askerini samana yollayalım.
- Cim:** İyilikten ve cömertlikten başka eziyet etmesin
- Ha:** O cömertli şanına sahip olan hükümdara sakınmasını söyle.
- Hı:** Ey dostum! Bu sevgilinin hasta gönlüne yardım et.
- Dal:** Çare bul, hayat suyuna susamış dudağa su getir.
- Zel:** Çıldırılmış gönülleri çene çukurunla baştan çıkar.

Hı: Hālilüm yetiş ey cān-ı dil-i bīmāre meded
Dal: Devā eyle götür teşne-leb-i hayvāna
Zel²: Zekān-ı çāhına cezb eyle dil-i şeydāyı
Re: Revā görme añı³ hecr-i teb-i sūzānı
Ze: Zebān kılamam dürr-i nişār nazm itsün
Sın: Selām eyle var ey nāme götür cānāna
Şm: Şikāyet saña senden dil ider ey gonca
Şad: Şadākat bu mıdur⁴ bülbül-i hoş elhāna
Dat⁵: Zā'if itdügin şām-ı firākuñ āhir
Ṭı⁶: Tabi'atda neler çekdi düşüp hicrāna
Zı⁷: Zılām-ı şeb gīsü-yı girih-girüñdür
Aym⁸: 'Ayenān-ı dil ü cānı şālın h'arāna
Ġaym⁹: Ġabrā-yı zemīn içre qodun teşne bizi
Fe: Femüñ bahş-ı hayāt eyler iken insāna
Ḳaf¹⁰: Ḳıyāmet mi qopar qaddüñi göster görelüm
Kef: Kemālūñde ruhuñ döndi meh-i tābāne
Lam: ¹¹Leb-i būs u kenār olmayıcak 'ālemde
Mim: Melāḫat mi virür gonce-dehen bustāne
Nun: ¹²Nevā-yı bülbüliyüz gülbün ü gülşende müdām
Vav: Var ey peyk-i şabā eyle du'ā yārāna
He: Hilāl oldı tenüm firqat-i yarı çekerek
Lam elif¹³: Lāle-i 'ömr irdi daḫı pāyāna
Ye¹⁴: Yanup nār-ı firāq eyle kebāb oldı ciger
Dūzah-ı ğam bizi Ṭālib çeker nīrāna

² a.g.e Zekān-ı çāh-ı zeneḫdānuña gönlüm çekilür

³ a.g.e dili

⁴ a.g.e böyle midür

⁵ a.g.e Zā'if itdügin şām-ı firākuñ āhir

⁶ a.g.e Ṭabi'at çekinür memleket-i ḫāqāna

⁷ (EE....) Zılm etme gel iqbāle götür 'uşşākı

⁸ a.g.e 'Adālet kul ider bendeleri sulṭāna

⁹

¹⁰ a.g.e Ḳadd ü ḳāmet , ḫaddünle o veche-i ḫüsñün

¹¹ a.g.e lebüñ

¹² a.g.e Nevā eyleyevüz

¹³ a.g.e Lāle gibi döndi qaddüm çevgāna

¹⁴ a.g.e Yanup nār-ı firāq ile yaḫuldum.....

- Re:** Ona ayrılık ateşinin hararetini reva görme.
- Ze:** O inciler saçan, şiir söylesin; ben anlatamam
- Sın:** Ey mektup! Selam ederek sevgiliye haber görür.
- Şın:** Ey gonca! Gönül sana senden şikayet eder.
- Şad:** Hoş nağmeler söyleyen bülbüle bağlılık bu mudur?
- Dat:** Ayrılık gecesinin sonunda güçsüz bıraktığın,
- Tı:** Tabiat da ayrılık acısına düşüp neler çekti.
- Zı:** Zulüm gecesi, omuzlarına dökülen dolanmış saçlarındır.
- Aym:** Gönülün ve canın göz yaşı selini aşağıya salın.
- Ğaym:** Yeryüzünün içinde bizi susuz bıraktını
- Fe:** Gonca gülün insana hayat bağışlarken;
- Ğaf:** Boyunu göstersen kıyamet mi kopardı?
- Kef:** Olgunluğunda yanağın parlak aya döndü.
- Lam:** Dudağını öpüp kucaklama olmayınca;
- Mim:** Gonca ağızlı (sevgili), gül bahçesine yüz mü verirdi?
- Nun:** Gül bahçesinin devamlı, güzel sesli bülbülüyüz.
- Vav:** Ey haber götüren sabah rüzgarı! Sen var sevgiliye dua et.
- He:** Tenim sevgilinin ayrılığını çekerek hilal gibi oldu.
- Lam elif:** Lalenin ömrü bile nihayete ulaştı.
- Ye:** Yanıp ateşten ayrıl; ciğer kebab gibi oldu.

İBTİDÂ-YI ĞAZELİYYÂT

I

Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün

- 1 Pür nağme olur velveleden çarḥ-ı mu'allā
Murğ-ı dil-i zār itdügi dem senc-i yeleşā
- 2 Bu zemzeme-i perde-i 'Uşşâḳdan aldı
Der dir tenenā dir tenenā dillere cânā
- 3 Geh nağme-i tîz ile Ḥüseynî'ye çeker cân
Ter ter yeleşā ter yeleşā yeleşā vā
- 4 Ayrılmadı dil bülbülü gülşende Nevādan
Dir dir teneni dir tene dir ten tenenā hā
- 5 Tālib ğazeli evc-i 'Irak ile tamām it
Demdür ter-i der dir tenenā dir tenedir nā

II

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fa'lün

- 1 Ser-ā-ser yandum ey dil senc-i miḥnetde kebāb-āsā
Gözümden ḳān aḳıtdı sākî-i gerdün şarāb-āsā
- 2 Bozulmaz mı esās-ı sıḥḥat-i bünyād felek bir gün
Sipihri döndürür rüdār idüp āsiyāb-āsā
- 3 Dirîğā māye'-i 'ömri yitürdüm ḥ'āb-ı ğafletle
Çıkar mīnā-yı eyvāna şadā-yı dil rübāb-āsā

---

^I AE 22-b

^{II} EE 1-b

GAZELLER

I

- 1 İnleyen gönül kuşu, yeşile ile şarkıya başladığı zaman yüce felek velveleden ses ile dolar.
- 2 Ey sevgili! Bu sesi Uşşak perdesinden alıp gönüllere tenena der.
- 3 Bazen tiz bir ses ile “ter yeşile ter yeşile va” diyerek Hüseyini makamını çeker.
- 4 Gönül bülbülü, gül bahçesinde “teneni tene ten teneha” diyerek Neva makamından ayrılmadı.
- 5 Ey Tâlib! “tenena teneni” diyerek gazeli enyüksek noktada(zirvede) tamamla.

II

- 1 Ey gönül! Eziyetten kebab gibi baştan başa yandım; dönen saki, şarap gibi gözümde kanlı yaşlar akıttı.
- 2 Temeli sağlam olan dünya, bir gün bozulmaz mı? Feleği, değirmen gibi yaparak siphri döndürür.
- 3 Eyvahlar olsun! Gaflet uykusunda ömrün mayasını yitirdim; gönlün sesi, rübab gibi Mina Dağı'nın en üstüne çıkar.
- 4 Bir zaman gözyaşı dalgalarının seli böyle giderse, her engin su talihin dokuzuncu katı olur.

- 4 Giderse seyl-i emvāc-1 sirişküm bir zamān böyle
Olur her lücce gitdükçe sipihr-i nüh kıbāb-āsā
- 5 Düşürdi āh-1 girdāb-1 gāma dil zevrākın Tālib
Yetiş gel dest-gir ol Hızr-1 devrānum şihāb-āsā

III

Mef'ūlü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fe'ūlün

- 1 بر من دو جهان شد سیه از زلف شب آسا
سبحا نک یامن جعل اللیل لنا ییا
- 2 ما ندیم بظلمت زسر چشم احیو ان
من لم یز لم یعرف ماکان عماسا
- 3 لا تمگتن ان یسقینی جسر عته راح
پا ساقی العطشان آوز منه طساسا
- 4 ار زلف سیاه تو بیوشم عجبی نیست
لا بر بان یلبس العریان لباسا
- 5 طالب توخموش این ره عشق ات که اورا
مالم یر لا یعرفه المرأ قیاسا

IV

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilün

- 1 Müje tigin çeküp ol gamze-i maḥmūr baña
Mey 'aşkı ile şunār sāğar-1 billūr baña

^{III} AE 5-b

^{IV} AE 7-a

5 Tâlib, gönül kayığını gam girdabının ahına düşürdü; yetiş gel, kıvılcım gibi Hızır'ın zamanını ele al.

III

1 Senin gece gibi siyah olan zülfünden dolayı benim iki dünyam karardı; geceyi bir elbise gibi kullan. Ey Allah! Senin şanın ne yücedir.

2 Ab-ı hayat uğruna biz zulmetin nedimiyiz ki o zifiri karanlık geceyi görmeyen bilemez.

3 Ey susuzların sakisi! Bana bir yudum şarap sunman yetmez; bu şaraptan tas tas sun.

4 Senin kara saçlarınla örtünsem buna şaşılmaz; çünkü çıplak kişinin giysi giymesi de gerekir.

5 Ey Tâlib! sus, bu aşk yoludur; çünkü ona (onu) kişi görmedikçe kıyas etmekle bilemez.

IV

1 O baygın bakışlı güzel, kirpiğinin oklarını çekerek şarap aşkı ile bana billur bir kadeh sunar.

2 Feleğin kasesi ile ağız dolusu içsem bile yine de üzüm şarabı bana keyif vermez.

- 2 Kāse-i çarḥ ile nūş itsem eger leb-ber-leb
Neş'e virmezdi yine bāde-i engūr baña
- 3 Şöyle mestāne-i medhūş-ı şarāb-ı 'aşkum
Bir gelür velvele-i şīven ile sūr baña
- 4 Yanmışum nūr-ı tecellīde ser-a-ser ey dil
Vā'iz arz eylesin vāka'-i Ṭūr baña
- 5 Peyrev-i Hızır olalı vādi-i 'aşk içre göñül
Ḳurb ile bir görünür merhale-i dūr baña
- 6 Ḳayl ile Ḳühkenüñ 'aqlına teslīm itmem
Rehber-i 'aşk olamaz ol iki meshūr baña
- 7 Pertev-endāz-i cebīn ile ruḥ-ı dilberdür
Zulmet-i ğamda iki meş'ale-i nūr baña
- 8 Nār-ı hicrān ile Ṭālib cigerüm oldu kebāb
Neylesün aḥger-i nīrān ile tennūr baña

V

Müfte'ilün/ Fāilün/ Müfte'ilün/ Fāilün

- 1 Silsile-i zülf-i yār derd-i füzündür baña
Bā'ış-i dīvāne key 'aşk-ı cünündür baña
- 2 Bādiye-i 'aşkı ben ser-te-ser itsem nola
Şan'at-ı Ferhād-ı dil dāğ-ı deründür baña
- 3 Kürse çıkup va'izā serd sözüñ kim tutar
Velvelei itdügüñ bend-i füsündür baña

---

^v EE 1-b

- 3 Ben aşk şarabının şaşırmış sarhoşuyum ki bana senin inlemelerinin sesi sur ile beraber gelir.
- 4 Ey gönül! Aydınlığın tecelli nuru ile baştan başa yanmışım; vaaz veren bana Tur Dağı olayından bahsetmesin.
- 5 Ey gönül! Hızır benim liderim olduğundan beri aşk vadisinin içinde yolların mesafesi bana yakın olarak görünür.
- 6 Kayl ile Kuhke'nin (Ferhad) aklına teslim etmem; çünkü o iki büyülenmiş aşık bana aşk rehberi olamaz.
- 7 Sevgilinin aydınlanmış alnı ile yanağı gam eziyetinde benim için iki aydınlık meşaledir.
- 8 Ey Tâlib! Tandır ile kor ateşler bana ne yapabilir ki? Benim ciğerim ayrılık ateşiyle yanıp kebab oldu.

V

- 1 Sevgilini saçının zinciri bana artan bir derttir; divaneliğin nedeni benim için çılgınca aşktır.
- 2 Aşk adasını baştan başa geçsem ne olur; Ferhad'ın sanatı benim gönlümdeki derin bir yaradır.
- 3 Ey vaiz! Kürsüye çıkıp ettiğin sert sözü kim tutar ki? Senin velvele ettiğin benim için sihir tuzağıdır.
- 4 Zulüm vadisinde sanatın Hızır'ını ara sor; gönül ahının meşalesi bana yol gösterir.

4 Vādi-i zūlmetde kı̇l Hı̇zr-ı ŧan'at cüst ü cū
Meŧ'ale-i āh-ı dil rāh-nümündür baña

5 Merħale-i ħurb u ba'd hı̇ç menfūr degül
Kūçe-i dil-i ŧālibā cāy-ı sükündür baña

VI

Mef'ülü/ Mefā'ılün/ Mef'ülü/ Mefā'ılün

1 Bend-i ser-i zūlfüñde dil ŧāne midür cānā
Yoħsa bu benüm 'aqlum dīvāne midür cānā

2 Ruħsāre-i ŧem'üñle ülfet-i dil-i ŧeydā
Bāl ü perini yaqımıŧ pervāne midür cānā

3 Zūlfüñde nedür eyā o ħāl-i siyeh bilmem
Mürġān-ı dilde dām ü vehm midür cānā

4 ŧahrā-yı ġama düŧdüm zincir-i muħabbetle
Mecnün mı benüm göñlüm dīvāne midür cānā

5 Gitdükçe füzün eyler göñlüm ġam-ı sevda
Meydān-ı muħabbetde bġgāne midür cānā

6 Meclisde degül güyā ŧūrīde-i dil ey ŧālib
ŧad-pāre ŧikest olmuŧ peymāne midür cānā

VII

Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün

1 'İlac itmek dil-i mecnūna yoq imkān vāveylā

---

^{VI} EE 1-b

^{VII} AE 22-b

5 Ey Tâlib! Uzaklık ve yakınlık aşamaları benim için nefret edilecek şeyler değildir, benim için gönlün dar sokağıdır.

VI

1 Ey sevgili! Gönül senin sıkı bağlanmış saçlarının tarağı mıdır yoksa benim bu aklım divane midir?

2 Ey sevgili! Senin yanağının mumuyla çılgın gönül kolunu kanadını yakmış bir pervane midir?

3 Ey sevgili! Saçındaki o hal-i siyah nedir bilmem; yoksa gönül kuşuna bir tuzak ve korku mudur?

4 Ey sevgili! Muhabbetin zinciriyle gam çölüne düştüm; benim gönlüm mecnun mudur yoksa divane midir?

5 Ey sevgili! Gönlümdeki sevda gamı gittikçe artar; muhabbet meydanında yabancı mıdır?

6 Ey Tâlib! Perişan olmuş gönül güya meclisde değil, bin parçaya kırılmış kadeh midir?

VII

1 Eyvahlar olsun! Mecnun böyle baş aşağı gam çölünde kalırsa ona ilaç olmaya imkan yoktur.

2 Meded ya Rab! Beni isyana muhtaç etme; isteklerimi (yaptıklarımı) eğer mizan tartmaya kalkarsa eyvahlar olsun.

Çalursa deşt-i gāmda böyle ser-gerdān vāveylā

- 2 Meded yā Rab beni muhtāc-ı senc-i ima'şiyet itme
Çekerse vezne hep 'amālūmi mizān vāveylā
- 3 Tufeyl-i tıfl cürmüm gāyet-i 'uryān qalmışdur
Anı elbās u setr itmez ise gufrān vāveylā
- 4 Cihānda nār-ı firqat sūzişinden dīdemiz şındı
'Azab eyleser böyle āteş-i nīrān vāveylā
- 5 Yine bu Yūsuf-ı ümmide Tālib var ise düşmüş
Anuñ çün rüz u şeb eyler dil-i Ken'an vāveylā

VIII

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fa'lün

- 1 Çetr-i güldür açılan sāğarda gūyā her ḥabāb
'Arq-ı dildür ol ḥabāb-ı ḥaymeye rengin tınāb
- 2 Cām-ı Cemdür ḥalka-i rindānı gerdān eyleyen¹
Sīne nerm olsun içilsün sākiyā² la'l-i mizāb
- 3 Şem'-i ḥüsnūñ şū'lesi gitdükçe efzūn olmada
Ruḥlaruñ pertev şalar mānend-i qurş-ı āfitāb
- 4 Muṭrib-i 'aşkuñ elinde sine sūz u sāz³ olup
Nāle-i neydür fiğanum nāğme-i ah-ı⁴ rübāb
- 5 Tālibā gāvvaş-ı baḥr ol lenker-i şeş-pā gibi⁵
İtmesün bu fülk dil-i 'ummān-ı 'aşq içre şitāb

^{viii} AE 14-a

¹ EE 2-a nüshasında ilk mısra “ ..... şağar-ı mey-i pür-ḥabāb” şeklindedir.

² A.g.e “ açılsun şubḥa dek” şeklinde geçmektedir.

³ A.g.e “ sīne-i sūz-nāz olup” şeklinde geçmektedir.

⁴ A.g.e “ nāğme-i ahum” şeklinde geçmektedir.

⁵ A.g.e “Lenker-i şabruñla sen gāvvaş-ı baḥr-i kılzüm ol
Felek dil-i riyā-yı 'aşqa olsun Tālib şitāb”

- 3 Küçük çocuk gibi yanımdan ayrılmayan suçum çırılçıplak kalmıştır; bağışlayıcılık ona elbise giydirip örtmezse eyvahlar oldun.
- 4 Cihanda ayrılık ateşiyle yanmaktan gözlerimiz sındı; kor ateşler böyle azap ederse eyvahlar olsun.
- 5 Tâlib, her halde bu ümit Yusuf'una düşmüş olmalı ki Ken'an ülkesine benzeyen gönlü onun için gece gündüz eyvah diyip duruyor.

VIII

- 1 Güya her kabarcık sanki kadehte açılan gülden çadırıdır; o çadırdan kabarcıklara renkli, süslü ipler de gönle ulaşan yoldur.
- 2 Ey saki! Rindleri döndüren, kendinden geçiren Cem'in kadehidir; kırmızı renkli şarap içilsin sine yumuşasın.
- 3 Yanakların güneşin yuvarlağı gibi ışıklar salar; güzelliğinin mumunun ışığı gittikçe daha da ziyade olur.
- 4 Sine, aşk şarkıcısının elinde saz ve ateş olur; figanım neyin inlemesi, rübabın ahının sesidir.
- 5 Ey Tâlib! Altı ayaklı demir sopa gibi denizin dalgıcı ol ki bu gönül kayığını aceleyle aşk denizinin içine itmesin.

IX

Mef'ülü/ Mefâ'ilün/ Mef'ülü/ Mefâ'ilün

- 1 Bu kufri-1 ğamuñ fethi āsān ola mı yā Rab
Girdāb-1 ğama düştüm dermān ola mı yā Rab
- 2 Cārī olalı yaşum 'aynān-1 'alilümdür
Seyyāle bu eşküm 'ummān ola mı yā Rab
- 3 Hicrān-1 ħalilüme ben münkirü'l bālüm
Bu dīde-i pür- nemde ħandan ola mı yā Rab
- 4 Feryād u figānumdan bülbülleri söyletmem
Hiç bencileyin 'āşık-1 nālān ola mı yā Rab
- 5 Serkeşte dil-i Tālib¹
Bilmem o perī peyker mihmān ola mı yā Rab

X

Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü / Fa'ülün

- 1 Ey dīde ter-i nākd-i sirişkūñ yine rüd it
Deryā gibi cūş eylesün işbāt¹-1 vücūd it
- 2 Bu çeşm olamaz lāyık-1 dīdār-1 tecellī
²Ey cān gözüñ aç dīde-i naqşuna küşūd it
- 3 Çıksın felege her şerer-i āh-1 derūnuñ

---

^{IX} EE 2-a

¹ Metinde eksilteli şekilde bırakılmıştır.

^X AE 12-a/ EE 2-a

¹ EE nüshası ebyāt

² A.g.e “ Can göziñ açub

IX

- 1 Ey Allah'ım! Gam çölünün aşılması kolay mı? Gam girdabına düştüm; derman olur mu?
- 2 Ey Allah'ım! Yaşım aktığından beri gözlerim kördür; benim bu göz yaşı selim deniz olur mu?
- 3 Dostumdan ayrıldığı için ben inkar içindeyim; ey Allah'ım, bu nem dolu gözlerim güler mi?
- 4 Feryat ve inlemelerimden bülbülleri susturmaktayım; hiç benim gibi inleyen aşık var mıdır Allah'ım?
- 5 Tâlib'in gönlü başıboşken o peri peyker ona misafir olur mu?

X

- 1 Ey göz! Gözyaşı nakdini yine bir ırmak haline getir; bu ırmak derya gibi coşsun ki onun varlığını kanıtlasın.
- 2 Ey can! Gözünü aç gözündeki nakşı kaldır; yoksa bu güzeller tecellinin yüzüne layık olamaz.
- 3 Gönlün anının her kıvılcımı feleğe çıksın; böylece siyah zamanı güneş parlaklığı gibi mavi bir buluta çevir.

Devr-i siyehi lem'a-keş-i ebr-i kebūd it

- 4 Pīrāhen-i bŷy-ı meh-i Ken'āna irişdüñ
Ya'ķŷb dili Beyt-i ħŷzŷnden bidrŷd³ it
- 5 Tālib niçe bir şavma'a-yı vecd ŷ ħurŷşuñ⁴
Şimden gerŷ dil bŷlbŷlini hemdem-i 'ŷd it
- 6 Tālib dime keşf oldu baña 'ālem-i esrār⁵
Mir'āt-i dili maṭla'-ı envār-ı şŷhŷd it

XI

Mef'ŷlŷ/ Mefā'ilŷ/ Mefā'ilŷ/ Fa'ŷlŷn

- 1 Ebrŷyi kemān itmese kerker tīr ile ŷlfet
İtmezdi daĥı ħāşılı teĥcīr ile ŷlfet
- 2 Şad-pāre nola çāk-ı dili şāne-veş itsem
Mŷmkin degŷl ol zŷlf-i girih-gīr ile ŷlfet
- 3 Mecnŷn şıfatum silsile-i zŷlf-i ħamından
Dīvāne gŷñŷl eyledi zincīr ile ŷlfet
- 4 Dŷşdŷm şanemā çāĥ-ı zeneĥdānuña şimdi
Ĥārŷt gibi eyledŷm ol bīr ile ŷlfet
- 5 Naṣmuñ yine naĥsına gelŷr var ise Tālib
İtdŷñ bugŷn ol ĥonce-dehen mīr ile ŷlfet

---

³ A.g.e ħŷzŷnden ber-i rŷd

⁴(EE) Ey dil niçe bir şavma'ada vecd-i ħurŷşuñ
Bŷlbŷl gibi gŷlşene var aheng-i sŷrŷd it

⁵ (EE 2-a) nŷshasında bulunmaktadır.

^{XI} EE 2-a, 2-b

- 4 Ken'an ayının kokulu gömleğine ulaştın; gönül Yakub'unu hüzünler evinde sağlığa kavuştur.
- 5 Tâlib, nice bir aşkın ibadet yeri ve coşkusuyla şimdiden sonra gönül bülbülünü ud ile can ciğer dost et.
- 6 Ey Tâlib! Bana alemin esrarının keşfedildiğini söyleme, gönül aynasını aydınlık matlaya şahit et.

XI

- 1 Kaşları ok ile dost etmezse, göle dahi arkadaşlık etmezdi.
- 2 Tarak gibi gönül yırtığını yüz parça etsem ne önemi var; o dolaşık saçla dost olmak mümkün değildir.
- 3 Çılgın gönül, saçının silsilesinden Mecnun gibi olan sıfatımı zincir ile dost yaptı.
- 4 Ey put gibi güzel sevgili! Senin çene çukuruna düştüm; şimdi Harut gibi o kuyu ile dostluk ederim.
- 5 Ey Tâlib! Bugün yine nazmın talihsizliğe uğradı; öyle zannediyorum ki o gonca ağızlı sultan ile dostluk ettin.

XII

Mef'ülü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fa'ülün

- 1 تا درد تو جادر دل غمناک گرفتست
خون حکرم دیده نمناک گرفتست
- 2 سر کشته و اکرد در اغوش حیالست
انزیشه چه خاصیت تریاک گرفتست
- 3 آهویر حرم شیر ژیانرا که دل ماست
در صف پلنک یکسپردی باک گرفتست
- 4 کر حل غم ایر دل نکند پیر مغان رو
در میکده ها مغچکلن تاکه گرفتست
- 5 یعقوب غمش ساکن بتیم خوقش کرد
ازرینخته خون دیه ام امساک گرفتست
- 6 تبخال شفاعت بلپ مانفشا ندید
میلرزم ودلر اتب چالاق گرفتست
- 7 مزهب توجه داری نشما عهبر بجارا
درحق تو دل کار سهناک گرفتست
- 8 ایر شاهد ما غنچه شیرنی دهنم ایی
طالب ز غمت سینه صد چاک گرفتست

XIII

Mef'ülü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fa'ülün

- 1 مد چند که نیا بر غم فردا ی قیامت
انکهکه کند مامت افشا قیامت
- 2 صد تیرز دل بکز رداز غمزه خویر

---

^{XII} EE 2-b

^{XIII} EE 2-b, 3-a

XII

- 1 Senin derdin gamlı gönlüme düştüğünden beri ciğerimin kanı yaşlı gözlerime dolmuştur.
- 2 Hayalin kucağında benim başımı döndürdün; düşünce panzehir özelliği kazandı.
- 3 Kükreyen aslana benzeyen gönlümüzü haremın ceylanı, kaplanlar arasında korkusuz kılmıştır.
- 4 Ey gönül! Eğer pir-i mugan gönül sorununu çözemezse meyhanelere git; çünkü mugbeçeler sizi oraya çağırıyorlar.
- 5 Gözümden döktüğüm kanlı yaşlardan sakınmıştır.
- 6 Titriyorum çünkü gönlümü şiddetli bir ateş sardı; ancak ateşten dolayı dudağında bir şefaat uçuğu çıkmadı.
- 7 Ey sevgili senin mezhebin ne? Sözüne yerine getir; senin hakkında gönlüm tehlikeli işlere girişmiştir.
- 8 Ey tatlı ağızlı gonca, ey sevgili! Tâlib senin üzüntünden göğsünü yüz yerinden yırtmıştır.

XIII

- 1 Her ne kadar kıyamet günü akla gelmese de o gün kim boy gösterebilir?
- 2 Kanlı gamzeden çıkan yüz ok gönlüme saplanır; sinemiz kıyametin güzel nergisi gibi olur.

شر سینه حاز کش زیبای قیامت

3 این مشوای دیده را شوب زمانی
تر سم که کشرز کس شهلائی قیامت

4 جام می نه بر کفم ای شتقی کلرخ
دارم زخماری تب لرزای قیامت

5 آور دصیا نکهت کیورز لیلی
مجنون شدم اشفته بصره ای قیامت

6 کی دست رسدو صل بمعشو فه طالب
کان شاهد ما کشت دلار ای قیامت

XIV

Mef'ülü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fa'ülün

1 Peydā olalı dilde bu āşār-ı muḥabbet
Günden güne cūş eyledi enhār-ı muḥabbet

2 Şun sāğarı sāḫi içelüm bāde-i gülḡün
Gülşende o gül eylesün aḥrār-ı muḥabbet

3 Peymānei elden ḫoma cām-ı Cem'e nisbet
Şimden gerü ol vaḫıf-ı esrār-ı muḥabbet

4 Ḥursend sitem-i bülbül iseñ ey dil-i şeydā
Ḥançer-güz̄er ol ḡonce den al ḥār-ı muḥabbet

XV

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fa'lün

1 Çıkdı seyr-i gülşene serv-i ḫırāmān fevc fevc
Nüzhet-i gülzāre geldi şāh-ı yārān fevc fevc

^{XIV} EE 2-b

^{XV} EE 3-a

- 3 Ey göz! Karışıklıklardan bir an bile habersiz olma; o güzel gözün günün birinde beni öldürmesinden korkarım.
- 4 Ey gül yanaklı saki! Elinde şarap kadehi yok; ancak mahmurluktan kıyamet ateşinde titrer gibi titrerim.
- 5 Sabah rüzgarı, Leyla'nın saçının güzel kokusunu getirdi; bu yüzden kıyamet meydanında Mecnun gibi ne yapacağını bilemez hale geldim.
- 6 Ey Tâlib! Ne zaman sevgiline kavuşacaksın; çünkü bizim sevgilimiz kıyamet gününün sevgilisi haline geldi.

XIV

- 1 Gönülde muhabbetin izleri görüldüğünden beri günden güne muhabbet ırmakları coşmaya başladı.
- 2 Ey saki kadehi sun, gül renkli şarabı içelim; o gül, gül bahçesinde serbestçe muhabbet etsin
- 3 Cem'in kadehine nispet edip kadehi elden bırakma; şimdiden sonra muhabbetin sırrına vakıf ol.
- 4 Ey çılgın gönül! Eğer bülbülün siteminden memnunsan hançerden vazgeç, goncalardan muhabbet dikenini al.

XV

- 1 O servi boylu sevgili, gül bahçesini seyre çıktı; sevgililerin şahı akın akın gül bahçesinin eğlencesine geldi.
- 2 Sevgili akın akın zevk ve sefa meclisine çıktı; her taraf gül gezintisi, bülbülün inlemesi ve gülün gülüşü oldu.

- 2 Her ʔaraf gl-geşt blbl zr  gl-ḥndndur
Meclis-i ʔayř u şfya ʔıķdı yrn fevc fevc
- 3 Ğonceler ʔk-ı giribn eylesn nevrz dur
Glşene feryda geldi ʔandelibn fevc fevc
- 4 Deştgh-ı ʔiřrete ʔlem ʔekildi gitdi hep
Ehl-i dil ʔirfn  yrn ehl-i rindn fevc fevc
- 5 Defter-i ʔaml ile ey ʔlib-i ferd gelr
Cnib-i dergh-ı ḥķķa ehl-i imn fevc fevc

XVI

Fʔiltn/ Fʔiltn/ Fʔiltn/ Faʔln

- 1 Bezm-i ʔiřretde şunuldu yine yrn-ı ķadeḥ
Vj-gn eylediler dndi zenehdna ķadeḥ
- 2 Ḥidmetin itdi gelp maḥfil-i rindna ed
Kimini mest  meķin eyledi dvne ķadeḥ
- 3 Mr-ı b-hş olur ʔaks-i ruḥuḥu grdkķe
Destine almasun ol nergis-i mestne ķadeḥ
- 4 Merḥab sķi-i tevbe-şiken ey faşl-ı bahr
Tevbe tb-ı şikeste itdi dilberne ķadeḥ
- 5 Mevsim-i ʔayř u hem nş u fermş-diķem
Vaķtidr ʔlib ele al yine rindne ķadeḥ

XVII

Mefʔl/ Mefʔl/ Mefʔl/ Faʔln

---

^{XVI} EE 3-a

^{XVII} AE 5-a, 6-b

3 Baharın ilk günüdür; goncalar yakalarını yırtsinlar, bülbüller akın akın gül bahçesine feryada geldiler.

4 Herkes, gönül ehilleri, ilim sahipleri, dostlar, rind ehilleri, akın akın içki içmek için kıra çıktı.

5 Ey tek başına olan Tâlib! Hakkın dergahının yanına amal defteriyle akın akın iman sahipleri gelir.

XVI

1 Yine sevgilinin kadehi içki meclisinde sunuldu; kadehi tersine çevirdiler, kadeh çene çukuruna döndü.

2 Çılgın kadeh, rindlerin meclisine gelip hizmetini yerine getirdi; kimilerini itibar sahibi kimilerini de mest etti.

3 Nergis gibi mest eden kadehi eline almasın; zaten o yanaklarının yansımalarını görünce aklını dağıtır.

4 Ey bahar mevsiminde tövbeleri bozan saki merhaba! Sunduğun kadeh güzellerin güçlerini kırarak tövbelerini bozmalarına neden oldu.

5 Tâlib, yine eline rindane bir kadeh al; mevsim üzüntüyü unutma ve yiyip içme vaktidir.

XVII

1 Gönül kuşu, yanağındaki ben tanesi uğruna ; onu tekrar geri getirecek olan, kendisine ulaşıp yakalamadığı sürece, kafesten uçtu.

- 1 مرغ دلم بداته خال از قفس پرید
مالم یصل الیه و خذه من بعید
- 2 ای خواجه بهر بنده و آزاد هغم مخور
ان الاله رازق الاخرر العبید
- 3 کر میر و دبغر تنش آغر وان ما
من مات قبل نیل مرام هو السهید
- 4 عبر نو است و خط نوت شد لباس نو
ربی البس العید لمن بیس الحبید
- 5 ارباب سطق از سر ذلفت کنند بحث
دالد ورو التسلل بطلا بهم یفید
- 6 دانشوران مدرسه حن نوس است
اکننی اریر بان انعت تلمعید
- 7 طالب بیانکوشه محراب ابروان
بالصدق ادع یترک الله ماترمد

XVIII

Mef'ülü/ Fā'ilātün/ Mef'ülü/ Fā'ilātün

- 1 Çeşm-i ħumāra sāķi cām-ı şarāb göster
Dil-teşne rind¹ 'aşķa dārū-yı nāb göster
- 2 Pertev-firūz-ı ruyuñ mirāt-ı dilde seyr it
Bedr-i ķamerde raķşān bir āfītāb göster
- 3 Tīğ-i nigāhuñ itsün sīneme şerķa şerķa
Der bir su'āle ġamzen ħāzır-ı ħ'āb göster

^{xviii} AE 23-a, 23-b

¹ EE "Dil hasteye çekmem"

- 2 Ey efendi! Özgür veya köle için üzülme; çünkü Allah, özgürlerin ve kölelerin rızkını verendir.
- 3 Eğer onun ayrılığında bizim ruhumuz uçacak olursa muradına eremeden şehit olur.
- 4 Bayram geldi, senin hattın yeni bir elbise oldu; o, yeniyi giydiren Allah'a köle değil midir?
- 5 Mantık erbabı, senin zülfünden söz eder; devir ve teselsül onların batıl olduğunu ifade ediyor.
- 6 Senin güzellik medresenin öğrencileri yeterlidir; fakat ben bu dersi yineleyecek bir asistan göndermek istiyorum.
- 7 Ey Tâlib! Kaşların mihrabının köşesine gel; sıdk ile dua et, Allah sana istediklerini nasip etsin.

XVIII

- 1 Ey saki! Sarhoş olmuş gözlere şarap kadehini göster; kalbi susamış rind aşığa berrak ilacı göster.
- 2 Işık saçan yüzünü gönül aynasında seyret; dolunayda parlak bir güneş göster.
- 3 Bakışların okları gönlümü parça parça etsin; gamzen bir soruya uyku göster der.
- 4 Kırmızı dudağının kavuşmasının sözüyle can veren aşıklara, susamışlara bari şarap göster.

- 4 Va'd ile la'l-i vaşluñ² 'uşşāk-ı cān-fürūşa
Bī-tāb-ı teşnegāne bārī şarāb göster
- 5 Ol hāl-i hinde olsun mirāt-i cān şikāruñ³
Dam-şikenc-i zülfüñ pür pīç ü tāb göster
- 6 Dünyāyı ğarķa virdüñ ey hūn-feşān dīde
Emvāc-ı baħr-ı eşke hūnīn-i kıyāmet göster
- 7 Sırr-ı kerem ü sīne nerm ol bir kaç piyāle nüş it
Dilber ile söyleşilmez mest-i h'āb göster
- 8 Vefķ-i murāduñ üzre Tālib dönerse devrān
Efrāsiyāb-ı 'aķlı pā-der-rikāb göster
- 9 Dem-beste-i dil-şikeste dūş-pāy-ı çeşm-i mest
Mī'mār-ı luţfa Tālib fışr-ı h'āb göster

XIX

Mefulü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fa'ülün

- 1 Kaddüñ göricek Sidr ü Tūbāyı kim ister
Yā serv-i sehī kāmēt-i bālāyı kim ister
- 2 Hāk-i kademüñ var iken ey h'āce cihānda
Kuħl-ı başarī tūṭī-i kimyāyı kim ister
- 3 Bildüm felegüñ sad' ü nūhūsında beķā yok
'Aynumda degül devlet-i dünyayı kim ister

² EE “ 'Uşşāk-ı cān fūrūşuna lā'l-ı visālūñ”

³ EE “ Sīmurġ-ı 'aķlı şayd it ol hāl-i hande-hānā”

^{XIX} EE 3-b

- 5 O siyah benine canım aynası av oldun; senin saçının işkence çektireen tuzağındaki kıvrımları göster.
- 6 Ey kanlar saçan göz! Dünyayı suya boğdun; gözyaşı denizinin dalgalarına kanlı kıyamet göster.
- 7 Keremin sırrını ve gönlünü aç; birkaç kadeh şarap iç, güzel sevgili ile söyleşilmez, sarhoşluk uykusunu göster.
- 8 O benine canının aynası av olsun; saçının kıvrımını tuzağına ızdırıp göster.
- 9 Ey Tâlib! Devran bir gün istediğin için dönerse yürüyen Efrasiyab'ın aklını göster.

XIX

- 1 Boyunu görünce cennet ağacını kim ister; fidan gibi boyu, uzun boyu kim ister?
- 2 Ey Hoca Efendi! Dünyada ayağının toprağı varken sürmeli bakışı, papağanı kim ister?
- 3 Dünyanın üzüntü ve uğursuzluğunda kalıcılık yok; gözümde değil dünya devletini kim ister?
- 4 Dünyada uygunluktan geçmişiz Key'in tacını ve Kısra'yı, Cem ve Dara'yı kim ister.
- 5 Ey gonca ağızlı! Tâlib senin kölen olsun; gönül gül bahçesinde açılmış gülü kim ister?

- 4 Olmuş tatalum geçmişüz 'ālemde müsā'id
Tāc-ı Keyi vü Kistrā Cem ü Dārāyı kim ister
- 5 Tālib senüñ ey gonce-dehen çākerüñ olsun
Gülşende açılmış gül-i ra'nāyı kim ister

XX

Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

- 1 Seylāb-ı naqd-i eşküme deryā kulağ çeker
Āh itdügümce kubb-e-i Mīnā kulağ çeker
- 2 Mecnūn-ı 'aşkum 'aşkıma dünyā kulağ çeker
Efgān u āh u zāruma şahrā kulağ çeker
- 3 Bilmem füsūn-ı çeşme ne sihr itdi 'ākıbet
Cibrīl bend-i zülfüñe dünyā kulağ çeker
- 4 Her na'ra-i cünūnuma gūş-ı rızā tütüp
Leylā didükçe günbet hādrā kulağ çeker
- 5 Dāğ-ı derūn-ı sīneden¹ eyler gönül enīn
Feryād idince çarh-ı mu'allā kulağ çeker
- 6 Gelseñ hırāma gülşen-i 'ālemde nāz ile
Serv-i nihāl kaddüne tūbā kulağ çeker
- 7 Gelmez hisāba itdügüñ ihyā-yı küştegān
Lā'lüñ añlasa Hāzret-i 'İsā kulağ çeker²
- 8 Şayda çıkınca evc-i felekde şikār olur
Çeşmüñ aglasa Tā'ir-i 'Ankā kulağ çeker

^{xx} AE 10-a 10-b/ EE 4-a

¹ EE "sīnedür inletdüren beni"

² EE "Āb-ı hayāt-ı la'lüñe 'İsā kulağ çeker"

XX

- 1 Aşk delisiyim, aşkıma dünya kulak verir; figan, ah ve inlemelerime sahra kulak çeker.
- 2 Göz yaşı selime derya kulak çeker; ah dediğimde Mina kubbesi buna kulak verir.
- 3 Cebrail bilmem senin gözünün büyüsüne ne sihir yaptı ki bütün dünya saçının bağına köle oldu.
- 4 Her cinnet içindeki feryadıma rıza ile kulak tutan mavi gök Leyla dedikçe bana kulak verir.
- 5 Gönül sinenin içindeki yaralarla feryat edip inledikçe felek buna kulak verir.
- 6 Alemin gül bahçesine naz ile salınmaya gelsen; yeni yetişmiş servi gibi boyuna güzellik kulak verir.
- 7 Kırmızı dudaklarının ölüleri diriltmesi hesaba katılmaz; bunu anlsa Hz. İsa kulak çeker.
- 8 Ava çıkınca feleğin en yüksekinde av olur; gözün ağlasa buna Anka Kuşu kulak çeker.
- 9 Tâlib, goncalar yakalarını yırtsa buna şaşmamak gerekir; bu eşsiz sesi duyunca çılgın bülbül buna kulak verir.

- 9   Ṭālib aceb mi ceybini çāk itse ğonceler³
Rengīn nevāña bülbul-i şeydā kulağ çeker

XXI

Fe'īlātün/ Fe'īlātün/ Fe'īlātün/Fe'īlün

- 1   Geşt-i ā' malümi gerdün-ı meh-i nevle daslar
Mā-ḥaşalla qaralar kilik-i қаза kırtaşlar
- 2   Ben öğündüm hür-geşt-i İrem nağd-i perüm
Gice gündüz ānı üryān felek tırrāslar
- 3   Benüm ol dīde-i dür-bīn ile ressām-ı қаза
Nağş-ı pür hürdemi teşhis idemez hıssāslar
- 4   Ben ona pīrehen-i Yūsuf-ı Ken'an'um için
Ḥayli demdür iderüm beyt-i hüzünde yāslar
- 5   Ṭālib-i ḥaste dilüñ nāle ü feryādından
Dem urup çīn çīn öter çarḥ-ı felekde taşlar

XXII

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1   Esīr-i dest-i hecr oldum ten-i zārumda¹ cān iñler
Şadā-ı berğ-i āhumdan² zemīn ü āsumān iñler

---

³ EE “ Ṭālib terāne-i senc-i Mi'nā budur hemān

^{XXI} AE 23-b, 24-a

^{XXII} AE 23-b/ EE 4-b

¹ EE “ қafesde murğ-ı cān”

² EE “ top-ı āhumdan”

XXI

- 1 İsteğimin dolaşmasını yeni ayın dönüşüyle oraklar; sonunda kaza kalemi bütün defteri karalar.
- 2 Ben İrem'in güneşi gibi olan kanatlarımla öğünürdüm; fakat çıplak felek, onu, gece gündüz kağıt gibi kullanır.
- 3 Benim o dürbün gibi gözüm ve kazanın ressamı ufak bakışlarımı duygular teşhis edemezler.
- 4 Ben ona Ken'an ülkesinin Yusuf'unun gömleği için hüzünler evinde nice zamandır yas tutarım.
- 5 Tâlibin hasta gönlünün inleme ve feryatlarından felekte taslar çın çın öter.

XXII

- 1 Ayrılığın elinde esir oldum, ten kafesinde can inler; ahımın yıldırım gibi olan sesinden yer ve gök inler.
- 2 Dünyanın gül bahçesinde gönül hatırı açılmaz; çünkü bu bağın içinde sevinç olmaz dertli bülbül inler.
- 3 Ey gönül! Aşk çölünde pazılarının kuvvetine güvenme; bazen o avın pençesinden kükreyen aslan inler.

- 2 Açılmaz gülşen-i 'âlemde hâtır gül gibi zîrâ
Sürür itmez bu bâğ içre hezâr u be-çekân inler
- 3 Tayanma kuvvet-i bâzûña ey dil deşt-i 'aşk içre
Gehî ser-pençe-i naḥcîrden şîr-i jiyân inler
- 4 Düşüp dil pister-i ğamda ğamuñla eglenür ammâ
Esîr-i bend-i zülfüñdür bu cân-ı nâ-tüvân inler³
- 5 O şüh-ı bî-vefâdan dil figân itdükçe ey Tâlib⁴
Şadâ-ı berk-i âhumdan⁵ zemîn-i âsmân inler

XXIII

Mef'ûlü/ Mefâ'îlü/ Mefâ'îlü/ Fa'ûlün

- 1 Çeşmüm reh-i küyuñda nişâr-ı güher eyler
Nağş-ı ḥacer-i rîze-i hûn-ı ciger eyler
- 2 Cüş eylese tûfân-ı yem-i nağd-i sirişküm
Dil zevrâkıñı ğarğa-i hûn-âb-ı ter eyler
- 3 Mağrûr olup aldanma şehâ gülşen-i ḥüsne
Essün biricük bād-ı ḥazân gör neler eyler
- 4 Şarşar gibi âhum güzer itdükçe çemenden
Şimşâd-ı ḥırâmânını zîr ü zeber eyler
- 5 Dârüyı baña virme ṭabîb itme müdāvâ
Bîmâr-ı ğamuñ derdini¹ merḥem beter eyler
- 6 Mest olmayıcak bâde-i gülgün ile olmaz
Mirât-i dili gerd-i dijem pür keder eyler

³ EE "Füsün-ı bend-i zülfüñde esîr-i nâ-tüvân eyler"

⁴ EE "Cefâ-yı tîğ-i dilberden figân itdükçe ey Tâlib"

⁵ EE "top-ı âhumdan"

^{XXIII} AE 7-b, 8-a/ EE 4-b

¹ EE "Bîmâr-ı dil-i rîşî"

4 Gönül, gam yatağına düşüp gam ile eğlenir; ama zülfünün zincirinin esiri olan bu kuvvetsiz can inler.

5 Ey Tâlib! O vefasız güzelden gönül inledikçe ahımın yıldırım gibi olan sesinden yer gök inler.

XXIII

1 Gözlerim sokağının yolunda cevher gibi gözyaşı saçar ve ciğer kanımın her zerresi senin sokağının taşında nakış yapar.

2 Gözyaşı denizim tufan olup coşsa, gönül kayığını kanlı gözyaşına batırır.

3 Ey padişahım! Güzelliğinin gül bahçesine güvenip aldanma, hazan rüzgarı bir eserse bak gör neler eyler.

4 Ahım şiddetli rüzgar gibi çenemden geçtikçe şimsir ağacı gibi olan boyunu alt üst eder.

5 Ey tabib! Deva için ilacı bana verme; gam hastalığının derdini merhem daha beter eder.

6 Gül renkli şarap kadehi ile mest olamayınca gönül aynasını üzüntü tozu kederle doldurur.

7 Çılgın gönül derdini keşf edemez; ama gamın macerasını birden açıklar.

- 7 Divâne gönül derdini keşf eylemez ammā
Şerh itse² serencām-ı ğamı bir dürür eyler
- 8 Pejmürde ger olmaz o şimşād-ı hāzāndan
Şarşar gibi bu āh-ı derūnum eşer eyler
- 9 Gel mest olalum bāde-i engūr ile Tālib
Mestāneleri duḡter-i rez tāc-ver eyler

XXIV

Mef'ūlü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fa'ūlün

- 1 Geh Ṭurra-i dildāra gönül¹ şānelik eyler
Geh gönül zencīrine dīvānelük eyler
- 2 Bir silsile-i zūlf-i ḡamuñ kaydına düşmiş
Dīvāne gönül şimdi ne ferzānelük eyler
- 3 Ḥākister olup yansa 'aceb mi dil-i şeydā
Şem'-i ruh-ı cānāneye pervānelük eyler
- 4 Cām-ı Ceme² şahbā-yı muḡabbetde ne ḡacet
Ol bādeye dil yār ile peymānelük eyler
- 5 Peyrev olalı pādīşeh-i şehnāya³ Tālib
Yüz biñ 'asese her ġice mastānelük eyler

XXV

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

---

² EE “Şerh olsa”

^{xxiv} AE 9-a/ EE 4-a

¹ EE “ Her zūlf-i perişāna gönüller”

² EE “Cem saġarı”

³ EE “ sūḡhana”

^{xxv} EE 4-a

8 Bu gönlümün anı o son baharın şimşir ağacından perişan olmazsa kasırğa gibi eser.

9 Ey Tâlib! Gel üzüm şarabıyla mest olalım; üzümün kızı mest olanları adeta padişah gibi yapar.

XXIV

1 Gönül kah sevgilisinin saçına tarak olur kah gönül zincirine delilik eder.

2 Divane gönül saç kıvrımının silsilesinin kaydına düşmüş; şimdi bu gönül be bilgelik eder.

3 Çılgın gönül kül olup yansa sevgilinin yanağının mumuna pervanelik eder mi?

4 Muhabbet şarabında Cem'in kadehine ne gerek var; o şaraba gönül sevgili ile kadehlik yapar.

5 Tâlib padişahın izinden gittiğinden beri yüz bin bekçi her gece ona mestanelik eder.

XXV

1 Bahar mevsimidir; aşıkların gönlü durmaz içki içmek ister.

2 O şuhun güzelliği resim gibi nakış olup gözün önünden asla gitmez; acaba onun yiyip içme arkadaşı kimdir?

- 1 Bahār eyyāmıdır Turmaz dil-i'uşşāk nūş eyler
Güzeller 'izz ü nāzından temāşā perverīş eyler
- 2 Muşavver naķş olup gitmez hayāl-i dīdeden hergiz
Nedīmi kimdür ol şūhuñ kimüñle nūş-ı 'ayş eyler
- 3 Hārām itmez o serv-i ķadd şanavber baġ-ı Rıdvāna
Derun-ı sīnede dāim oñulmaz rīş rīş eyler
- 4 Pey-ā-pey tīr-i hūn-rīzi geķer pek dilden 'ār itmez
Ser-i peykān-ı sīnemde görünmez hayli rīş eyler
- 5 Göñül mülkin harāb itdi nigāh-ı ķeşm-i tātāruñ
Velī tārāc ider cānā niķün inkār-ı h'īş eyler
- 6 Getür āyīne-i 'ālem-nümāyı cāmı şun sākī
O mir'at-i Skender kişver-i Dārāyı iş eyler
- 7 Visāl-i yāre say' itme bilürsün olmaz ey Tālib
Niyāz itdükķe ol ķadd-i kıyāmet cilve-pīş eyler

XXVI

Müfte' ilün/ Mefā' ilün/ Müfte' ilün/ Mefā' ilün

- 1 Jāleden ancak ey¹ şabā ġonceler ābdār olur
Çeşm-i terümle beslenen² her biri gül-'izār olur
- 2 Cām-ı meyi elest içüp mest-i şarāb-ı köhneyüz
Bizde o neş'e vār iken dil nice ġam-ġüsār olur³

^{xxvi} AE 17-b, 18-a / EE 3-a, 3-b

¹ EE "eyā"

² EE "besleyen"

³ EE "Dilde o neş'e daġı āb-ı mey üstüvār olur"

- 3 O, sanavber ağacı gibi olan güzel sevgili, cennet bahçesine salına salına gitmez ; ama sinenin içinde tedavi edilmez yaralar açar.
- 4 Birbiri ardına kan döken okları geçer gönülden utanmaz; sinemim oklarının ucu görünmez hayli yaralar açar.
- 5 Ey sevgili! Gözlerinin bakışları gönül mülkünü yağmalayıp harap etti; ama niçin o soyunu inkar eder.
- 6 Ey saki! Kadehi sun dünyayı gösteren aynayı getir; o İskender'in aynası Dara'nın ülkesini kendine bağlar.
- 7 Ey Tâlib! Yarın kavuşmasına gayret etme bilirsin olmaz; o uzun boylu yalvardıkça cilve yapar.

XXVI

- 1 Ey sabah rüzgarı! Çiğ tanesinden gonca güller parlaklaşır; göz yaşıyla beslenen her bir gonca gül bahçesi gibi kokar.
- 2 Yaradılıştan beri içki içip köhne şarapla mestiz; bizde o neşe varken gönül bize gam arkadaşı olur.
- 3 Gam değil senin ateşin sinede yaralar açar; gönül aşk çölünün rüzgarı ile lale bahçesi olur.

- 3 Ğam degül āteřüñ senüñ sīnede yoğsa dāđlar
Bād-ı fezā-yı ‘aşđ olup sāđa-i lālezār olur
- 4 Pāy-ı ecelde ⁴varduđın yoğsa ne ıaldı cān u ten
Nüş-ı sem itdügüm neden bāde-i hoş-güvār olur
- 5 Dāđ-ı derün-ı sīneye merhem irişdi ey
Böyle ıalursa bir zamān her biri lāle-zār olur
- 6 Destüñe girdi bir teber Ŧālib ‘aduva řāl yeter⁵
Rüstem elinde erreler řerđa-i zü’lfikār olur

XXVII

Müfte’ilün/ Mefā’ilün/ Müfte’ilün/ Mefā’ilün

- 1 Mevsim-i ‘ayş u dem gül ü sümbül ü lāle-zārdur
Sāđı yürüt piyāleyi ‘işret-i nev-bahārdur
- 2 Nevk-i müjeñle sīneye de řerđa itdüğin yeter
Rāz-ı derün-ı ‘āřıkān gün gibi āřikārdur
- 3 Zühre felekde reşk idüp girdi semā’a řevđ ile
Çeng ü terāne deff ü ney itdüği āh u zārdur
- 4 Engine bağr-ı ğam dili fülki şalarsa ğam yeme
Böyle bu ğāh ğāh olur gerdiş-i rüzgārdur
- 5 şanma cihānda Ŧālibüñ ıaddini itdi ğam-dijem
‘Aşık-ı rindi pīr iden sāđı-i řīvekārdur

---

⁴ EE “ ğār mı var bezm-i felekde dāi’mā”

⁵ EE “ Ŧālib ‘aduvv-ı Ehremen ejder olup da neylesün”
^{xxvii} AE 15-b, 16-a

- 4 Ecel ayağına varıldığında can ve tenin ne önemi var; o halde neden içtiğim zehir bana hoş kokulu bir şarap olur.
- 5 Ey Tâlib! Sinenin içindeki yaraya merhem yetişti; böyle giderse her bir yara bir zaman lale bahçesi olur.
- 6 Tâlib, eline bir balta geldi, düşmana sal yeter; Rüstem'in elinde testere kıvılcımlar saçan zülfikar olur.

XXVII

- 1 Ey Saki! Mevsim gül, sümbül ve lale bahçesinde içki ve keyif mevsimidir; ilkbahar içkisinin kadehini yürüt.
- 2 Kirpiğinin sivri ucuyla gönlü parça parça ettiği yeter; aşıklarının kalbinin sırrı gün gibi ortadadır.
- 3 Zühre yıldızı kıskanıp felekte şevkle dönmeye başladı; def ve ney ile şarkı söyleyip dans ettiği şey ah ve inlemelerdir.
- 4 Gam denizinin gönlü engine kayığını salarsa gamlanma; rüzgarın kargaşası böyle zaman zaman olur.
- 5 Tâlib'in boyunu üzüntüden iki büküm olmuş sanma; rind aşığı pir yapan cilveli sakidir.

XXVIII

- 1 Muhabbet denizinde gemi bizim tenimizdir; ahımız seren , gömlek ise yelkenimizdir.

XXVIII

Mef'ülü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fa'ülün

- 1 Deryā-yı muḥabbetde sefine tenimüzdür
Âh seren ü pîreheni yelkenimizdür
- 2 Bir murğ-ı talebkâr-ı hevâ vü hevesüz kim
'Amâl-i tebeh-geşt ü güneḥ ḥırmenimizdür
- 3 Ferḥunde-i ḥuffāş-ı şebistân-ı belâyuz
Rüşen-ger-i rûz-ı feraḥ reh-zenimizdür
- 4 Şol mu'tekîf-i zâviye-i 'âlem-i derdüz
Ḳandil-i ğama şaḥm çeker rûġanımızdur
- 5 Tâlib bizi Ya'ḳûb-ı melâl eyledi Yûsuf
Ĝamhâne-i Ken'ân-ı cihân maḥzenimizdür

XXIX

Fe'ilâtün/ Mefā'īlün/ Fa'lün

- 1 Ĝam-ı hecrüñle bilmezem nemdür
Cân-ı bî-mâre leblerüñ emdür
- 2 Pister-i ğamda ey cefâ-pîşe
Dil yatur ḥaste bir niçe demdür
- 3 Hâlümi añla zülf ü ḥâlüñden
'Âşıkuñ baḥtı böyle dirhemdür
- 4 Şaymad naḳd-i eşküñi dilber
Senüñ ey dîde dirhemüñ kemdür
- 5 Dem urup cüş idince ey Tâlib
Ṭab'un 'ummân ü lücce-i yemdür

XXVIII AE 20-bl
XXIX AE 15-b

- 2 Biz boş seyleri isteyen kuşlarız; harabelerde dolaşmak bizim arzumuz, günah ise dolaştığımız harmanımızdır.
- 3 Bela gecesinin uğurlu kuşuyuz; ferah günün aydınlığı yol kesenimizdir.
- 4 Dert dünyasının küçük tekkesinin ibadet edenleriyiz; gam kandillerine ışığımız yağ çeker.
- 5 Ey Tâlib! Üzüntü Yakub'u bizi Yusuf gibi yaptı; cihanın Ken'an ülkesinin gam yeri bizim sığınağımızdır.

XXIX

- 1 Ayrılığının gamıyla ne olduğunu bilemem; hasta cana senin dudakların ilaçtır.
- 2 Ey gaddar sevgili! Gam yatağında gönül nice zamandır hasta yatar.
- 3 Siyah beninden ve saçlarından halimi anla ki aşığın talihi böyle dirhemdir.
- 4 Ey göz! Dilber gözyaşı naktini saymadı; söyle senin dirhemin kötüdür.
- 5 Ey Tâlib! Söz söyleyip coşunca tabiatın umman denizi ve o denizin dalgaları olur.

XXX

Fā' ilātün/ Mefā' ilün/ Fā' lün

- 1 Çın-i zülfüñ kemend-i cānumdur
Keşf-i rāz eyleyen figānumdur
- 2 Çeşm-i mestüñle haṭṭı jengāruñ
Fitne-engīz ü dil-sitānumdur
- 3 Dem-i firḳatde fikr-i ruḥsāruñ
Künc-i ğamda enīs-i cānumdur
- 4 Ne diyem nūḳte-i miyān u femüñ
Sırr-ı ser-beste-i zebānumdur
- 5 Niçe söz söyleyem ki ğamzelerüñ
Tıĝ-i cellād-ı bī-amāndur
- 6 Silk-i kırṭāsa fer viren Ṭālib
Raşḥa-i kilik-i zer feşānumdur

XXXI

Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün

- 1 Mu'ciz dem ile dil ne nebīdür ne velīdür
Bu feyz ile mestāne-i cām-ı ezelīdür

---

^{xxx} AE 16-a
^{xxxI} AE 22-a

XXX

- 1 Saçlarının kıvrımı canımın kemendidir; sırrını ortaya çıkaran figanımdır.
- 2 Mest eden gözlerin ve kirli sakalın fesatlık çıkarıcı ve gönlümü alandır.
- 3 Ayrılık zamanında yanaklarının düşüncesi, gam köşesindeki can dostumdur.
- 4 Ne söyleyeyim, belinin, dudağının nüktesi dilimin bağlanmasının sırrıdır.
- 5 Nice söz söyleyeyim ki gamzelerin aman vermeyen celladın oklarıdır.

XXXI

- 1 Gönül, mucize söz ile ne peygamberdir ne de bir evliyadır; bu bolluk ile ezeli kadehin sarhoşudur.
- 2 Sevgilinin yolu gönül aynasında göründü; onun kaşlarının her satırı aşık bir çizgidir.
- 3 Bu aşk şarabının sarhoşluk mertebesinde olmamın sebebi Bekir, Ömer, Hz. Muhammed, Osman ve Ali'dir.

- 2 Mirāt-i zamīrümde görüñdi reh-i dildār
Ebrūlarınıñ her satırı hıtt-ı celīdür
- 3 Bu mertebe mest-i mey-i ‘aşk olmama bā’ış
Bekr ü ‘Ömer ü Aḥmed ü ‘Osmān ü ‘Ālī’dür
- 4 Farq eyle sen ol gönçeleri biri birinden
Bāğ-ı ümemüñ Aḥmed-i Muḥtār gülidür
- 5 Düşmez bize da’vā-yı hıred itmege Ṭālib
Dīvāne iden ‘āşıkı dehrüñ güzelidür

XXXII

Mef’ulü/ Mefā’ilü/ Mefā’ilü/ Fa’ülün

- 1 Her feyz-i dili kıddese şanma nebīdür
Mestāne-i irşād iden āb-ı ‘inebīdür
- 2 Bir gönçe femüñ la’line dil bağlamışam kim
Biñ şekk ile ‘iyāde anuñ teşne lebidür
- 3 Süzende-i nār-ı ğam-ı yār olmağa bā’ış
Āteşgede-i dilde olan tāb-ı tebīdür
- 4 Bu meclisüñ āsāyişiñe bā’ış ü bādī
Sāki-i şeker leb ile zücāc Ḥalebīdür
- 5 Mest ol yūri cām-ı meyi elden kıoma Ṭālib
Mestānei irşād iden āb-ı ‘inebīdür

XXXIII

Mef’ulü/ Mefā’ilü/ Mefā’ilü/ Fa’ülün

- 1 Sīnede senüñ āteş-i’aşkuñ eşeri var
Başdan başa dünyāyı yaķar şereri var

XXXII AE 8-b
XXXIII EE 4-b

- 4 O goncaların birbirinden farkını anla; Hz. Muhammed ümmetler bağının gülüdür.
- 5 Ey Tâlib! Akıl davası bize düşmez; aşığı delirten dünyanın güzelidir.

XXXII

- 1 Her gönlü bol olanı, kutsanmışı sanma ki peygamberdir; mest olanlara yol gösteren üzümün suyudur.
- 2 Bir gonca ağzın kırmızılığına gönül bağlamışım; bin şüphe ile hatır soran onun susamış dudaklarıdır.
- 3 Sevgilinin gamının ateşinin yakıcı olmasının nedeni gönül ateşgedesindeki ona ait parıltının şiddetidir.
- 4 Bu meclisin asayişine sebep olan şey sakinin şeker dudağı ile Halep'ten gelen cam şişedir.
- 5 Tâlib, sarhoş ol yürü, şarap kadehini elinden bırakma; mest olanlara yol gösteren üzümün suyudur.

XXXIII

- 1 Gönülde aşkının ateşinin izi var; onun da baştan başa dünyayı yakan kıvılcımları var.
- 2 Gönül erbabının kanla dolmuş ciğerini, eğri bakışlı feleğin uğursuz eğlencesinde görseydik.

- 2 Kec-rev felegüñ cünbüş-i naḥsında görindüñ
Erbāb-1 dilüñ ḳan ile ṭolmuş cigeri var
- 3 Ditrer ḳafes-i tende dil ü cān meded Allāh.
Cellād-1 nigāh ile o şūḥuñ nazarı var
- 4 Zāhid bize ṭān' eyleme kim 'aşḳ-1 ḳazāda
Dīvānelerüñ böylece geşt ü güzeri var
- 5 Ḳādir mi degül naḳd-i revāna itmege Ṭālib
Dünyā ṭolusı biz bilürüz çeşm-i teri var

XXXIV

Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün/ Mefā'ılün

- 1 Ne ḥübān-1 cihān mihri ne bir şayd-1 şikārım var
Ne aḳşā-yı murādumdur ne 'ālemde nigārum var
- 2 Sipihir içre dil-i şeydā döner dülāb-1 çarh-āsā
Ne şahbādan kiyūḥumdur ne esrār-1 kibārum var
- 3 Ne āğyāra cidālümle ne dildāre niyāzum var
Ne da'vā-yı vişālüm var ne genc-i ḡamda zārum var
- 4 Şehā da'vā-yı ḳalemden murāduñ ḥāşıl olmışdur
Şehīd-i nār-1 'aşḳ oldum ne ekfān-1 murādum var
- 5 Terennüm itmesün bī-hūde Ṭālib murḡ-1 cān zīrā
Ne gülşende gül-i ruḡā ne ḥod bir gül-'izārum var

XXXV

XXXIV EE 5-a
XXXV AE 8-a, 8-b

- 3 Gönül ve can ten kafesinde titrer; meded, o güzelin öldüren bakışları var.
- 4 Zahid, bize beddua etme beklenmedik aşkta divanelerin gezip dolaşması var.
- 5 Tâlib, can naktine kudretli değil mi? Biz biliriz ki onun dünya dolusu gözyaşı var.

XXXIV

- 1 Ne dünya güzellerinin güneşi ne avlanacak bir avım var; ne isteğim ne de bu dünyada güzel yüzlü bir sevgilim var.
- 2 Gökyüzünün içinde çılgın gönül feleğin dönme dolabı gibi döner; ne şaraptan dolayı gözümün cevheri parlıyor ne de esrardan dolayı yüceliyorum.
- 3 Ne rakiple kavgam ne sevgiliye yalvarmam var; ne kavuşma davası ne de gam hazinesinde inlemem var.
- 4 Ey padişah! Kaleminin davasında isteğim ortaya çıkmıştır; aşk ateşinin şehidi oldum, ne isteğimin kefeni var.
- 5 Ey Tâlib! Can kuşu boşuna şarkı söylemesin; çünkü ne gül bahçesinde gülün sesi ne de gül yanaklı bir sevgilim var.

XXXV

- 1 Kuvvetli ışıkla alemde parlak bir ayız biz; felek bin kere saklasa da bulut içinde yokuz biz.

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Şuā' i ṭab' ile 'ālemde bir bedr-i bulūcuz¹ biz
Felek biñ kerre ihfā itse de ebr içre yoḥuz biz
- 2 Sözü tezhīr için şanma bizi ḥ'anende-i efsün
Gice gündüz mu'idd-i sübhā-i ism-i bedūḥuz biz
- 3 Nice bī-hūde-i şahbā-yı engūrum özüm bilmem
Mey-i 'aşkı içüp mestāne-i cām-ı şabūḥuz biz
- 4 Bize teklīf-i tevbe itmesün bī-hūde vā'izler
Ki zīrā tevbelerden tevbede kā'im naşūḥuz biz
- 5 Sirişküm ğarḫ idüp dünyāyı ḳalmıṣ zevraḳ-ı dilde
Belā ṭufānına şabr itmege mānend-i Nūḥuz biz
- 6 Şorarlarsa bizi gülşende güller ey şabā söyle
Di kim maḥlaşlı Ṭālib bülbul-i mevsūm-i nevhūz biz

XXXVI

Mef'ūlü/ Fā'ilätü/ Mefā'īlü/ Fā'ilün

- 1 Şanmañ ki bezm-i bāde-i gülgün ile mestüz
Bizüm ezeliden dil-i maḥzūn ile mestüz
- 2 Ğamdan bize errāḫ mı virür çarḫ-ı sitem-ger
Peymānede ğuşsa-i gerdūn ile mestüz¹
- 3 Şol mertebe-i cūş eyledi seylāb-ı sirişküm
Ḥün-āb-ı revān Dicle vü Ceyhūn ile mestüz
- 4 Sāġarumuzda peygüle-i kāşāne-nişīnüz

¹ Metindeki yazılışı “بلوخ” şeklindedir.
XXXVI EE 5-a

¹ İkinci mısradaki vezin aksamaktadır.

- 2 Büyüleyici söz için bizi sihir söyleyen sanma; biz gece gündüz sevgilinin isminin duasını tekrarlarız.
- 3 Biz nice zamandır üzüm kadehinin şarabının sarhoşlarıyız ve aşk şarabını içmekteyiz; onun için kendimizi bilmeyiz.
- 4 Vaaz veren bize boş yere tövbeyi teklif etmesin; çünkü biz tövbelerden tövbede duran nasuhuz.
- 5 Göz yaşlarım dünyayı batırıp gönül kayığında kalmış; biz bela kasırgasında sabreden Nuh gibiyiz.
- 6 Ey Sabah rüzgarı! Bizi gül bahçesinde sorarlarsa söyle de ki : “Biz Tâlib mahlaslı yeni mevsimin bülbülüyüz.”

XXXVI

- 1 Gül renkli şaraptan mest olduğumuzu sanma; biz kederli gönül ile ezelden beri mestiz.
- 2 Sitem eden felek bize üzüntüden rakı mı verir? Biz kadehte dönen feleğin kavgası ile mestiz
- 3 Göz yaşı selim coşma mertebesine ulaştı; biz kanlı akan Dicle ve Ceyhan ile mestiz.
- 4 Elimizde kadeh ile sarayın bir köşesinde oturmaktayız; şarap renkli dudağının hayaliyle kendimizden geçmişiz.
- 5 Ey Tâlib! Bizi zamanın kaygısı memnun ettiğinden beri kan ağlayan, kan dolu gözlerimizle mestiz.

Ammā ki ḥayāl-i leb-i mey-gün ile mestüz

- 5 Memnün ideli gerdiş-i devrân bizi Tâlib
Ḳān ağlamada dīde-i pür-ḥün ile mestüz

XXXVII

Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fa'ülün

- 1 Şanmañ bizi ḥānende-i tıfl āb u cedüz
Tekmīl-i fūnūn eylemiş erbāb-ı būduz
- 2 Ḳadr-i güher-i ḡonceyi herkes nice bilsün
Biz bülbül-i şarrāf dil ü 'āşık-ı derdüz
- 3 Biz mantıkı çokluk oḡumak bizmezüz ammā
Ḳadrin bilürüz her kişinūñ vāḳıf-ı ḥaddüz
- 4 Meydān-ı muḥabbetde gelen teşyiye-dū-ruñ
Biz Kūhkenūñ 'aşkı ile seddünde meseddüz
- 5 El çekmişüz ārāyış-ı dünyā-yı denīden
Dilbeste-i Firdevs-i 'ulā ḡālib-i erdüz

XXXVIII

Mef'ülü/ Fā'ilätü/ Mefā'ilü/ Fā'ilün

- 1 Bir nevreşide dilber-i 'izār gül isterüz
Şebbūy-ı zūlf ü ḡurraları sūnbül isterüz
- 2 Biz rind-i ser-girān-ı ḡamuz sāḳiyā getir
Def'-i ḥumāra bir iki cām-ı mül isterüz
- 3 Deşt-i cūnūnı bulmuşuz ammā ne fā'ide

XXXVII AE 21-a

XXXVIII AE 10-b, 11-a

XXVII

- 1 Bizi şarkı söyleyen oğullar ve çocuklar sanma; biz feni tamamlamış usta varlıklarız.
- 2 Goncanın cevherinin değerini herkes nasıl bilsin; biz gönül sarrafı olan bülbül ve dert aşığıyız.
- 3 Biz mantığı okumayı bilmeyiz, haddimizi biliriz; ama her kişinin kıymetini bilen insanlarız.
- 4 Biz sevgi meydanında karşımıza çıkan iki yüzlü alçakların karşısında biz Ferhat'ın aşkını kendimize set yaparız.
- 5 Aşağılık dünyanın süsünden vazgeçmişiz; şerefli cennetin aşığı ve Tâlibiyiz.

XXXVIII

- 1 Yeni yetişmiş bir gül yanaklı güzel isteriz; şebboy zülûf ve sümbül perçem isteriz.
- 2 Ey saki! Biz gamın ağır başlı rindleriyiz; sarhoşluğu def etmek için getir bir iki şarap kadehi isteriz.
- 3 Delilik çölünü bulmuşuz ama ne faydası ver ki çılgın akla kakül zinciri isteriz.
- 4 Hoş heceler söyleyen bülbülüz; cihan bağında taze açılmış gül isteriz.

Mecnûn-1 'aqla silsile-i kâkül isterüz

- 4 Bir nağme-senc-i bülbül-i hoş heceyüz henüz
Bâğ-1 cihânda taze açılmış gül isterüz
- 5 Gülşende zâğ-1 herzedür iniler ey şabâ
Tâlib gibi serây-1 nevâ bülbül isterüz

XXXIX

Mefâ'ilün/ Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/Fe'ilün

- 1 Târîk-i 'aşka düşüp kûy-1 yâre dek giderüz
Tavâf-1 Ka'be idüp Zengibâre dek giderüz
- 2 Hâyâl-i hâl ile zülfün taşavvur itdükçe
Diyâr-1 Hindi geçüp şâh-1 yâre dek giderüz
- 3 Şu deñlü fikret-i şehd-i lebünle mest oldum
Hücüm-1 keyf ile tâ Kândeğ'âre dek giderüz
- 4 Derûn-1 âh ile bâzâr-1 mihri germ iderek
Metâ'-1 'aşk geçer bir diyâre dek giderüz
- 5 Koyup cenâzeñi düş sipihre ey Tâlib
Sürüş-1'arş ile bir gün mezâre dek giderüz

XL

Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fa'ülün

- 1 Tâbende çerâğ-1 dil-i peymâne-i 'aşkuz
Âşüfte-i¹ şem'-i ruğ-1 cânâne-i 'aşkuz
- 2 Şîrân-1 şerr-i merhale pey merkezümüzdür²

---

^{XXXIX} AE 18-b

^{XL} AE 14-a, 14-b/ EE

¹ EE "Efsar-i"

² EE "mihmelimüzdür"

5 Ey sabah rüzgarı! Gülşende boş laflar söyleyen kargadır; Tâlib gibi şarkı söyleyen hoş sesli bülbülü isteriz.

XXXIX

1 Aşk yoluna düşüp sevgilini semtine kadar gidip, Ka'be'yi tavaf edip, zengibare dek gideriz.

2 Beninin hayali ile saçını düşledikçe Hint ülkesini geçip sevgililerin şahına dek gideriz

3 Bal dudağının düşüncesiyle öylesine mest oldum ki keyfin hücumu ile Kandehar'a dek gideriz.

4 Gönül ahı ile sevgi pazarını hararetlendirerek aşk metanı da geçen bir ülkeye kadar gideriz.

5 Ey Tâlib, denazeni bırakıp yıldızların peşine düş; melekler ile bir gün mezara kadar gideriz.

XL

1 Aşk pervanesinin gönlünün ışığına tabiyiz; sevgilinin yanağının mumunun çılgınıyız.

2 Merhale aşan şerrinin aslanları liderimizdir; aşk divanelerinin ihmal edilmiş kafilisinin başıyız.

3 Gözümün seyircisi irem bağıdır; biz aşk köşkünün köşesinde ikamet edenlerdeniz.

Ser³ kâfile-i mühmel-i dīvâne-i 'aşkuz

- 3 Nezzâre-i çeşmümde belî bâğ-ı iremdür
Âsûde-nişîn kûşe-i kâşâne-i 'aşkuz
- 4 ⁴Biz na'râ-zen-i meykede-i 'âlem-i cânuz
Zîrâ bu⁵ dil ü tab' ile mestâne-i 'aşkuz
- 5 Tâlib didigûñ hâlet-i ' aşkı bilürüz biz
Ser-tâ-be-ka-dem hâne-i vîrâne-i 'aşkuz

XLI

Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fâ'ilâtün/ Fa'lün

- 1 Yâr yokdur ey gönül 'âlemde hiç ağıyarsız
Hâr gülsüz mi olur gülşende yâ gül hârsuz
- 2 Dil tatalum tûti'-i şekker-şikendür üstüvâr
Söyledür yok neylesün âyinei ruhsârsuz
- 3 Vâd' ü şalat yok midur 'uşşâka ey dil gam yime
Kim girür firdevs-i bâğ-ı cennete dîdârsuz
- 4 Turma söyleş germ-nâk-i kilik ile ahvâlûñi
İstirâhat hâtır-ı nâ-şâda yok güftârsuz
- 5 Kânde dilber kânde dil yâ kânde şir'-i dil-pesend
Kalmışam hayretde Tâlib neyleyüm dildârsuz

XLII

Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fa'ülün

---

³ EE "sâlar-ı ser"

⁴ EE "Bir mest-i fenâ na'râ-zen-i şubh u mesâyuz"

⁵ EE "ser-mest-i dil"

^{XL.I} AE 16-b

^{XL.II} AE 16-b

4 Biz can aleminin meyhanesinin nara atanlarıyız; zira bu gönül ve kuvvet ile aşktan mest olmuşuz.

5 Tâlib, senin dediğin aşkın halini biz biliriz; baştan ayağa aşkın virane eviyiz.

XLI

1 Ey gönül! Alemde hiç rakipsiz sevgili yoktur; gül bahçesinde dilen gülsüz gül de dikensiz olur mu?

2 Güvenilir olan tatlı konuşan papağandır; onun için dilimize tutalım, çünkü yüzü olmayan aynayı konuşuran yoktur.

3 Ey gönül! Aşıklara namaz sözü yok mudur? Gam tutma; kim cennet bağına sevgilisiz girer.

4 Durma, gayretli kalemin ile hallerini konuş; sözler olmadan kederli gönle istirahat olmaz.

5 Tâlib, nerde sevgili, nerede gönül, nerede gönle hoş gelen şiir; hayrette kaldım sevgilisiz ne yapayım.

XLII

1 Nergisin eteği göz yaşıyla görünür olmasa gül ve nergisin gül bahçesi fazla sulanmış olmazdı.

2 Ey gonca ağızlı sevgili, nergislerin meskeni çimen renkli sarığın iken nergisleri nerede ararsın?

- 1 Pür olmasa eşkümle eger dāmen-i nergis
Şād-āb-ı ter olmazdı gül ü gülşen-i nergis
- 2 Nergisleri ey gonce dehen kande ararsun
Destār-ı çemen rengüñ iken mesken-i nergis
- 3 Gülzāra nigāh itse eger nergis-i mestüñ
‘Āteşleri dāmīde ider hırmen-i nergis
- 4 Būs eylemege dāmenüñi reh-güzerüñde
Pīçīde tırur hayret ile gerden-i nergis
- 5 Biñ reşk ile nergisleri seyr itmege Tālib
Tolmuş kad-i şimşād ile pīrāhen-i nergis

XLIII

Mef‘ūlü/ Mefā‘īlü/ Mefā‘īlü/ Fa‘ūlün

- 1 ای بلبل دل فارغ کلزار جهان باش
دورار نستم خار کلستان زمان باش
- 2 از هانه دلز اتش غم تاب بیروز رفت
اشک کرت چاره کنی لب روان باش
- 3 بازار بتانر ابشکت آن صنم ریر
ای پیر مغان کرم رواکتون توبر ان باش
- 4 اراح لبان طتی مکان کن زسر صدق
در عالم اجسام چو سیمزع نهان باش
- 5 باقید تعلق رخ لیلی نتوان دید
مجنون صفت نعرهزن و جامه دران باش
- 6 بی باده بمحغل منشین یکدم و ساعت
پیمانہ کش و رند جهان رطل کر ان باش
- 7 تا چند یه پیغوله اغمخانه نشینی
یک جرعه بنوش از می و داد ای جهان باش

---

^{XLIII} AE 7-a, 7-b

- 3 Mest olan nergis gül bahçesine baksa nergisin ümitsizliği ateşleri avcı yapardı.
- 4 Eteğini öpmek için yolunda hayret ile nergisin boynu bükülmüş durur.
- 5 Tâlib, şimşirin boyu bin kıskanma ile nergisleri seyretmek için nergisin gömleği ile dolmuştur.

XLIII

- 1 Ey gönül bülbülü! Dünyanın gül bahçesini önemseme ve zamanın gül bahçesinin dikeninin incitmesinden kurtul.
- 2 Gönül evinden derdi sıkıntıyı arttıran ateş çıkıp gitti; ey gözyaşı, buna çare bulmak istiyorsan dudaklarıma doğru süzül.
- 3 Ey pir-i mugan! O manastırın güzeli putlar pazarını alt üst etti; sen bunu böyle kabul et.
- 4 Ruhlar gibi samimiyetle tayy-ı mekan et; ölümler dünyasında Simurg gibi görünmez ol
- 5 Birilerine bağlı kaldığında Leyla'nın yüzü görülemez; Mecnun gibi çılgınlık atan ve elbiselerini parçalayan biri ol.
- 6 İçkisiz bir saat bile mecliste oturma; şarap iç ve büyük kadeh kullan, dünya rindlerinden biri ol.
- 7 Gam evinin köşesinde daha ne kadar oturacaksın? Bir yudum şarap iç ve dünyaya sahip ol.
- 8 Ey Tâlib! Hem meyhanenin hem tekkenin kapısı açık; git, hangisini istiyorsan oraya yerleş.

- 8 باز است در می‌کده و صو معه طالب
روتاتوکجا می‌طلبی ساکن آن باش

XLIV

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 O kūh-ı derdi çāk itmek¹ dil-i nā-şād ayak başmış
‘Aceb mi Bī-sütün-ı ḥasrete Ferhād ayak başmış
- 2 Zifāf-ı kām alınmaz aldadur bir ḳahpe-zen yoḥsa
Bu fertüt-ı ‘arūs-ı dehre çok damād ayak başmış
- 3 Ḥalāş olmazdı dil ‘isyān da olsa çeşm-i mestinden
Nigeh tīgīn çeküp ol ğamze-i cellād ayak başmış
- 4 Sehī ḳāmetle da‘va-yı ser-efrāz itmesin zīrā
Gelüp şaḥn-ı çemende bī-hūde şimşād ayak başmış
- 5 Ḥarīm-i Kā‘beyi gördüm nişān pāy-ı nā-maḥrem
Meṭāf-ı vuşlat kūy-ı nekale bād ayak başmış
- 6 Sūkūn-ı cünbüş-i rūy-ı zemīne bā‘iş bādī
Firār itmiş ezelden kūh-sār evtār ayak başmış
- 7 Ne var bezl-i güher itseñ cihānda yād idüp dirler
Ma‘ārif kānına Ṭālib gibi cevvd ayak başmış

XLV

Mef‘ūlü/ Mefā‘īlü/ Mefā‘īlü/ Fa‘ūlün

- 1 Ey ḥancer-i sertiz-i nigehdārīña maḥşūş

^{XLIV} AE 13-b/ EE 5-a, 5-b

¹ EE “ şikaf-ı kühdur añā”

^{XLV} AE 12-b

XLIV

- 1 Mutsuz gönül, dert dağına onu parçalamak için ayak basmış; onun için Ferhad'ın özlem Bi-sütun'una ayak basmasına şaşmamak lazım.
- 2 Eğer kadın kahpe ise zifaftan murat alınmaz; yoksa bu yaşlı dünya gelinine çok damat ayak basmış
- 3 Gönül isyanda olsa da mest olmuş gözlerimden kurtuluş olmazdı; çünkü o öldüren gamzeli bakış, oklarını çekip ayak basmış.
- 4 Düzgün boyla davada galip olmasın zira boş yere çimenliğe gelip şimşad ayak basmış.
- 5 Namahremın ayak izini Ka'be'nin gizli yerinde gördüm; kavuşmanın tavaf yerinin işkence kuyusuna rüzgar ayak basmış.
- 6 Dağın yeryüzü cümbüşünden farklı olarak sükun içinde olmasının sebebi, ezelden yay gibi firar ederek buraya ayak basmış olmasıdır.
- 7 Dünyada yad edip, bol bol cevherler saçıp dağıtsan ne var derler; ilim hazinesine Tâlib gibi cömert ayak basmış.

XLV

- 1 Ey sivri uçlu hançeri olan sevgili! Kaza oklarının hasta gözlerine mahsus olduğu gibi bunlar da senin gözcüne mahsustur.
- 2 Ey Cebrail! İsa'yı bend eylemek olmaz; çünkü her gönül senin saçlarının düğümüne mahsustur.

- Vey tīg-i azā dīde-i bīmāruña maḥşūş
- 2 Bend eyleme Cībrīl mesīḥāyı ki olmaz
Her dil girih-i zūlf-i siyekārīña maḥşūş
- 3 Cān lerzede dil āh u fiġān itmede cānā
Sīnem olalı deşne-i ḥūnh arūña maḥşūş
- 4 Ey muġ-beçe teklīf-i büt ü secdegehūñle
İtdūñ yīne bir mü’mini zūnnāruña maḥşūş
- 5 ūṭi gibi ālib ne ‘aceb olsa sūḥan-ver
and olmuş ezel lezzet-i ġūftāruña maḥşūş

XLVI

Fā’ilātūn/ Fā’ilātūn/ Fā’ilātūn/ Fa’lūn

- 1 Mülk-i dil tārācına bir ġamze-i tātār yo
Kūşeler tenhādur ammā fitne-i der-kār yo
- 2 Şayd iūn şebbāz-ı dil pervāz-ı evc eyler velī
Zīver-i şayd olmaġa bir kebk-i ḥoş reftār yo
- 3 Ehl-i ‘aş esrik olup ser mest ü medhūş ehl-i dil
Bezm-i ‘ālemde ‘acebdür merdüm-i huşyār yo
- 4 Görmezem biñ kerre yār itse tecellī neyleyem
Merdüm-i eşmümde ey dīdar hem¹ āat yo
- 5 Baḥt-ı ḥ ab-ālūd ile bī-āre ālib neylesün
Aḥter-i ferḥunde fāl u dīde-i bīdār yo

XLVII

^{XLVI} AE 14-b, 15-a

¹ “Hem” sözcüğü vezin gereği eklenmiştir.

^{XLVII} AE 19-a, 19-b

- 3 Ey sevgili! Sinem kanlar saçan hançerine mahsus olalı can titremede,
gönül ah edip feryat etmektedir.
- 4 Ey meyhane çırağı! Yine secde yerin ve putlarının teklifiyle bir inanani
zünnarına bağladın.
- 5 Tâlib, düzgün konuşan papağanın sözleri gibi sözlerinin lezzeti ezelde
şeker gibi olsa ne olur.

XLVI

- 1 Gönül mülkünün yağmasına bir Tatar gamze yok; köşeler tenhadır; ama
görünen bir kötülük yok.
- 2 Avlanmak için gönül avcısı en yükseğe uçar ama avın süsü olmaya hoş
yürüyen bir keklik gerek.
- 3 Aşk ehli sarhoş olmuş, gönül ehilleri ise sarhoş olup kendinden geçmiş;
alemin meclisinde akıllı adam kalmaması şaşılacak şey.
- 4 Ey sevgili! Yar bin kere de görünse görmem; ne yapayım gözümün
bebeğinde takat yok.
- 5 Uykulu talihi ile Tâlib ne yapsın; uğurlu talihin falı ve uyanık gözleri yok.

XLVII

- 1 Kulağıma aşkın “Hayy’ale’l-felah” hitabı geldikçe gönül kan ile abdest
aldı ve aşkın namazını kıldı.

Müstef ilün/ Müstef ilün/ Müstef ilün/ Müstef ilün

- 1 Tā kim iriřdi gūřuma Һayy'ale'l-felāh-1 'ařk
Hūn ile aldı dil vuzū eyledüm iftitāh-1 'ařk
- 2 Benden alursañ al Һaber zūlmet-i ğamda yok Һařar
Tutdı cihānı ser-te-ser řā'řa'a-yı rimāh-1 'aşk
- 3 Ādemi şöyle mest ider çeşmine māhı pest ider
Ceys-i ğamı şikest ider neřā-yı irtiyāh-1 'aşk
- 4 Hātif-i ğayb ider nidā ğam yime cān-1 bī-nevā
Münkeřif oldı hep saña bu şaraf-1 merāh-1 'aşk
- 5 Tālib 'aceb mi ğonceler Һandeler itse olsa ter
Gülşen-i nazma virdi fer nağme-i iřtılāh-1 'aşk

XLVIII

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/Fe'ilün

- 1 Seyr-i gül istemezüz vuşlat-1 yār olmayıcak
Gülřenüñ her şarafı tāze bahār olmayıcak
- 2 Def ü neyle açamaz Һātırımı muşribler
Kulķul-1 cām-1 mey ü şavt-1 hezār olmayıcak
- 3 Ele cām almazam ölsem de Һumār-1 ğamdan
Ruğları sāķi-i bezm āyine-vār olmayıcak
- 4 Dili zar itdi bu iksīr-i reh-i 'aşk ammā
şan'atı terk idemem Һālis 'ayār olmayıcak
- 5 Neş'e virmez bize bir sāğar-1 mey ey Tālib
Meclis-i 'ayş u şarab leyl ü nehār olmayıcak

- 2 Dünyayı baştan başa aşk oklarının gösterişi sardı; haberi alırsan benden al gam sıkıntısında tehlike yoktur.
- 3 Aşkın ferahlık neşesi ademi mest eder; gözümde ayı alçaltır; gam ordusunu yener.
- 4 Gaipten sesler veren zavallı aşık, sana aşk gözü açıldı diye seslenir.
- 5 Tâlib, nazmın gül bahçesine aşkın nameleri kuvvet verdi; acaba gamzeler gülümseyip taptaze olsalar mı?

XLVIII

- 1 Sevgilinin kavuşması ve gül bahçesinin her tarafı taze bahar olmayınca gülün seyrini istemeyiz.
- 2 Bülbülün sesi ve büyük içki kadehi olmayınca çalgıcılar def ve ney ile gönümü alamazlar.
- 3 Meclisin sakisinin yanakları ayna gibi olmazsa gam sersemliğinden ölmezsem ele kadeh alamam.
- 4 Aşk yolunun iksiri gönlü incitti ama saf ayar olmayınca sanatı terk edemem.
- 5 Ey Tâlib! Gece gündüz eğlence meclisi olmazsa bize şarap kadehi dahi neşe vermez.

XLIX

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fa'ilün

- 1 Bir gün elbette döner vefk-i murād üzre felek
İrüşür her kişi maqşūdına Mevlā diyerek
- 2 Gül gibi gülşen-i 'ālemde dilā handān ol
Hātif-i gayb didi gam yime el-gırre-i lek
- 3 Kaysı dīvāne idüp eyledi Ferhādı helāk
Bizi bu cām-ı muḥabbet görelüm nitse gerek
- 4 Buldı dīvāne gönül deşt-i cünün aḥir
Çıkdı bir silsile-i zülf ayāzı çekerek
- 5 Tālib 'ādāya bulursun zafer inşā'llāh
Oḡu fetḥ āyetini gam yime allāh ma'an

L

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Bezm-i meye sāḡi-i dilber gerek
Def'-i ḡama bāde-i hoşber gerek
- 2 Çarḡa zebün olmaḡa bā' iş nedür
Merd-i ḡor-ı şır-i ḡazanfer gerek
- 3 Pādişeh-i 'aşḡa gerekmez ḡışım
Dūd-ı derün debdebe-i ser gerek

---

^{XLIX} AE 20-b, 21-a

^L AE 14-b

XLIX

- 1 Felek bir gün elbet isteğimiz için döner; her kişi amacına “Allah” diyerek ulaşır.
- 2 Ey gönül gaipten söz söyleyen dedi ki: “ Ahmak olu gam çekme; gül gibi dünyanın gül bahçesinde gülümseyen ol.”
- 3 Kays’ı çılgın aşık edip, Ferhat’ı mahvetti; bu muhabbet kadehi görelim bizi ne yapacak.
- 4 Divane gönül, saç zincirinin ayazını çekerek çılgınlık çölüne ulaştı.
- 5 Ey Tâlib! Fetih ayetini oku, gam çekme; Allah seninle olsun, inşallah düşmanlarına karşı zafer kazanırsın.

L

- 1 İçki meclisine güzel bir saki gerek; gamı def etmek için akli yitiren şarap gerek.
- 2 Zayıf, güçsüz olmaya sebep olan nedir? Feleğe gazanfer aslanın yelesi gibi parlayan yiğitlik gerek.
- 3 Aşkın padişahına öfke gerekmez; ama haşmetli bir baş ve içten bir ah gerek.
- 4 Her köşeden umut ışığının parlamasını bekleme; güneşe doğması için doğu gerek.

4 Pertev ümmîd eyleme her kûşeden
Şemse ʔulû' itmege hâver gerek

5 Şûz-ı dili añlaya ʔâlib gibi
Ġamzede-i çarh-i sitemger gerek

LI

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

- 1 Ne sihr itdüñ bizi cânâ esîr-i iltifât itdüñ
Giriftâr-ı belâ-yı dâm-ı râh-ı şeş cihât itdüñ
- 2 Ser-i şeb tâ seher seyr itmege aşnâm-ı deyr içre
Nücümü hep kanadıl harîm-i sūmnât itdüñ
- 3 Ġice gündüz ʔavâf eyler sipihr ü mihr ü meh bâmuñ
Der-i hâk-i künişti secde-gâh-ı kâ' inât itdüñ
- 4 Niçün kan ağladursun çeşmüme ey bî-vefâ raħm it
Tîr-i emvâc-ı seyl-i eşkümü cüy-ı Fırât itdüñ
- 5 Tekâpü-yı zemîn-i nev idüp 'âlemde ey ʔâlib
Getürdüñ çeşme-i zulmâtdan âb-ı hayât itdüñ

LII

- 1 Ceyş-i nighüñle sefer itdüñ gitdüñ
Mülk-i dilümi pür haşar itdüñ gitdüñ
- 2 ʔatl eylemege çünki murâduñ yoştur
Sînemde neden şerhalar itdüñ gitdüñ
- 3 Bî-cürmi beni âteş-i hecre¹ yařduñ

---

^{LI} AE 10-b

^{LII} AE 5-b, 6-a/ EE 5-b, 6-a

5 Yakıcı gönlü anlamak için Tâlib gibi yakıcı felek yüzünden gamlı olmak gerek.

LI

1 Ey sevgili ne sihir yaptın da iltifatın esiri olarak bizi altı yönlü yolun tuzağının belasına tutkun ettin.

2 Kilisenin içindeki put gibi güzel sevgiliyi akşama kadar seyretmek için yıldızları puthanedeki kandiller gibi yaptın.

3 Felekler, güneş ve ay senin göğünü gece gündüz dolaşırlar; sen tapınakların toprağının kapısını bunlara kainatın secdegahı yaptın.

4 Ey vefasız sevgili gözlerime neden kan ağlatırsın; gözyaşı selimin dalgalarının oklarını Fırat nehri gibi yaptın.

5 Ey Tâlib! Alemde yeni bir zemin aradın ve getirdin; zulmet çeşmesini hayat suyu yaptın.

LII

1 Bakışlarının askerleriyle sefer yapıp gittin; gönün mülkümü korkuyla doldurup gittin.

2 Öldürme isteğin yoktur; neden gönlümde yaralar açıp gittin.

3 Ey ay yüzlü sevgili! Beni ayrılık ateşiyle yaktın; bilmez misin neler yapıp gittin.

Bilmez misün ey meh neler itdüñ gitdüñ

- 4 Cān-perver imiş tūṭī-i ḳandūñ
Her bir sözini ney-şeker itdüñ gitdüñ
- 5 ‘İsa nefesüñ mürdelere cān baḫş itsüñ
Dil-ḫasteye bir cevri-tīr itdüñ gitdüñ
- 6 Öldüñ şeh- ḫübān-ı cihān ḫüsnüñle
Mıhr-i felegi tāc-ı zer itdüñ gitdüñ
- 7 Mānend-i hilāl itdi beni² hicrānuñ
Sen rüyunu bedr-i ḳamer itdüñ gitdüñ
- 8 Ṭālib o geleñ ḡonce dehānı vaşfin
Bülbül gibi derd-i seḫer itdüñ gitdüñ

LIII

Mef’ülü/ Mefā’lū/ Mefā’lū/ Fa’ülün

- 1 Ey murḡ-ı seḫer ḡülşene evrāda mı geldüñ
Şad dāḡ-ı dil-i zār ile feryāda mı geldüñ
- 2 Nāl oldı beden irmedi dil vaşl-ı şabāḫa
Ey şām-ı seḫer sen şeb-i yeldāya mı geldüñ
- 3 Bu ḡülşene ey bülbül-i şūrīde ḫoş elḫān
Hengām-ı ḡül ü ḡonce-i ra’nāda mı geldüñ
- 4 ḫayretde ḳodı ḡöñlümi aḡuş-ı ḫayālüñ
Ey vuşlat-ı yār ‘ālem-i rü-bāya mı geldüñ
- 5 Çeşmüñ nedür āmāde kemān ebrūlaruñla

---

¹ EE “āteş içre”

² EE “kaddüm”

^{LIII} AE 17-b/ EE 6-a

- 4 Şeker gibi olan papağanın can bağışlayanmış; her sözünü ney şeker edip gittin.
- 5 İsa'nın nefesi gibi olan nefesin ölümlere can bağışlasın; hasta gönüllere cefa okları atıp gittin.
- 6 Cihan güzellerinin şahı, güzelliğınle feleğın güneşını altından yapılmış tac edip gittin.
- 7 Ayrılığın beni hilal gibi yaptı; sen yüzünü dolunay gibi yapıp gittin.
- 8 Tâlib, gonca ağızlı sevgiliyi bülbül gibi ders-i seher edip gittin

LIII

- 1 Ey bülbül! Gül bahçesine söz söylemeye mi geldin? Yüz gönül yarasının inlemesiyle feryat etmeye mi geldin?
- 2 Ey gece ve gündüz! Gönül sabaha kavuşamadı, beden inlemelerle doldu; sen en uzun geceye mi geldin.
- 3 Ey hoş sözler söyleyen aşık bülbül! Bu gül bahçesine şarkı söylemeye mi geldin.
- 4 Yarın kavuşması gönlümü hayalin kucağında hayrette bıraktı; ey sevgili, alemin en yüksek yerine mi geldin.
- 5 Ey kirpiğın okları! Gözüne amade olmuş keman gibi kaşlarınla fitneye yardıma mı geldin.

- Ey tîr-i müje fitneye imdâda mı geldüñ
- 6 Tâlib komaduñ sözleri 'icâz-ı sühanda
Biñ tarzı koyup nükteler irâda mı geldüñ
- 7 Vus'at mı var ârâm-ı dile bezm-i şarabda¹
Ey ğam baña câm-ı Cem'ü Dârâda mı geldüñ
- 8 Rindân ile zâhid ço kerâmât-ı nizâ'ın
Bu hırğa-i sâlûs ile irşâda mı geldüñ
- 9 Alüdeleri hâlet-i kor rind-i cihân ol
Ey zerk-i riyâ 'âlemi efsâya mı geldüñ
- 10 Ey leşker-i haç mülk-i dili Tâlibi yakma²
Şiven-zede bir hıçta-yı berbâda mı geldüñ

LIV

Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün/ Mefâ'ilün

- 1 Kudüret baş idüp ey ğam baña ol enîs olduñ
Semâhat sende yok besbelli şimdi pek hasîs olduñ
- 2 Saña muhtâc olup şâh u gedâ müştâk vaşluñdur
Ne sihr itdüñ bu halkuñ i'tibârunda nefis olduñ
- 3 Firâruñ çünkü yok bir yerde her cânı tabî'atın
Zimâm-ı ihtiyârı al ele sâlâr-ı 'İys olduñ
- 4 Sen itdüñ sen benüm naqd-i ğamum sermâyesin ifnâ
Yeter ey dil varup meyhânelerde kâse-leys olduñ

---

¹ EE "Bir gün komaduñ vus'at-ı ârâm-ı dil itsün"

² EE "Ey şâh dili ceş-i haçuñ eyledi târâc"

^{LIV} AE 24-a

- 6 Tâlib, sözleri özünde bırakmadın; bin tarzda nükteler söylemeye mi geldin?
- 7 Ey gam! Sevinç meclisinde bolluk mu var? Bana Cem'in kadehi ve Dara ile mi geldin.
- 8 Zahid ve rind, kerametlerin kavgasını bırakın; bu iki yüzlü hırka ile yol göstermeye mi geldin.
- 9 Ey hile ve ikiyüzlülük! Alemin rindi ol; buraya alemi efsunlamaya mı geldin?
- 10 Ey hattın askeri! Gönül mülkünün Tâlibini yakma, matemli berbat bir memlekete mi geldin.

LIV

- 1 Ey gam! Kuvvet bahşedip bana arkadaş oldun; belli ki sende cömertlik yok, şimdi çok aceleci oldun.
- 2 Şah ve dilenci senin kavuşmana muhtaç olur; ne sihir yaptın da halkın itibarında nefis oldun.
- 3 Arzu dizginlerini ele al, artık deve yöneticisi oldun, bundan kurtuluş yok.
- 4 Ey gönül sen benim gam naktimi tükettin; yeter meyhanelere gidip dalkavuk oldun.
- 5 Ey Tâlib! Aşk Şam'ı içinde çok meşk eyledin; üzüntünün resmini çizdin, sen de amma yazıcı oldun.

- 5 Dımışk-ı ‘aşk içinde Tālibā meşk eyledüñ vāfir
Ĝamuñ resmin ıkardıñ sende ammā hoş-nüvīs olduñ

LV

Mefulü/ Mefā’ılı/ Fe’ülün

- 1 Gülşende okur bu besteyi bülbül
Vaqt oldu tebessüm eyle ey gül
- 2 Sāķi getir eyleme tevaķķuf
Cām-ı ‘araķ u piyāle-i mül
- 3 ‘Uřřaka tır-i cefālar itdüñ
Ādem buña eylemez taķammül
- 4 Cān almak ise eger murāduñ
Ĝamzeñ nider itdügi teĝāful
- 5 Tīĝ-i müjeñe hezār ‘aşık
Ķurbān olur eyleme tecāhül
- 6 Çeşm-i siyehüñ nedür bilürsün
الله كماعر فتها فل
- 7 Kimden okumuş bu ders-i nāz
Her dem budur itdügüm te’emmül
- 8 Tālib ıķarur bu dersi ancak
Zülf-i siyehüñde var teselsül

LVI

---

^{LV} AE 9-a, 9-b

^{LVI} AE 18-b, 19-a

LV

- 1 Ey gül! Bülbül bu besteyi gül bahçesinde okur; vakit geldi tebessüm et.
- 2 Saki, durma şarap dolu bir kadeh ve rakı kadehi getir.
- 3 Aşıklara cefa okları attın; insanoğlu buna tahammül edemez.
- 4 Eğer isteğin can almak ise gamzen anlamamazlıktan gelmekle ne yapar?
- 5 Bülbül, kirpiklerinin oklarına aşık; kurban olur, onu bilmezlikten gelme.
- 6 Siyah gözlerinin ne olduğunu bilirisin.
- 7 Beni sürekli düşüncelere sevk eden bu naz dersini kimden okumuş?
- 8 Bu dersi ancak Tâlib çıkarır; bu ders senin siyah saçındaki zincirlerde var.

LVI

- 1 Ey İstanbul şehri! Şimdiden sonra sen selamet ile burada kal; bize yok göründü.

Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fa'ülün

- 1 Şimden gerü yâ hû seni ey şehr-i Stānbül
Sen bunda selāmet ile al dūşdi bize yol
- 2 ıfl-ı dil-i zāruñ güher-i nadini alduñ
Hübānuña arcanduram eşkin bol bol
- 3 Çün varmaz ümid burcına mehtāb-ı cihān-tāb
Kim beklesün āşüb-ı cihāndan seni ul ul
- 4 Benden meded ayrılma seni terk idemem ben
Ey şehr-i dil ü cān gidelüm ehl-i arık ol
- 5 Rīzān iderek eşkini gitti didi ālib
Şimden gerü yâ hû seni ey şehr-i Stānbül

LVII

Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fe'ülün

- 1 Cellād-ı nigāhından o şūhuñ ecel aldım
Ya'ni ki ayāt-ı ebedī bī-cedel aldım
- 2 Bir neş'eye¹ aşd itmek ile cām-ı lebünden
Dūşdüm heves-i la'lüne ül-i emel aldım
- 3 Gūş eylemezem² pendüñi teklīfi o zāhid
Pīrān-ı arābāta varup bende el aldım
- 4 Cevrin çekerüz çāre ne hübān-ı cihānuñ
Bāzār-ı muabbetde bugün bir güzel aldım
- 5 ³Şimden gerü yâ hū⁴ söz ālib-i hoş-gū

---

^{LVII} AE 21-b/ EE 6-b, 7-a

¹ EE "neşve"

² EE "eylemezüz"

³ EE "yārūñ hevesi"

- 2 İnlleyen gönlümün çocuğunun cevherinin naktini aldım; göz yaşlarımı güzellerine bol bol harcatırım.
- 3 Cihanı aydınlatan mehtap ümit burcuna varmaz; çünkü seni cihanın güzelleriyle, kullarla beklesin.
- 4 Ey can ve gönül şehri meded! Benden ayrılma, seni terk edemem; yol ehli ol gidelim.
- 5 Ey İstanbul şehri! Şimdiden sonra Tâlib, gözyaşlarını dökerek gitti dedi.

LVII

- 1 O güzel sevgilinin cellat gibi olan bakışlarından ecel aldım; yani ebedi hayat için kavga ettim.
- 2 Dudaklarının hevesine düştüm; onun kadehinden neşe bulmak için tükenmez bir arzu aldım.
- 3 Zahid, teklifini bırak ona kulak vermem; ihtiyarların meyhanesine varıp onlardan el aldım.
- 4 Çere nedir? Dünyanın güzellerinin cefasını çekeriz; bugün muhabbet pazarından bir güzel aldım.
- 5 Ey hoş sözler söyleyen Tâlib! Şimdiden sonra söylenecek söz: “ O güzelin öldüren bakışlarında ecel aldım.”dır.

Cellād-ı nigāhından o şūḥuñ ecel aldım

LVIII

Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/Fe'ilün

- 1 بچندین ای گل رعنا اسیر گلزارم
مرا بس است در عالم که بلبل زارم
- 2 غریب شهر و داد و غریق بحر غم
نه یار غار و نه یار و نه آشنا دارم
- 3 خراب خانه اعمال طاعتم یارب
مکن بروز قیامت خجیل کردارم
- 4 هاوای مغیچکان زمانه میگردید
صنم پرست و گرفیاریار زارم
- 5 گناه من یم رحمت اگر نمی شوید
رها ز جرم چه ممکن بسوزنش نارم
- 6 برهنه سر ز جهان ار برقتم ای طالب
سروش عرش نیچد بحشر دستارم
- 7 شود چو خاتمه ام لا آله الا الله
مکین روضه رضوان شدن چه غم دارم

LIX

Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fa'ülün

- 1 Cām-ı mey-i gülgünü gülistāna götürdüm
Şūrīde dil-i bülbülü bustāna götürdüm
- 2 Rengīn nağamum diñlesün ol bülbül-i şeydā
Kim gonceleri çāk-ı girībānā götürdüm

---

⁴ Metinde یا بو هو yazılması gerekirken یا هبو şeklinde yazılmıştır.

LVIII AE 6-b

LIX EE 6-b

LVIII

- 1 Ey gül-i rana! Daha ne kadar gül bahçesinin esiri olacağım? Dünyada inleyen bülbül olmak benim için yeterlidir.
- 2 Dostluk şehrinde yabancı düşmüş, gam denizinde boğulmuşum; ne bir yar-ı garım (Ebubekir) ne de bir tanıdığım var.
- 3 Tanrım, ibadet amalinin yıkık dökük evindeyim; yaptığım işlerden dolayı beni kıyamet gününde utandırma.
- 4 Dönemin meyhane çıraklarının havası ortalığı kapladı; putperest ve zünnar bağının tutkunuyum.
- 5 Benim günahımı eğer rahmet denizinin suları yıkamazsa ateşte yanmakla suçtan kurtulmak ne mümkün.
- 6 Ey Tâlib! Eğer dünyadan günahkar olarak gidecek olursam Arş'ın meleği kıyamet günü benim sarığımı sarmaz.
- 7 Son nefesimde son sözüm “La ilahe ill A’llah” olursa cennet bahçesine girmekten neden korkayım.

LIX

- 1 Gül renkli şarabın kadehini gül bahçesine götürdüm; çılgın bülbülün gönlünü çiçek bahçesine götürdüm.
- 2 O çılgın bülbül, benim renkli ezgilerimi dinlesin diye goncaları yakalarını yırtmaya götürdüm.

- 3 Tārāc-ı dili virdüm o ŧengül-i nigāha
Nüzl-i Hızırı ben reh-i mihmāna götürdüm
- 4 Tābende çerāğ oldı ruhuñ bezm-i ŧafāda
Pervāne dili ŧem'-i ŧebistana götürdüm
- 5 Bi'r-i zeķānuñ jerf ile Bābildür eyā ŧūh
Hārūt-ı dili çāh-ı zanaħdāna götürdüm
- 6 Āzurde-dil itdūñ beni ey çarħ-ı sitemkār
Hūn-ı cigerümden tolu peymāne götürdüm
- 7 Nev-ħāste ğazel Tālibi yā ŧab'-ı ŧadaħdan
Bir lū'lū-i ter dürr-i ŧināsāne götürdüm

LX

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Bülbülem ben gülŧen-i dehrüñ gülidür dilberüm
Turrararla ile bāğ-ı hüsnuñ sünbülidür dilberüm
- 2 Kātibān-ı 'āŧıķān hayrān olurdı görseler
Hüsni-ı haṭṭ ber kıṭa'-ı mīr-i 'alidür dilberüm
- 3 Sevmezem her bī-ser ü sāmānı ey dil sevdüğüm
Meh gibi mümtāz-ı 'ālem ŧeh kulıdur dilberüm
- 4 Vaŧlını yād eylemem sevsem sevilmez neyleyüm
Ġamzelerle keŧf-i rāz eyler velidür dilberüm
- 5 ŧāh-ı 'aŧķum bī-maħābā söylerüm ŧimden gerü
Pertev-i nūr-ı Hüdā Tālīb velidür dilberüm

---

^{LX} AE 19-b, 20-a

- 3 O neşeli bakışlara, gönlümü, yağma etsin diye verdim; misafirin yoluna ben Hızır'ın konak yerini götürdüm.
- 4 Yüzün eğlence meclisinde parlayan bir mum oldu; gönlün pervanesini gecenin mumuna götürdüm.
- 5 Ey güzel! Çene çukurundaki o kuyu, tıpkı Babil'deki kuyu gibi derindir; gönül Harut'unu senin o çene çukurundaki kuyuya görüedüm.
- 6 Ey sitemkar felek! Beni kalbi kırık eyledin; ciğerimin kanıyla dolu bir kadeh götürdüm.
- 7 Ey Tâlib! Sadağında bulunan yeni gazellerinden birini tıpkı taze bir inci gibi inciyi bilene götürdüm.

LX

- 1 Dilberim, dünya gül bahçesinin gülüdür, ben bülbülüym; o, saçlarıyla güzellik bağının sümbülüdür.
- 2 Benim sevdiğim birliğe kumanda eden yüce bir komutandır; onun hattının güzelliğini görseler aşık katiplerin hepsi hayran olurdu.
- 3 Ey gönül! Her güçsüzü sevmem; sevdiğim ay gibi alemin mümtazı bir şah kuludur.
- 4 Sevsem sevilmem, ne yapayım? Kavuşmayı hatırlayamam; sevgilim, gamzelerle sırrı keşf eden velidir.

LXI

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Açılsa gınceler gülşende handān olduğın görsem
Çemende serv-i dılcūlar hıramān olduđın görsem
- 2 Nev-i perdāz olup dil būlbūli her nağme itdükçe
Cihānda gınceler çāk-ı girībān olduğın görsem
- 3 Kō gāvğā eylesün ceşş-i fiten ağıyār ile cānā
Hemān tek kellesi kūyuñda gālğan olduđın görsem
- 4 Mu'anber-i kakūlūñ 'ıtrın şabā 'uşşāka virdükçe
Ser-i zūlfūñ gibi diller perişān olduđın görsem
- 5 Dil-i Ya'kūbı hürrem eylemek mümkīn mi¹ ey Tālib
Meh-i Ken'ānı 'arş-ı dilde sulţān olduğın görsem

LXII

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fa'lün

- 1 Muttaşıl şerha çeküp sīne-i tīg-i ğamğam
Dil-i sevdāzede-i 'aşkā olur her ğam ğam
- 2 Ben o hayretzede-i bāde-i 'aşkum ey dil
Merd-i gül neş'e baña virmez eger içsem semm
- 3 Günde bīñ dāğ yağar sīne –i dildār ammā

---

^{LXI} AE 17-a

¹ Vezin gereği "mümkīn mi ey Tālib" şeklinde okunmuştur.

^{LXII} AE 11-b

5 Tâlib, aşıkların şahıyım, sevilmeyenlere söylerim; şimdiden sonra sevgilim Huda'nın nurunu saçan bir evliyadır.

LXI

1 Gül bahçesinde goncalar açılrsa gülümsediğini görsem; çimende gönül arayan servilerin edalı yürüdüğünü görsem.

2 Yeni kanatlanmış gönül bülbülü her name söylediğinde dünyada goncaların yakalarını yırtıp açtıklarını görsem.

3 Ey sevgili! Bırak fitneci asker rakip ile kavga etsin; hemen tek kellesinin yolunda yuvarlandığını görsem.

4 Kakülünün kokusunu sabah rüzgarı, aşıklara verdikçe saçının ucu gibi gönüllerin perişan olduğunu görsem.

5 Ey Tâlib! Yakub'un gönlünü sevinçli yapmak mümkün müdür? Ken'an ayının gönül tahtında sultan olduğunu görsem.

LXII

1 Hiç durmadan gam, gam oklarının sinesini dilim dilim eder; her gam, sevdazede gönle üzüntü olur.

2

3 Ey gönül ben öyle aşkın aşkın şarabının hayretine düştüm ki zehir içsem açılmış güller topluluğu bana bile neşe vermezdi.

4 Sevgilinin sinesi günde bin ateş yakar; ama her birine merhem onun gamzesinin çukurudur.

Kāviş-i ğamzesidür her birine merhem hem

- 4 Düşdi bir Yūsuf-ı ümmīde dil-i Ken'anum
Gözlerümden ğam-ı hecr ile aķar her dem dem
- 5 Kişi bir āh ile dünyāyı yaķar ey Tālib
Çekse bir kerre eger himmet ile ādem dem

LXIII

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Rüstem-i ehl-i dilem kāşuñ kemānumdur benüm
Şafder –i tīĝ-i müjeñ tīr ü sinānumdur benüm
- 2 Yüz sürüp müjĝānumı küyuñda çārub eyledüm
Hāk-i pāyuñ tütüyā-yı İşfehānumdur benüm
- 3 Hālķa-i zinchr-i zülfüñ eyledi mecnün beni
Sāħa-i deşt-i cünün ārām-ı cānumdur benüm
- 4 'Āşık-ı şüride-ħāl ü bülbül-i şeydā benüm
Bāĝ-ı ħüsnüñ bir muţarrā gül-stānumdur benüm
- 5 Naĝme-senc-i 'aşķ olup dünyāyı lāl itsem nola
Gül-ruħuñ tā ħaşre dek vird-i zebānumdur benüm
- 6 Hızr ile hem-rāh olup dünyāyı gezdüm ser-te-ser
Bā' iş-i lā'lüñ ħayāt-ı cāvidānumdur benüm
- 7 Şā'ir-i nāzik edāyam kim sürüş-ı didenüñ
Sürme-dānı ħāme-i mu'ciz beyānumdur benüm
- 8 'Ār u neñgi bilmezem Tālib hücum-ı 'aşķ ile
Rāzumı keşf eyleyen āh u fiĝānumdur benüm

5 Ken'an'a benzeyen gönlüm ümit Yusuf'una düştü; her zaman gözlerimden ayrılık üzüntüsüyle kanlar akar.

6 Ey Tâlib! Eğer kişi himmet ile nefes alırsa bir ah ile dünyayı yakar.

LXIII

1 Ben, gönül ehlinin Rüstem'iyim, kaşın benim yayımdır; safları yaran kirpiklerin benim için kılıç ve mızraktır.

2 Yüz sürüp kirpiklerini yoluna süpürge ettim; ayağının toprağı benim gözüme İsfehan sürmesidir.

3 Saçının zincirinin halkası, beni mecnun etti; delilik çölünün meydanı canımın bulduğı yerdir.

4 Çılgın bülbül ve perişan haldeki aşık benim, güzellik bağı benim koku sürülmüş gül bahçemdir.

5 Sözleri ölçen aşık olup dünyayı dilsiz etsem ne olur; gül yanağın kıyamete kadar dilimdeki duamdır.

6 Hızır ile yoldaş olup bütün dünyayı baştan başa gezdim, kırmızı dudağının sebebi benim ebedi hayatımdır.

7 Nazik edalı bir şairim bundan dolayı meleklerin gözündeki sürme, mucizeler ortaya koyan kalemimin izidir.

8 Tâlib, ar ve utanmayı bilmem, aşkın hücumu ile gizli sırrımı keşfeden figanım ve ahımdır.

LXIV

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/Fe' ilün

- 1 Sākī-i mir'at-nümā kāse göster görelüm
Mülk-i Dārāya niçe gördi Skender ki ise görelüm
- 2 Misli yok benzeyicek hüsnuñe çarhuñ bārī
Varalum naqş-ı nigār hānede peyker görelüm
- 3 Kays-veş geşt ü güzār eyleyelüm şahrāyı
'Ākıbet çarh-ı sitem-gerümüzi neyler göster görelüm¹
- 4 Āteşin āh ile iħrāk idelüm dünyāyı
Zulmet-i bād ideli yār-ı münevver görelüm
- 5 Açma esrār-ı ğamı istemezüz ey Tālib
Tab'-ı şandukadaki gevheri göster görelüm

LXV

Mef' ūlü/ Mefā' ilü/ Mefā' ilü/ Fa' ūlün

- 1 Eyyām-ı şitā şiddet-i yevmāya deġişmem
Emrüz-ı ğamı devlet-i dünyāya deġişmem
- 2 Miħnet-zede dil fāhte-veş-i bāġ-ı belāda
Ney nāleler itsün mey-i şeş-tāya deġişmem

---

^{LXIV} EE 6-a, 6-b

¹ Beyitte vezin aksamaktadır.

^{LXV} EE 6-b

LXIV

- 1 İskender nasıl Dara'nın ülkesini gördüyse aynası ile bütün kainatı gösteren (O) saki ise göstereyim de görelim.
- 2 Senin güzelliğinin eşi benzeri yok; bari varalım güzellerin bulunduğu yere gidip peyker görelim.
- 3 Sitem eden feleğin ne yaptığını görelim diye Kays gibi çölü gezip dolaştım.
- 4 Ahının ateşi ile dünyayı yakalım; rüzgarın karanlığı ile nurlanmış sevgiliyi görelim.
- 5 Ey Tâlib! Gamin sırrını açma istemeyiz; sandığının içindeki ışıklı cevheri göster görelim.

LXV

- 1 Kış günlerini şiddetin günlerine değişmem; gamın Emruz'unu dünya devletine değişmem.
- 2 Belaya uğramış gönül, bela bahçesindeki üveyik kuşuna benzer; ney gibi naleler etse bile onu altı telli tambura değişmem.
- 3 Gönül baştan başa süslenmiş dünyaya bakmaz, bu dünya denilen tekkeyi asla yüce saraylara değişmem.
- 4 Eski dünyaların ehli değiliz ama bir postu ben ipek yataklara değişmem.

- 3 Baḳmaz gönül ārāyiş-i dünyāyı ser-ā-pā
Bu tekye-i deyri ḳaşr-ı mu'allāya deĝişmem
- 4 Mā' il degülüz atlās-ı dünyālara ancak
Bir post ile ben pister-i kemhāya deĝişmem
- 5 'Ālem ḳo disün Tālib-i abdāl-ı cihāndur
Dīvāneliĝi 'āḳil ü ināya deĝişmem

LXVI

Mefā'ilün/ Fe'ilātün/ Mefā'ilün/Fe'ilün

- 1 Niĝāhuñ 'āşıḳa tıĝ-i ḳazā mıdur bilmem
Sihām-ı ĝamze-i ḳaşduñ baña mıdur bilmem
- 2 Esir-i kākül olup murĝ-ı dil fiĝān ider
Şikenc-i turre o dem belā mıdur bilmem
- 3 Meşām-ı dilde tıtarısuñ şemim turreleruñ
Dimāĝ-ı cāndaki müşk Hıḳā mıdur bilmem
- 4 Bir Hind ḳaçerın elden ḳomaz o nergis-i mest
Bu vādī 'āşıḳa yüz biñ cefā mıdur bilmem
- 5 Ne kāme dest-res olduĝ ne vaşl-ı yāre 'aceb
Bu ḥükm-i kevkeb-i bahtum siyāh mıdur bilmem
- 6 Firak-i yār ile Tālib geḳürdüĝ 'ömr-i ferī
Vişāl-i yār ise bā'iş ḳayā mıdur bilmem

LXVII

Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün

- 1 Güller açıldı gitti dey oldu hevā 'anber-şemim

LXVI EE 7-a

LXVII AE 13-a, 13-b

5 Bırak herkes dünyanın abdalı Tâlib'dir desin; yine de deliliği akıl ve fikire değişmem.

LXVI

1 Bakışların aşık için kaza okları mıdır bilmem, gamzenin attığı öldüren oklar bana mıdır bilmem.

2 Gönül kuşu kakülün esiri olup inler; saç lülesinin avı o zaman bela mıdır bilmem

3 Kokulu saç kıvrımlarını gönül kokusuna tutarsın; ama canın aklındaki ise hıta miski midir bilmiyorum?

4 O mest olmuş nergis Hint hançerini elinden bırakmaz, bu aşığa yüz bin eziyet midir bilmem.

5 Ne yara kavuştuk ne de arzumuza ulaştık; benim bahtımın yıldızının hükmü siyah olmak mıdır bilmem.

6 Tâlib, ömrün parlaklığını yarin ayrılığı ile geçirdik; mevzu olan yarin kavuşması ise utanır mı bilmem.

LXVII

1 Saki, güller açıldı, kış meysimi gitti, hava amber kokulu oldu; bize içki kadehinin sun ki üzüntü gönülden yok olsun.

2 Yine sabah rüzgarı esti, güller yer yer açıldı; her köşe tatlı konuşan bülbüllerin sesiyle doldu.

- Sākī bize şūn cām-ı mey olsun dijem dilden ‘adīm
- 2 Esdi yine bād-ı şabā güller açıldı cā-be-cā
Her kūşe pür sebt ü şadā her yirde bülbüller nedīm
- 3 ‘İşretle olsun rūzuñ ‘ıyd iķbāl ile baħtuñ sa‘īd
Günden güne ‘ömrüñ mezīd itsün ħüdāvend-i kerīm
- 4 Mescidler ıoldı meykede ne belli mey-ħhor ne dede
Meyħānelerde ‘arbede mescidde ğavġā-yı ‘azīm
- 5 Şehre şalındı dilberā ‘aşıķlar eyler būs-ı pā
Her kūşede bir mehlikā her yirde bir ‘aşıķ mukīm
- 6 Eyyūbe çıķdı dilberān-ı pālūde-ten sīmīnberān
Ĥançer-be-kef şebdīz-rān bir mūcib-i resm-i ķadīm
- 7 Şehr-i Ştānbül dilber-i Yūsuf mıdur yāħūd perī
Tā devr-i Ādemden berī mūstaġrak-ı nāz u nā‘īm
- 8 Dil gezdi Tālib sū-be-sū Ĥızruñ elinden içdi sū
Oldı ĥasedden hep ‘adüvv sūzende-i nār-ı cahīm

LXVIII

Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün/ Mefā‘īlün

- 1 Şikāyet dest-i ğamdan ĥaste dilden cevri-dilberden
Fiġān çarĥ-ı sitemgerden elemlerden dijemlerden
- 2 Rehā mūmkün degül ğamdan ferāġāt güç şanemlerden
Ĥuşūsā ġonce femlerden çimende ķadd-i ‘ar‘ardan
- 3 Geçilmez kūy-ı yār u serv-ķadd ü çīn ü ebrūdan
Ferāġāt güçdür el-Ĥaķ mescid ü miħrāb vü minberden

- 3 İçki meclisiyle gnn bayram günü, talih ile bahtın saadetli olsun; Allah ömrünü günden güne oğaltsın.
- 4 Mescitler de meyhaneler de doldu, ayyaş da dede de belli değil; meyhanelerde karışıklık mescitte büyük kavga var.
- 5 Güzeller şehre salındı, aşıklar onların ayaklarını per; her köşede bir güzel ve her yerde bir ayakta duran aşık var.
- 6 Gümüş bedenli, beyaz tenli dilberler, yağız kıratın üzerinde, hançer elde eskiden olduğu gibi Eyüp'te dolaşmaya ıktılar.
- 7 İstanbul şehri, Yusuf'un güzelliği midir yoksa peri mi? Ta Adem zamanından beri bolluk ve naza kaynak olmuştur.
- 8 Tlib, gönül her tarafı gezdi, Hızır'ın elinden su iti; düşmanlar hasetlerinden cehennem ateşinin yakıcılığı gibi oldular.

LXVIII

- 1 şikayet gamın elinden, hasta gönülden, dilberin cefasından; sitem eden feleğin figanından kederlerden ve zntlerdendir.
- 2 Gamdan kurtulmak, put gibi güzel sevgililerden vazgeçmek özellikle de gonca ağızlılardan, çimenlikte yürüyen güzelin buyu ve posundan kurtulmak güçtür.
- 3 Allah'ım! Yarin köyünden, servi gibi olan boyundan, saçının kıvrımı ve kaşlarından geçilmez, mescit, mihrap ve minberden vazgeçmek güçtür.
- 4 Ey taş kalpli sevgili! İniltiler senden bahsedince ahımın okunun ucu miğferden geçti.

- 4 Saña bā' iş idince nāleler ey şūh-ı sengīn-dil
Hadeng-i tīr-i āhum geçdi nūh pūlād-ı miğferden
- 5 Çekilmez nev-resīdān-ı cihānuñ cevri ey Tālib
Şikāyet dest-i ğamdan hāste dilden cevri-i dilberden

LXIX

Mef'ūlü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fa'ūlün

- 1 Açıldı yine kıdd-i şānavber gibi zerrīn
Bu virdi meşam-ı dile 'anber gibi zerrīn
- 2 Feyz eşerinden gör o sālār-ı bahāruñ
Bir kıfīledür nāfi'-i kāhīr gibi zerrīn
- 3 Cān bezmini ğülşende bugün itdi muķaţţar
Bir müşk-feşān kākül-i dilber gibi zerrīn
- 4 Hoş-bū-yı dilāvīz ile 'ālemde o deñlü
Mest itdi dili dārū-yı beşer gibi zerrīn
- 5 Pāyīzi dile virdi haber sūnbül ü ğulden
Peyġāmda olup geldi peyāMBER gibi zerrīn
- 6 Tālib teb-i ğülzār u ğülü ğülşen berāyet
Ġitdükçe tulū' eyledi aġter gibi zerrīn

LXX

Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün/ Mefā'īlün

- 1 Pür olsun sāġar-ı cām bāde-i ğulfām ğöstersün
Yetişün sāķi-i ğülrūh ğetürsün cāmı ğöstersün

^{LXIX} EE 7-b, 8-a

^{LXX} AE 18-a/ EE 8-a

5 Ey Tâlib! Dünyanın yeni yetişeninin derdi çekilmez; şikayet gamın elinden, hasta gönülden, dilberin cefasındandır.

LXIX

1 Zerrin, çam ağacının boyu gibi açıldı; gönle amber gibi kokular verdi.

2 Baharın başkomutanını eserinin bolluğunda gör; bu zerrin faydalı bir kafiLEDİR.

3 Bugün gönül, can meclisini gül bahçesinde; misk kokuları saçan zerrin gibi damıttı .

4 Hoş kokuların cazibesi dünyada gönlü öylesine mest etti ki onlar zerrin gibi insanın ilacıdır.

5 Gönül sonbaharına sümbülden ve gülden haber verdi ve zerrin haberci gibi olup peygamber gibi geldi.

6 Tâlib, gül bahçesinin güllerinin hararetini arttır; tıpkı zerrinin yıldız gibi doğması gibi olsun.

LXX

1 İçki kadehi aydınlık olsun, gül renkli şarabı göstere; gül yanaklı saki yetişsin, kadehi göstere.

2 Yeter, sükunlukta kaldık; sitemkar felek, gam hazinesinde gönle cömertlik etsin isteğini göstere.

- 2 Yeter dembeste vü efserde alduğ genc-i miħnetde
Dile cūd itmesün arħ-1 sitemger kām gōstersün
- 3 Őaħınsun tāb-1 āhumdan revākın eylerüm sūzān
Beni incitmesün gerdün-1 dūn ārām gōstersün
- 4 Sebū zānūda cām elinde nigār-1 ađuŐ u vuŐlatda
Bu bezm-i ħāsibe her gūn felek bayrām gōstersün
- 5 ‘Aceb murđ-1 hevādur dil gōrelden ħāl-i hindūsun
Őikenc-i ħurra vü zūlf-i siyāhun dām gōstersün
- 6 Humār-1 cām mā’isūñ dūrdine tākat mı var dilde
Bu Cemşid-i felek Őahbā-yı cām-1 kām gōstersün
- 7 Dil-i ‘Anħāyı Őayd itmek dilerse ħāl-i hindūlar
Őikenc-i ħurra ü zūlf-i siyāhın rām gōstersün
- 8 Degül ‘āŐıħ aña ħurbān olur Ŧālib melekler hep
Hemān tek ħamzesün ŐimŐir-i ħūn-āŐām gōstersün

LXXI

Fe’ ilātün/ Fe’ ilātün/ Fe’ ilātün/Fe’ ilün

- 1 Ķaħre-i āb-1 nem-i eŐmūme Őebnem ne disün
Dimesün dīde-i giryānuma pūr-nem ne disün
- 2 Ķarħ-1 āb eyledi dūnyāyı ser-ā-pā eŐküm
Bōyle ħūfān-1 belā¹ lūccesine yemm ne disün
- 3 Ķāk āk itdi Őāne-Őıfāt-1 hicrānuñ
Bōyle Şad-pāre dile ħaner- ħamđam ne disün

^{LXXI} AE 20-a, 20-b/ EE 7-a

¹ EE “siriŐk”

- 3 Sakınsın, kuvvetli ahımla kubbeyi yakarım; beni incitmesin, alçak feleğin durduğunu göstereyin.
- 4 Testi dizde, kadeh elinde sevgilinin kucağı ve kavuşmasında hesap meclisine felek her gün bayram göstereyin.
- 5 Gönül siyah benini gördüğünden beri isteğin kuşu gibi olmuştur, siyah saçın ve perçemin kıvrımı sana tuzağı göstereyin.
- 6 Mavi kadehin sarhoşluğunun tortusuna dayanılır mı? Feleğin Cemşid'i şarap kadehinin arzusunu göstereyin.
- 7 Benlerin gönül kuşunu avlamak isterse siyah saçın ve perçemlerinin kıvrımı ona itaat etsin.
- 8 Tâlib, sadece aşıklar değil tüm melekler ona kurban olur; yeter ki kan içen gamzesini göstereyin.

LXXI

- 1 Çiğ tanesi, gözümün yaşının damlasına ne desin; ağlayan gözlerime nem dolu demesin de ne desin?
- 2 Gözyaşım dünyayı baştan başa suya batırdı; böyle bela fırtınasının dalgasına deniz ne desin?
- 3 Ayrılığın tarak gibi gönlü parça parça etti; böyle yüz parça olmuş gönle Gamgam'ın hançeri ne desin?
- 4 Ağzının can bağışlayan dudakları ölüleri diriltir; insan kırmızı dudağına hayat suyu demesin de ne desin?

- 4 Leb-i cān baḥş-ı femüñ mürdeler ihyā eyler
Āb-ı ḥayrāt dimesün lā' lüñe ādem ne disün
- 5 ahramān amze-i Şemşir ki taḥsīn eyler
Nigeh-i eŐm-i füsün-sāzıñña Rüstem ne disün
- 6 ālibā āk-ı ābā eyledi gül reŐkinden
Böyle rengīn naama bülbul-i ḥoŐ-dem ne disün
- 7 EŞer-i feyz-i ḥüdāvend ile kilik-i güherüñ²
- 8 Eyledüñ zemzeme-i arz-ı āzel ey ālib
Böyle rengīn naama bülbul-i hoş dem ne disün

LXXII

Mef'ülü/ Mefā'ılı/ Mefā'ılı/ Fa'ülün

- 1 anlar aıt ey dīde ki deryā ḥāsed itsün
Beytüñ ḥazen.it sākine me'vā ḥāsed itsün
- 2 ek egnüne peŐmīne-i tīr devlet-i dünyā
DervīŐ-i cihān ol Cem ü Dārā ḥāsed itsün
- 3 Gel bā-ı nazārumda viŐālün ey add-i ŐimŐād
Ḥabbet-i ḥırāmānuña übā ḥāsed itsün
- 4 Sen gül gibi gülşende aıl ey büt-i tersā
Gül ruḥlarıña once-i rā'nā ḥāsed itsün
- 5 ReŐ eylesün erbāb-ı sūḥan nazmuña ālib
Bu Ői'r-i dil-i āvīze dünyā ḥāsed itsün

² EE nüshasında tek beyit olarak verilmiştir.
LXXII EE 7-a

- 5 Gülüşünün kılıcı öyle başarılı bir kahraman ki büyüleyici gözlerinin bakışlarına Rüstem ne desin?
- 6 Ey Tâlib! Gül, kıskançlığından üstünü parçaladı; böyle hoş nağmeye hoş sözler söyleyen bülbül ne desin?
- 7 Allah'ın mübarek eseri ile kaleminin cevheri...
- 8 Ey Tâlib! Gazel tarzı hoş sözler söyledin; böyle süslü nağmeye bülbül ne desin?

LXXII

- 1 Ey göz! Kanlar akıt ki bunu deniz kıskansın; evinde sakın sakın otur ki bunu bütün konaklar kıskansın.
- 2 Üzerine bir elbise çek, dünya işlerini bırak; dünyanın dervişi ol, buna Cem ve Dara kıskansın.
- 3 Ey servi boylu sevgili! Kavuşma bakışlarımın bahçesindeki aldatıcı yürüyüşünü tuba ağacı kıskansın.
- 4 Ey put gibi güzel sevgili! Sen gül gibi gül bahçesinde açıl; gül yanaklarını taze açılmış gonca kıskansın.
- 5 Ey Tâlib! Senin nazmına söz ustaları özensin; gönül alan şiirini bütün dünya kıskansın.

LXXIII

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün

- 1 Gülşen içre şanema bir gül-i ra'nāsın sen
Gören ādem ne disün ğonceden ālāsun sen
- 2 Cüst ü cū itmemek olmaz seni deryāda bile
Şadef-i dīdedeki bir dūr-i yektāsun sen
- 3 'Āşık-ı haste dilüñ başına ğavgā getüren
Fitne-i devr-i zamān āfet ü dünyāsın sen
- 4 Ey felek her ne kadar olsa kişi müstaħric
Bilmez nidüğüñi ũurfa-i mu'ammāsun sen
- 5 Bu kudretli cihān mülkine ũālib bağma
Nazar-ı āyine-i ğalb-i mücellāsun sen

LXXIV

Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilātün/ Fā' ilün

- 1 Meh-cebīnin gösterüp ğarşumda dilber ũurmasun
Sīne açılsun rāz-ı dil peyveste mużmer ũurmasun
- 2 Rūz-ı āteş-nākuñ atsun sāğiyā ref'-i nikāb
Böyle 'işrethāne-i pūşīde āzer ũurmasun
- 3 Bezm-i meyde ğamze vü müğğānuñ itme der niyām
Şerhā çeksün sīneme şemşīr ü ğançer ũurmasun

LXXIII AE 15-a, 15-b

LXXIV AE 17-a, 17-b

LXXIII

- 1 Ey sevgili! Gül bahçesinin içinde güzel bir goncasın sen; gören kişi yüce olduğunu söylesin.
- 2 Seni denizlerde bile arayıp sormamak olmaz; sen gözün sedefindeki eşi benzeri olmayan incisin.
- 3 Gönlü hasta olan aşğın başına kavga getiren afet zamanının fitnessin.
- 4 Ey felek! Kişi ne kadar müstahric olsa da ne yapacağını bilemez; onun için sen bambaşka bir bilmecesin.
- 5 Tâlib bu gösterişli dünya mülküne bakma; sen parlak kalbin aynasının bakışısın.

LXXIV

- 1 Ay yüzünü göstererek sevgili karşımda durmasın; sinisini açsın, gönlün sırrı asla gizli kalmasın.
- 2 Ey saki! Ateşli gün örtüyü kaldırsın; böyle saklı içki meclisinin ateşi durmasın.
- 3 İçki meclisinde gamze ve kirpiklerini kınına sokma; hançerin şimşiri durmasın sinemi parça parça etsin.
- 4 Ey gönül ehli! İçki kadehini sun ki meclis neşelensin; düzgün söz söyleyen durmasın nükteli sözler söylesin.

- 4 Cām-ı mey şun ehl-i dil meclisde olsun neş'e-yāb
Nükte-perdāz eylesün ṭab'-ı sūḥan-ver ṭurmasun
- 5 Duḫter-i rez eyler ey Ṭālib gedāyı kāmṛān
Bādeyi nūş it nedür destüñde sāğar ṭurmasun

LXXV

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Murğ-ı vaḫşī çeng-i rūyın bāzı bilmez nidügin
Kebk-i nāz ol çengel-i şehbāz bilmez nidügin
- 2 Ḥaneküñ pervāzına sīmurğ 'ankā reşk ider
Evc-i çarḫa irmeyen pervāz bilmez ne disün
- 3 Zīb ü fer virdi ḫurām-ı gülşene ḫaddüñ senüñ
Görmeyenler serv-i ser-efrāz bilmez nidügin
- 4 Dā'imā ebrüñ kemānkeşlükde māhirdür velī
Tīr-i mürgānuñ küşāyı rāz bilmez nidügin
- 5 Şubh u şām kec-rev felekle ḫün-āşām eyleyin
Ḥāşılı bu çarḫ-ı çeb-endāz bilmez nidügin
- 6 Nāle-i dil-sūzan ile hem-dem ü rāz olmayan
'Āşık-ı şeb-gīr ile dem-sāz bilmez nidügin
- 7 Vaşl deryab olmayup hecr ile sūzān olmayan
Āh-ı āteş-bār ile āvāz bilmez nidügin
- 8 Murğ-ı dil-i nālānıma gūş-ı rızāyı tutmayan
Hoş-nevā-yı bülbül-i ağāz bilmez nidügin

5 Ey Tâlib! Yoksulu şarap bahtiyar eder; şarabı durmadan iç, elinde kadeh durmasın.

LXXV

1 Vahşi kuşlar, yanağa dökülen saçların çengelinin avının nasıl olduğunu bilmez; naz keklığı doğanın çengelinin ne olduğunu bilmez.

2 Senin şevkli şevkli uçuşunu Simurg ve Anka kıskanır; çünkü feleğin en yükseğine ulaşamayan uçmanın ne olduğunu bilemez.

3 Senin boyun gülşenin gezintisine aydınlık ve süs verdi; servi boyunun salınmasını görmeyenler ne olduğunu bilemez.

4 Kaşların daima ok atmada ustadır; ama senin kirpiklerinin okunun açılışının sırrının ne olduğunu nereden bilsin.

5 Feleğin eğriliğinde sabah akşam kan içeyim; çünkü bu hilekar felek ne yaptığını bilemez.

6 Gönül inlemelerinin ateşi ile can ciğer arkadaş olmayan, gece giden aşık ile arkadaş olanın ne yaptığını bilemez.

7 Kavuşmanın anlayışı ve ayrılığın ateşinin ne olduğunu bilmeyen ateşli ah ile bağırıp çağırmanın ne olduğunu bilemez.

8 Gönül kuşumun inlemelerine arzunun kulağını tutmayan; ötüşüyle bülbülün çıkardığı hoş sözlerin ne anlama geldiğini bilemez.

9 Ey Tâlib! Dünyada sanatı kimseye göstermedik..... olan sanatın ne olduğunu bilemez.

- 9 Şan'at-ı ızhar itmedük 'ālemde Tālib kimseye
Şan'at.....¹ bilmez nidügin

LXXVI

Fā'ilātün/ Mefā'ilün/ Fe'ilün

- 1 Ey gül-i ter bilür misün nemsün
Tāze dāğ-ı derün sen misün
- 2 Sen bu hüsni-ı cihān-stānuñla
Pertev-endāz-ı mihr-i 'ālemsün
- 3 Leb-i la'lüñle 'āşık-ı rinde
Neş'e bahş-ı piyāle-i Cem'sün
- 4 Güher-i naqd-i eşk ile cānā
Müşterā-yı dü dīde-i nemsün
- 5 Saña gül eksük olmaz ey Tālib
Bülbül-i nağme-senc-i hoş demsün

LXXVII

Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün/ Müstef'ilün

- 1 Qarār itmez cihānda kimse bir 'aks-i verekdür bu
Gedāyı şāh ider şāhı gedā eyler felekdür bu
- 2 Nice bu Yūsuf-ı dehr iddia'-yı 'ismet itsün kim
Delil-i töhmet anda tahir olmuş bir etekdür bu
- 3 Hezārān tāt-ı Perviz ü ser-i kisrāyı dögmışdür
Qo gāfil olma ey dil eskiden hünin elekdür bu

---

¹ Metinde beyit eksik bırakılmıştır.
LXXVI AE 20-a
LXXVII AE 13-a

LXXVI

- 1 Ey taze gül! Ne olduğunu bilir misin; sen gönlün içindeki taze açılmış yara mısın?
- 2 Sen, cihan ülkesinin güzelliğiyle alemde ışıklar saçan güneşsin.
- 3 Kırmızı dudaklarınla rind aşığa neşe veren Cem'in kadehisin.
- 4 Ey sevgili! Gözyaşı naktinin cevheri ile nemli iki gözümü satın alansın.
- 5 Ey Tâlib! Sana gül eksik olmaz; sen hoş nağmeler söyleyen bülbülsün.

LXXVII

- 1 Dünyada kimse karar vermez; çünkü be kararsız uçan kuşun yansımasıdır; dilenciye şah eder; şahı dilenci yapar felektir bu.
- 2 Bu zamanın Yusuf'u ne zamana kadar namuslu olduğunu iddia edecek; çünkü ithamla ilgili olan delil etektir ve yazıya geçmiştir.
- 3 Ey gönül! Bülbüller Perviz'in tacını ve hükümdarın başını dövmüştür; gafil olma, kanlı elektir bu.
- 4 Acaba ahımın yağın ateşleri feleğin en yüksek yerinde başı mı çekti; görenler bunun talihin çadırına altın direk olduğunu söylerler.

- 4 'Aceb ser çekdi âteş-bâr-1 âhum çarḥ-1 bālāya
Görenler dir sipihruñ çetrine zerrîn direkdür bu
- 5 Bu çarḥuñ gerdiş-i 'aksinden itme şekve ey Ṭālib
Gedāyı şāh ider şāhı gedā eyler felekdür bu

LXXVIII

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

- 1 Ḳahramān-1 mülk-i 'aşḳum cenge tursa rū-be-rū
Ṭoldurur şemşir-i tab'um kellelerle kū-be-kū
- 2 Āteş-i sūz-1 derūnum şöyle te'sir itdügüm
Māhiler deryāda dutar āsmānda māh-1 nev
- 3 Hañçerüñle şerḥa çekseñ yazulur sū sineden
Cān u dilden ben seni sevdüm beni sen sevme sev
- 4 Bir şükufte gül mi bilmem lāle-i ḥamrā midur
Sinede her şu'le-pāş-1 şebçerāğ-1 dāğ-1 nev
- 5 Ṭālib efğān itme māh-1 nev-felekde yanmasun
Āteş-i āh ile itdün āsmānı pür 'alev

LXXIX

Mef'ülü/ Fā'ilātün/ Mef'ülü/ Fā'ilātün

- 1 Bilürsün cürmüni var zāhid¹ inkār itme meydür bu
Gedāyı kāmrān-1 şevḳ ider bir turfe şeydür bu

LXXVIII AE 22-b, 23-a

LXXIX AE 23-a/ EE 8-a

¹ EE “o ḳöhne evi sūfi ḳo gel”

5 Ey Tâlib! Bu feleğin aksinin dönmesinden şikayet etme; dilenciyi şah eder; şahı dilenci yapar felektir bu.

LXXVIII

1 Aşk mülkümün kahramanı yüz yüze savaşa girse yaradılışımın kılıcı köyden köye kellerle doldurur.

2 Gönlümün yakıcı ateşinin öyle bir tesiri vardır ki gökyüzünde yeni ayı denizde ise balıkları tutar.

3 Hançerinle sineye yara açsan can ve gönlümde “Sen beni sevme ben seni sevdim.” yazılır.

4 Sinede mum gibi ışıklar saçan yeni yara bir açılmamış gül müdür yoksa lale midir bilmem.

5 Ey Tâlib! Figan etme yeni ay gökyüzünde yanmasın; ahının ateşiyle gökyüzünü alev ile doldurdun.

LXXVIII

1 Ey zahid! Gel inkar etme kusurunu bilirsin; bu dilenciye şevke kavuşturan tuhaf bir şeydir.

2 Bu, pazarın renklendiği ve yeni sözlerin söylendiği bir demdir; fakat onun değeri artsa bile o yaz ve kıştan bir şey anlamaz hepsi birdir.

3 Ey zahid! Bu tazelik veren her meclis şarabın verdiği keyiftir; bu Kavus’un ve Key’in toplantı yerinin yüzünün suyu olarak kararlaştırılmıştır.

- 2 Revâcî germ olup şayf u şitâ da birdür añlamaz
Bizâ´-1 nev rebî´ ü revnâķ-1 bâzâr demidür bu
- 3 Şafâ-yı meydür ey zâhid tarâvet-bahş her meclis
Muķarrer âb-1 rûy-1 maķfil-i Kâvus ü Keydür bu
- 4 Mey-i gül rengi vir la´l-i mizâbuñ sâķiyâ ķursun
Bu reng-i surķ ile la´l-i Bedaķşânîden eydür bu
- 5 Düşürme bir dem ey Tâlib elüñden cām-1 lebrîzi
Ki şî´ir-i tâze mażmûna ´aceb esbâb-1 peydür bu

LXXX

Mef´ülü/ Mefâ´ilün/ Mefâilün/ Fâ´

- 1 Gördüm o melek dîv ile olmuş hem-râh
Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâh
- 2 Recm eyler iken anı şehâb-1 Şâķıb
Şeytâna neden oldu maķârin ol mâh
- 3 Hürşîd-i cihân nûr-1 siyehde ķaldı
Jengâr ģaķuñ geldi yetişdi eyvâh
- 4 Ceyb-i ģiredi olmasa çâķ eylerdüm
Bu ģayret ile dest-i teķâvül kûtâh
- 5 Mâtemzede-i mûr ģaķ-1 yâr olmasa
Tâlib nidelüm çâre ne innâli´llâh

LXXXI

Mef´ülü/ Mefâ´ilü/ Mefâ´ilü/ Fa´ülün

- 1 Dâl ģançer olup geldi yine ķatlûme ol mâh

LXXX AE 11-a

LXXXI AE 16-b, 17-a

4 Ey saki! Gül renkli şarabı ver, kırmızı renkli şarap dursun; bu renk Bedehşan'ın lalinden daha iyidir.

5 Ey Tâlib! Bir an bile olsun elinden kadehi düşürme; çünkü bu taze mazmuna sahip şiire sebep olan bir işarettir.

LXXX

1 O melek dev ile yoldaş olmuş; her türlü kuvvet ve kudret ancak Allah'ındır.

2 Sakıp yıldızının kıvılcımları onu taşlarken o ay yüzlü sevgili neden şeytan ile yakın oldu?

3 Eyvahlar olsun! Cihanın güneşi siyah ışıklarda kaldı; senin hattının pası geldi ona yetişti.

4 Bu hayretle el kısa olmayıp her şeye yetişebilseydi bu şaşkınlıkla aklın yakasını yırtardım.

5 Sevgilinin yanağı olmasa Tâlib çare nedir? Karıncanın matemi şüphesiz Allah'a kalmıştır.

LXXXI

1 O ay yüzlü sevgili, iki kat hançer olup yine katlime geldi; Meded Allah! Gönül ve can ten kafesinde titrer.

2 Padişahım gönül naktini kölelerinden al; köle ve onun sahip olduğu şeyler efendisininindir.

Ditrer kafes-i tende dil ü cān meded Allah

- 2 Nākd-i dili al pādişehüm bendelerüñden
العبد و ما يملكه صار لمولاه
- 3 Yā Rab o meh aġyāra neden oldı maķārin
Kim dirdi melāyık ola şeytān ile hemrāh
- 4 Āsūde iken merdüm-i dil bāġ-ı āramda
Gör neyledi şeytān-ı la'īn ādeme nā-gāh
- 5 Tālib nidelüm yār ile aġyār bir olmuş
فوضت امورى و توكلت على الله

LXXXII

Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilātün/ Fe' ilün

- 1 Şām-ı tārık-i ġam eyler ġüzerān şā' -Allāh
İrişür luţf-ı nesīm-i seherān şā' -Allāh
- 2 Nā-ümid¹ olma ġoñül bādiye-i zulmetde
Ki ŧulüg' eyler o bedir-i kamerān şā' -Allāh
- 3 Kulzüm-i baħr-ı ġama düşdüġüñe şabr eyle
Eşķ-i seylāb-ı melāmet geķer şā' -Allāh
- 4 Müjde-i vuşlat ile ġürrem olursuz bir ġün
Getürür peyk-i şabā bir ġaberān şā' -Allāh
- 5 Oķu fetġ āyetini ma'rekede ey Tālib
Cümle 'adāya bulursun zaferān şā' -Allāh

LXXXIII

Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün/ Mefā' ilün

LXXXII AE 21-b, 22-a/EE 8-b

¹ Metinde "ümidde" şeklinde yazılmıştır.

LXXXIII AE 8-a

- 3 Ya Rab! O ay yüzlü sevgili rakiple birlik oldu; şeytan ile meleğin yoldaş olacağını kim söylerdi ki?
- 4 Gönüller dinlenme bahçesinde sesiz sakin iken gör bak şeytan ansızın insanoğluna neler yaptı.
- 5 Tâlib! sevgili ile rakip bir olmuş ne yapalım; işlerimi Allah'a ısmarladım ve ona tevekkül ettim.

LXXXII

- 1 Gam yolu inşallah Şam'a doğru gider; inşallah sabah rüzgarının lütfu erişir.
- 2 Ey gönül! Karanlık çölünde ümitsiz olma; o dolunay doğar inşallah.
- 3 Gam denizine düştüğünde sabret; rezillik selinin gözyaşları geçer inşallah.
- 4 Dönen sabah rüzgarı bir haber getirir ve kavuşmanın müjdesiyle gülümseyen olursunuz inşallah.
- 5 Ey Tâlib! Savaş meydanında fetih ayetini oku; düşmanların hepsine karşı zafer bulursun inşallah.

LXXXIII

- 1 Taze fidan olan boyun gittikçe nazla salman servi gibi oldu; bayraklar gittikçe gül bahçesinin ortasında parladılar.

- 1 Nihāl-i kāmētüñ serv-i hırāmān oldu gitdükçe
‘Alemler şahñ-ı gülşende nümāyān oldı gitdükçe
- 2 Melāhat āsumānında cebīnūñle ruhuñ hoqqā
Meh-i tābān u hurşīd-ı dırāhşān oldu gitdükçe
- 3 Göñül pervāne-veş rūyuñ görüp hayretde kalmışdur
Çerāğ-ı hūsninūñ şem‘inde şūzān oldı gitdükçe
- 4 Firākuñla dü-çeşm-i hūn-feşānum dökdüğü seller
Sirişkūm mevc idüp derya-yı ‘Ummān oldı gitdükçe
- 5 ‘Aceb mi gönçeler çāk-ı girībān itse ey Tālib
Nevā-perdāz olan t̄āb‘uñ hoş elhān oldın gitdükçe

LXXXIV

Mef‘ülü/ Mefā‘ilü/ Mefā‘ilü/ Fa‘ülün

- 1 Bir gönçce-i ra‘nā leb-i mey-gūn ele girse
Kānūn-i Şifā bī-ciger-i hūn ele girse
- 2 Tāli‘ bizi çün subhā bedes itmedi bārī
Sāğar-be-kef vü bāde-i gülgūn ele girse
- 3 Derd-i dil-i Mecnūna devā itmek olurdu
Bir kerre eger ceyb-i Felāṭūn ele girse
- 4 Dil virdük o zūlf-i ḥam-ı leylīye velīkin
Tekmil-i cūnūn itmege ḥāmūn ele girse
- 5 Yetmez yine dil-beste-i hūbān-ı zamāne
Şarf itmege gencine-i Kārūn ele girse

- 2 Güzelliğin gökyüzünde alınla hokka yanağın gittikçe parlak ay ve parlayan güneş oldu.
- 3 Gönül, yüzünü görüp güzellik mumunun yakıcı ışığında pervane gibi hayrette kalmıştır.
- 4 Ayrılığınla kanlar saçan iki gözümün döktüğü seller gözyaşımı dalga edip Umman Denizi gibi yaptı.
- 5 Ey Tâlib! goncalar yakasını yırttıkça buna şaşdırmamak gerekir, senin ezgiler saçan yaradılışın gittikçe güzel bir şarkıya dönüştü.

LXXXIV

- 1 Bir güzel gonca, bir şarap rengi dudaklı ele geçse; ciğerinde kan olmayan için Kanun-ı Şifa ele girse.
- 2 Talih bizi sabaha kadar elinde tutmadı; bari gül renkli şarap ve kadeh elimizde olsa.
- 3 Eğer bir kere Felatun'un kalbi ele girse bu Mecnun'un gönül derdine deva olurdu.
- 4 Gece gibi kıvrılmış saçlarına gönül verdik; fakat deliliğın tamamı saçını kıvrımıyla ele gelse.
- 5 Zamanın güzellerine aşık olanlar Karun'un hazinesini sarf etseler yine de o güzeli elde edemezler.
- 6 Biricik dünyanın tanesi ele girse hançerin sivri ucu gibi kan dolu olurum.

6 Ser-tīz-i ḥaṇṇer gibi pūr-ḥār olurđum
Görsün biricük dāne-i gerdūn ele girse

7 Meyḥānede mey içmege kim ṭālib olurđı
Bir ḡonce-i ra'nā leb-i mey-gūn ele girse

LXXXV

Fā'ilātūn/ Mefā'ilūn/ Fe'ilūn

1 ناتودر حسن به جبین شده
منظر چشم آن واین شئه

2 الله الله چه پیکری که ترا
دلبر نازنین چنین شده

3 وه که باجعد و نات مشکینت
نافه دشت هندو چین شده

4 من چکویم که با چنین پیکر
مایه هوش جان و دین شده

5 نکذار و کسی زده مژده ات
باسنان دزدر هنشین شده

6 دل شکار کمان ابروی تست
طالب چه در کمین شده

بهر

LXXXVI

Mefā'ilūn/ Mefā'ilūn/ Mefā'ilūn/ Mefā'ilūn

1 Leb-ā-leb eyle ey sāḡī ṣarāb-ı cām-ı Cemlerle
Şeh-i rindüz gelürse şah-ı ḡam gelsün kademlerle

2 Ḡamuñla giryelerden itdügi seylāb-ı nem peydā

LXXXV AE 10-a

LXXXVI AE 11-b,12-a

7 Şarap dudaklı bir güzel gonca ele girse meyhanede içki içmek için kim talip olurdu?

LXXXV

1 Güzelliğin ortaya çıktığından beri onun bunun gözünün hedefi oldun.

2 Maşallah ne kadar düzgün boy posun var; böylesine güzel gönül çeken biri oldun.

3 Simsiyah pırıl pırıl, kıvrım kıvrım saçlarınla Çin ve Hint ovalarının göbeği oldun;

4 Ben ne söyleyeyim; çünkü sen boy posla akıl ve dinin mayası oldun.

5 Hiç kimse senin kirpiğinin yolundan geçemez; çünkü sen elinde kalkanla yol kesen hırsızla yoldaş oldun.

6 Gönül, senin kaşının yayının avıdır; Tâlib için neden pusuya yattın?

LXXVI

1 Ey Saki! Cem'in kadehinin şarabını ağzına kadar doldur; biz rindlerin şahıyız, gamın şahı adımlarla gelirse gelsin.

2 Ey sevgili! Senin gamından dolayı iki gözümün kanlı yaşlarla ortaya koyduğu sel denizlerin dalgasından söz eder.

3 Yusuf'u sevgilinin çene çukurunda bulurdu; ama kana bulanmış gömlek Yakub'un gönlüne geldi.

Dü çeşm-i hūn-feşānum baḡş ider emvāc-ı yemlerle

- 3 Bulurdı Yūsufi çāh-ı zenehdānuñda cān ammā
Dil-i Ya'kūba geldi pīrehen-ālūde demlerle
- 4 Pey-ā-pey çekdüği eflāke āhum tūğlarıdur kim
Fezā-yı 'aşka sulṭān oldum 'abā-yı 'alemlerle
- 5 Nice bülbül gibi feryād u efġān itmesün Ṭālib
Dem-i gül-geşt olup gülşen pür olmuş ġonce-femlerle

LXXXVII

Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fa'ülün

- 1 Geldüm cihāna āteş-i āh-ı derūn ile
Buldum ḡayātı meş'ale-i reh- nümā ile
- 2 Evvel ḡademde uğradı deşt-i cünūna dil
Perverde itdi dīde anı eşk-i hun ile
- 3 Şarf itdi naḡd-i 'ömrini bir ṭāġa Kūhken
¹Āşık müjeniyle söyleşür ol Bī-sütūn ile
- 4 Bir şuḡa oldum 'ālem-i ġıybetde mübtelā
Gitdükçe ülfet eyledüm 'aşḡ-ı cünūn ile
- 5 Ṭālib fiġān u āh ile şahrā-nişin olup
Mecnūn-ı 'ālem oldı dil-i bī-sükūn ile

LXXXVIII

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilün

LXXXVII AE 8-b, 9-a

¹ Metinde vezin aksamaktadır.

LXXXVIII AE 12-a, 12-b

4 Zaman zaman çektiğim ahlar göklerde dalgalanan bayraklardır ki bu halimle sanki gökyüzünde bayrakları dalgalanan aşk sultanı oldum.

5 Gül gezintisi zamanı olmuş, gül bahçesi gonca güllerle dolmuş; Tâlib bu durumda bülbül gibi nasıl feryat etmesin.

LXXXVII

1 Gönül ahının ateşi ile dünyaya geldim; bana yol gösteren meşale ile hayatı buldum.

2 Gönül delilik çölüne önceki adımda uğradı; göz onu kanlı gözyaşıyla besledi.

3 Dağ deviren Ferhat; ömrünün naktini bir dağa sarf etti; aşık, kirpikleri ile o ise Bi-sütun dağı ile söyleşir.

4 Gıybet aleminde bir şuh sevgiliye müptela oldum; o sevgiliye çılgınlık aşkıyla gittikçe alıştım.

5 Tâlib ah ve figan ile çöllere düştü ve bir türlü sükuna kavuşamayan gönle dünyanın mecnunu oldu.

LXXXVIII

1 Gönül aşk içinde dert çizgileriyle yüz parçaya bölünmüş; çünkü gönlün kazancı çizgiler çizen aşkın gayretiyledir.

2 Kays gibi sevgilinin saçı ve zülûf zincirinin bağının çizgisiyle başıboş çöllerde yaşamak neden?

- 1 'Aşk ile şad şerha çekmiş sîne efkâr zih ile
Kâr-ı dilde verziş-i 'aşk iledür kâr zih ile
- 2 Şekl-i Kays âzâde-ser şahrâ-nişin olmak neden
Beste-i zencîr-i zülf ü tırta-i yâr zih ile
- 3 Nâlişümle neyleyüm¹ âheng-i deşt imdâdunı
Kâ'be-i küyında yârûñ şubh-dem zâr zih ile
- 4 Pertev-endâz-ı cemâl-i yârda bî-tâb iseñ
Müstefî-yi şu'le-i envâr-ı dîdâr zih ile
- 5 Der kenâr olmazsa ey dil buse-i her sâde rû
Bî-tekellûf dest bürd-i hañt-ı jengâr zih ile
- 6 Dil tatalum gül-bün-i vuşlatda gülçîn olmamış
Gülşen içre bülbül-i âzerde-i hor zih ile
- 7 Şehd-i nâb-ı yüsr eger olmazsa Tâlib çâre ne
Zahm-ı hürd-ı neşr-i zenbûr-ı ağâz-ı zih ile

LXXXIX

Mef'ülü/ Mefâ'ilü/ Mefâ'ilü/ Fa'ülün

- 1 Bend itme dili Rûm'a var 'azm-ı Yemen ile
Hem seyr-i ziyâret-geh ü Veysel Kâran eyle
- 2 Ey dil nice bir fülk-i ten eyyâmunı gözler
Yâ hû gidelüm âh-ı derûnı seren eyle
- 3 Çek egnüñe peşmîne yeter devlet-i dünyâ
Bu elbise-i fâhîri şâl-ı kühen eyle
- 4 Kurbân olur âşüb-ı cihân gamzene cânâ

¹ Metinde نيليم şeklinde geçmektedir.
LXXXIX AE 18-a,18-b

- 3 Sevgilinin Ka'be'ye benzeyen evinde sabahın ilk çizgilerine kadar inlerim.
- 4 Sevgilinin amalinin parıltısından gücün gittiyse(bunun önemi yok çünkü) sevgilinin çizgi şeklinde olan nurunun ışığı herkesin yaralanması içindir.
- 5 Ey gönül! Her sade yüzlü sevgilinin busesi kucakta olmasaydı yüzü kaplamış olan kirli hatın çizgileri güçlük çekmeden ele geçerci.
- 6 Diyelim ki gönül kavuşmanın gül bahçesinde açılmamış olsun; o bahçe içinde bülbül çizgiler şeklinde etrafa kıvılcımlar saçardı.
- 7 Ey Tâlib! eğer bereket saçan saf bal olmasaydı vızıldayan arının yara açan iğnesinin ne önemi olurdu.

LXXXIX

- 1 Gönlünü Rum ülkesine köle etme; Yemen'e var hem de Veysel Karan'ı ziyaret et.
- 2 Ey gönül! Ten kayığı daha ne zamana kadar günleri gözleyecek; artık gönül ahının sereni ile gidelim.
- 3 Bu dünya devleti, bu övünç elbisesi ile köhne şalı bırak; üstüne basit bir elbise giy.
- 4 Ey sevgili! Cihanın karmaşıklığı gamzene kurban olur; tek kirpiğini kana bulamış yapar.
- 5 Ey şimşir boylu sevgili! Gel, incelik bağında gülün seyri ve çimenin gül bahçesinin tavafında salın.

Tek tīgüñi ālāyiş-i ħün-ı fiten eyle

5 Gel bāğ-ı letāfetde şaluñ ey kıadd-i şimşād
Seyr-i gül ü gülizāru tavāf-ı çimen eyle

6 İtdüñ bizi dīvāne-i gisū-yı müselsel
Mecnūn-ı dil ārāmını çāh-ı zekān eyle

7 Tālib ġarb u şām u ‘Acem mülkini gördüñ
Şimden gerü var seyr-i diyār-ı ħuten eyle

XC

Mef’ülü/ Mefā’ilü/ Mefā’ilü/ Fa’ülün

1 Bñ çeşm-i kevākib tütalum var niğehümde
Ĥayretde kıalur tal’at-ı ħurşid ü mehümde

2 Evc-i felege āh-ı kemendümle çıkardum
Ger silsile kıayd olmasa pāy-ı günehümde

3 Derviş olup itdükçe tekāpū-yı zemīni
Güncāyiş ider ‘arş-ı ma’anī külehümde

4 Şol merħale-pey-i kerem-ru kā’be-i ‘aşkıum
Kim gerde niçe kāfile var gerd-i rehümde

5 İm’an-ı nazār eyleyen eş’āruma Tālib
Bñ çeşme bulur gerdiş-i saır-ı siyehümde

XCI

Fe’ilātün/ Fe’ilātün/ Fe’ilātün/Fe’ilün

1 Nevbahār irdi cihān sümbül ü bāğ oldu yine

^{XC} AE 11-b

^{XCI} AE 12-b, 13-a/ EE 8-b

6 Gönül eğlendiren Mecnun, çene çukuru ile birbirine bağlanmış saçlarının divanesi oldu.

7 Tâlib, Batı, Şam ve Acem ülkelerini gördün; şimdiden sonra Hutem ülkesini dolaş.

XC

1 Bakışlarımda bin yıldızın gözü var turalım; buna ay ve güneşim güzelliği hayrette kaldı.

2 Eğer günahımın ayağında kelepçenin zinciri olmasa kemendimin ahıyla feleğin en yüksek yerine çıkardım.

3 Derviş olup zemini telaşla aradıkça manalar makamı külahımın içine sığışır,

4 Ben cömertlik yüzüyle pek çok merhaleleri aşmış olan aşk Ka'be'siyim; yolumda toza bulanmış ve geride kalmış nice kabileler vardır.

5 Ey Tâlib! Şiirimi dikkatle inceleyenler her siyah satırımın dönüşünde bin çeşme bulur.

XCI

1 İlkbahar geldi yine dünya sümbül ve bağ oldu; gül geldi, kış mevsimi gitti yine her yer güzel kokularla doldu.

2 Ey ayağı uğurlu saki! Meded, cana yetişen, cana ulaşan ol; ayrılığın ateşi ile sine yaralarla doldu.

- Geldü gül gitdi şitâ 'ıtr-ı dimâg oldu yine
- 2 Cân resân ol meded ey sâki-i ferhunde kâdem
Âteş-i hecrüñ ile sînedede dâg oldu yine
- 3 Ser-girân itme bizi kânde ise câmı getir
Ser-nigûn eyleyelüm vaqt-i ayâg oldu yine
- 4 Vir pey-â-pey içelüm bâde-i pür-şevk olalum
Ki humâr-ı ğam u endûha yasâg oldu yine
- 5 Câm-ı lebrîzi elüñden koma bir dem Tâlib
Nevbahâr irdi cihân sümbül ü bâg oldu yine

XCII

Fe' ilâtün/ Fe' ilâtün/ Fe' ilâtün/ Fe' ilün

- 1 Baqmazam enîse-i çarha mücellâ ise de
İtdügi 'aks-i nümâ-süret-i zîbâ ise de
- 2 Seyr-i gül istemezüz vunlat-ı pâr olmayıcak
Gülşenüñ her tarafı cennet-i 'âlâ ise de
- 3 İstemem sübha bedest olmağa 'âlem dimesün
Hoğka-i ehl-i riyâ mâ'nide nuğud ise de
- 4 İçemem ey çarh-ı sitemkârıña tekîf ise de
Şandüğüñ câm-ı mey-i âb-ı muşaffâ ise de
- 5 Bî-vefâ goncelerüñ nükhetini vaşf itme
'İtrını istemezüz 'anber-i sârâ ise de
- 6 Tâlib aldanma şağın mihrine kec-rev felegüñ

- 3 Sarhoş etme bizi neredeyse kadehi getir; kadehin vakti geldi yine onu baş aşağı edelim.
- 4 Birbiri arkasına ver ki şarapla şevk dolu olalım; keder ve gam sarhoşluğu yasak oldu yine.
- 5 Tâlib, ağzına kadar dolu olan kadehi bir an bile elinden bırakma; ilkbahar geldi yine dünya sümbül ve bağ oldu.

XCII

- 1 Feleğin ateşi ne kadar parlak olup güzel yüzlü sevgilinin suretinin yansımalarını gösterse de bakmam.
- 2 Gül bahçesinin her tarafı yüce cennet gibi olsa da kavuşma olmayınca gülün seyrini istemeyiz.
- 3 Kimse karışmasın riya ehlinin hokkası manide takva ise de elde tesbihle dolaşmak istemem.
- 4 Ey zalim felek! Teklif ettiğin temizlenmiş pak şarap kadehi ise de ben onu içemem.
- 5 Vefasız goncaların hoş olmayan sözlerini anlatma; amber bile olsa kokunu istemeyiz.
- 6 Tâlib, eğri feleğin güneşine her günü ayrı bir son olsa bile aldanma.

Her günü başka birer encâm-ı ârâ ise de

XCIII

Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün/ Mefâ'îlün

- 1 Dem-â-dem dūd-ı āhumla fiġānım irdi āfāka
Vücūdum şehrinı gördüm bir āfet virdi iħrāka
- 2 Senüñle rüz-ı maħşerde a zālīm söyleşem bir bir
Tutup muħkem girībānım çekersem ħaħķı iħķāka
- 3 Güzelüñ pāy-dār olmaz bulursun ey hilāl ebrū
Niçün bī-mūcib eylersün cefāyı sehl 'uşşāka
- 4 Dem-i cān-baħşı lā'lüñle idersin mürdeler iħyā
Tātibim menba'-ı lütfüñ añıldı Şām u 'Irāka
- 5 Temennā-yı vişālümde dil-āzār olma sultānım
Yeter cevri firāvānuñ yazıldı bir kaç evrāka
- 6 Ne deñlü sīnede dāġ-ı derün olmaħ gerek Tālib
Dem-â-dem dūd-ı āhımıla fiġānım irdi āfāka

XCIV

Fā'îlātün/ Fā'îlātün/ Fā'îlün

- 1 Gel berü ey sākı-i ferħunde-pey
Def'-ı ġam it şun baña bir cām-ı mey

---

^{XCIII} EE 9-a

^{XCIV} AE 15-a

XCIII

- 1 An be an ahımın dumanıyla inlemelerim feleğın en ykseğine ulaştı; vcudumun şehrini grdm, yangına bir felaket verdi.
- 2 A zalim, seninle mahşer gn hakkı yerine getirmek için sağlam yakarı tutup bir bir hesaplaşalım.
- 3 Ey hilal kaşlı! Gzelliğin kalıcı olmaz; saf aşıklara niin cefalar edersin.
- 4 Dudağının can bağışlayan demiyle lleri diriltirsin; tabibim ltfunun kaynağı Irak ve şam'da anıldı.
- 5 Sultanım, kavuşma isteğimde gnl kıran olma; cefaların birkaç evraka fazla fazla yazıldı.
- 6 Ey Tlib! Daha ne kadar gnln içinde yara olmaya gerek var; an be an ahımın dumanıyla feryatlarım gğn en ykseğine ulaştı.

XCIV

- 1 Ey ayağı uğurlu olan saki! Beri gel bana bir şarap kadehi sun da gamı yok et.
- 2 Cihan kşk kimseye kalmış değil; hani Feridun'un tahtı hani Key'in tacı?

- 2 Mülk-i cihân kimseye bâkı degül
Taht-ı Ferîdün kanı hem¹ tâc-ı Key
- 3 Bir meyi vir kim ola peymânesi
Cam-ı cihân-bîn Skenderden ey
- 4 Ref'-i keder baḡş-ı feraḡ eylesün
Muṭrib-i bezm alsun ele deff ü ney
- 5 'İşreti fevt eyleme Tâlib meded
Ġaflet ile geldi 'ömr geçdi hey

XCV

Fe'ilâtün/ Mefâ'ilün/ Fe'ilün

- 1 Saña dil oldı mübtelâ Çelebî
Cürmümi ben didüm saña Çelebî
- 2 Her kaçan rüyuña nigâh itsem
Kaşlaruñ söz atar baña Çelebî
- 3 Nagehân ḡusnüñe esîr oldum
Baña tan' itme Muştafâ Çelebî
- 4 Midḡat-ı ruḡlaruñla gülşende
Bülbül-i dil oḡur nevâ Çelebî
- 5 ḡüsn-i Yûsuf gibi Dımışḡ içre
Naḡd-i eşkümler müşterâ Çelebî
- 6 Tü ki cāyi girifte der dil-i mā
Ba'd ezîn mî revî kücâ Çelebî

¹ "hem" sözcüğü vezin gereği eklenmiştir.
xcv AE 19-b

3 Peymanesi olan bir şarap ver; çünkü dünyayı gösteren kadeh İskender'den daha iyidir.

4 Kederi bırakmak bize ferahlık versin; meclisin çalgıcısı eline def ve ney alsın.

5 İçkiyi elden bırakma Tâlib; meded, ömür gaflet ile gelip geçti.

XCV

1 Ey Çelebi! Hatamı ben sana söyledim; gönlüm sana müptela oldu.

2 Ey Çelebi! Ne zaman yüzüne baksam kaşların bana söz atar.

3 Mustafa Çelebi, beni ayıplama ansızın güzelliğinin esiri oldum.

4 Ey Çelebi! Gül bahçesinde yanaklarının övgüsüyle gönül bülbülü güzel ezgiler okur.

5 Çelebi, Şam ülkesinde Yusuf'un güzelliği gibi göz yaşını naktimle satın alınmıştır.

6 Ey Çelebi sen bizim gönlümüzde yer ettin; bundan sonra nereye gideceksin?

7 Çelebi, yanaklarının aydınlığını içimde karanlığın kandili yaptım.

7 Tāb-ı ruhsāruñı derūnumda
Eyledüm meş'al-i düçā Çelebī

8 'İd-i ferhundeñüz sa'İd olsun
Hātif-i gayb ider nidā Çelebī

9 Bir nevā 'İd-ı vişalūñ isterken
Geldi 'İd oldı merhabā Çelebī

XCVI

Mef'ülü/ Mefā'ilü/ Mefā'ilü/ Fa'ülün

1 Kaşuñla gözün bilmedügi nāz mı kaldı
Şayd itmedügin dünyede şahbāz mı kaldı

2 Bir sencileyin sidre-nişin tayıir-i kudsī
Evc-i felege lāne-ber-endāz mı kaldı

3 Hāl-i dil-i zārumdan idince seni āgeh
Kūyuñda benim çeşm-i terüm az mı kaldı

4 Dil bülbüli gülşende kimün vaşfını itsün
Bir gönce-dehen dilber-i mümtāz mı kaldı

5 Gülzār-ı muhabbetde ola bañā muqābil
Murğ-i dil-i nālānıma dem-sāz mı kaldı

6 Meftün olalı silsile-i zülfüne Tālib
Divāne gönül açmaduğı rāz mı kaldı

XCVII

---

^{XCVI} AE 6-a, 6-b

^{XCVII} AE 7-b

8 Ey Çelebi! Gaipten söz söyleyen: “Uğurlu bayramınız kutlu olsun.”der.

9 Ey Çelebi! Kavuşma bayramını çaresizce isterken bir merhaba geldi bayram oldu.

XCVI

1 Kaşın ile gözünün yapmadığı naz mı kaldı; dünyada avlamadığın şahbaz mı kaldı?

2 Senin gibi baş makamda olan aziz tayir; feleğin en yüksek yerinde yuvasız mı kaldı?

3 Gönül inlemelerimden seni uyandırınca yolunda benim göz yaşım az mı kaldı?

4 Gönül bülbülü, gül bahçesinde kimin kavuşmasını istesin; gonca ağızlı bir seçkin güzel mi kaldı?

5 Muhabbetin gül bahçesinde benim karşımda ol; inleyen gönül kuşuma dost mu kaldı?

6 Saçının bağına tutulduğundan beri çılgın gönlün açmadığı sır mı kaldı?

XCVII

1 Ey sevgili! Güzelliğinle benim sabrımı daha ne zamana kadar taşıracaksın? Başkalarının kılığına bürünüp ne zamana kadar karşıma çıkacaksın?

2 Bu davanın çözümü için yüzündeki beni hakem et; o yay gibi kaşlar daha ne zamana kadar beni suçlayacaklar?

Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fā'ilātün/ Fa'lün

- 1 ای که صبرم بیری باجیش خط بس تابکی
با لباس دیگران آیی ملبس تابکی
- 2 از برامی فصل و عوی خال خودراکن جکم
سربدعوی آروابروی مقوس تابکی
- 3 بردمد از خاک کور کشتکان خنجرت
لاله هادر دادی ظلمت مزنس تابکی
- 4 ینما ید ساقی ایام دنیا صبح و شام
سر نکون نه ساغر چرخ سقرنس تابکی
- 5 صدق دل طالب ببند احرام وراه کعبه رو
ارزوی بوسی ارض مقدس تابکی

TĀRĪHLER

I

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/Fe'ilün

- 1 Yine bir tāze gül eyledi pejmurde felek¹
Ṭurma ey bülbül-i dehr eyle şeb-i rüz efgān
- 2 Ṭop-ı āhuñla dem-ā-dem yağa gör küngüresin
Felek-i şu'bedebāz aylemesün kec-devrān
- 3 Böyle bir Yūsuf-ı Ken'ān'ı idince peydā
Getürür 'ālem-i fāniye felek biñ Keyvān
- 4 İşidüp mersiyesin 'arş-ı mu'allā-yı melek
Şīveninden ne 'aceb olsa leb-ā-leb elvān

¹ AE 28-b

¹ Metinde vezin aksamaktadır.

- 3 Senin hançerinin öldürdüklerinin mezarının toprağından zulmet vadisinde daha ne zamana kadar laleler bitecek.
- 4 Sabah akşam dünyadaki sakiler gökyüzünün dokuz kadehini daha ne kadar tepe taklak edecek.
- 5 Ey Tâlib! İyi niyetle ihrama gir ve Ka'be'ye git; kutsal toprakları öpme arzusunu daha ne kadar erteleyeceksin.

TÂRİHLER

I

- 1 Ey dünya bülbülü! Bir taze gül yine dünyayı perişan etti; durma sabah akşam figan eyle.
- 2 Ah topunla an be an gök kubbeyi yak; hokkabaz felek zamanı eğri yapmasın.
- 3 Ken'an'ın Yusuf'unu böyle ortaya çıkarınca fani dünyaya felek bin Keyvan getirir.
- 4 Meleklerin en yücesi mersiyesini işitince inlemesinden yudum yudum eyvan olsa ne olur?
- 5 Gaipten sözler söyleyen onun ölüm tarihi için; eski hazinenin mastabasından Osman el çekti.

- 5 Hātif-i ğayb didi mevtine anuñ tārīḥ
Çekdi el maşṭaba-yı künc-i kühenden 'Oşmān

II

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Fe'ülün

- 1 Bu bir ferḥunde cāy-ı dil ğuşādur
Nesīmen-ġāh-ı erbāb-ı şafādur
- 2 İçinde raqş idip kākül perīşān
İden bād-ı nesīm-i cān fezādur
- 3 Tekāpū-yı zemīn-i hiḍmet eyler
Ġulām-ı çāpük-i bād-ı şabādur
- 4 Ḥumārın berş u afyonuñ çekenler
Gelüp keyfīn yetiştürsün şalādur
- 5 Didi Ṭālib anı gördükte tārīḥ
Bu cā-cünbüş serāy-ı dilrubādur

III

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/Fe'ilün

- 1 Bāreka'llāh zehī kevkebe-i 'Oşmānī
Ki dīvānhāne-i nüh-ṭāq-ı felekdür aña bām
- 2 Mihr ü mehdür 'ālemi leşger-i encüm sipehi
Bu sipehdāra nice kevn ü mekān olmaya rām
- 3 Şöyle teshīr-i qazā vü qader itmiş elḥāk

ⁱⁱ AE 28-b

ⁱⁱⁱ AE 28-b, 29-a

II

- 1 Bu uğurlu gönül, gönül ferahlatan baş; toplanılacak yerin eğlencesinin ustasıdır.
- 2 İçinde dans edip kakülü perişan eden; gönül ferahlatan, hoş rüzgardır.
- 3 Zemini telaşla dolaşıp hizmet eden sabah rüzgarının kölesidir.
- 4 Sarhoşluğun afyonunu çekenler gelip keyfini yetiştirsin; bu ibadettir.
- 5 Tâlib, onu görünce o tarihte: “ Bu cümbüş yeri, güzellerin sarayıdır.”dedi.

III

- 1 Allah, Osmanlı'nın ihtişamını mübarek etsin; feleğin dokuz katı onun divanhanesine çatı olur.
- 2 Dünyanın yıldız ordusunun askeri, ay ve güneştir; bu kumandana nice dünya boyun eğer.
- 3 Aman Allah'ım! Kaza ve kader öyle bir büyü yapmış ki bütün köleler ona itaat etmekte hazır bekliyorlar.
- 4 Sonunda Osmanlı'lar yedi iklimin şehrini kendilerine bağladılar; kıyamet gününe kadar bütün ülkelerde onun soyu devam eder.

- Munṭazır her birisi emre iṭā'atde gulām
- 4 Eyledi 'ākıbet 'Oṣmānī şeh-i kişver-i heft
Nesebinde sorülür mülket eli yevm-i kıyām
- 5 Geldi bir Rüstem-i ejder gūş anuñ şadrından
Eyledi 'ālemi şemşır-i cihāngır yine rām
- 6 Ya'nī hemnām-ı şehensāh risālāt-ı Hūdā
Dāver-i Cem' ḥaşem ü dād-ger-i ḥalk-ı enām
- 7 İtdi Efrengesefer sāt-i eyvende o şeh
Ḳala-yı Ḳandiyāyı virdi ḥüdāvend-i kirām
- 8 Hātif-i gayb didi fetḥ olıcak tāriḥin
حمد الله على النصر جويش الاسلام

IV

Mefā'ilün/ Mefā'ilün/ Fe'ülün

- 1 Velī-i Mışr o destūr-ı mükerrem
Ariştü-yı füsün 'aql-ı Felāṭün
- 2 Edebdür meclis-iārām-ı imāret
O hem-nām-ı Ḥalīl zat-ı bī-çün
- 3 Binā itdi bu ḳaşr-ı dilgüşāyı
İde 'ömrün Hūdā-yı 'ālem efzün
- 4 Der-i İskender ü eyvān-ı Kisrī
Sarāy-ı Hürmüz ü taḥt-ı Ferīdün
- 5 Bu cevelān-gāh-ı murğ-ı devlet üzre
Döner Efrāsiyāb çarḥ-ı gerdün

---

^{IV} AE 29-a, 29-b

- 5 Onun huzuruna ejderhaya benzeyen bir Rüstem geldi; tüm dünya onun kılıcına boyun eğdi.
- 6 Allah'ın elçisinin adaşı yani Cem'in ülkesinin bütün halkının tarafları;
- 7 Uğurlu saatte Efreng'e sefer yaptı; Allah, o yüce hükümdara Kandiya Kalesi'ni verdi.
- 8 Gaipten söz söyleyen fetih olacak tarih için: "İslam ordularının zaferinden dolayı Allah'a şükürler olsun."dedi.

IV

- 1 O, hürmetli Mısır'ın evliyası, Aristo'nun büyüsü, Felatun'un aklı;
- 2 İmaret meclisi terbiye yeridir; o eşsiz kişi Halil ile adaştır.
- 3 Bu gönül ferahlatan kasrı inşa etti; Allah onun ömrünü fazlalaştırsın.
- 4 İskender'in kapısı, Eyvan-ı Kisra Sarayı, Hürmüz Sarayı ve Feridun'un tahtı;
- 5 Devlet kuşunun dolaşma yeri dünyadır; Efrasiyab'ın çarkı gibi döner.
- 6 Sabah rüzgarı ona yakın oldukça kuzey rüzgarı güzel kokular saçar.

- 6 'Abīr-efşān olur bād-ı şimālī
Nesīm-i şubh aña oldıkca makrūn
- 7 Hāyāt-ı tāze bahş eyler hevāsı
Budur dārü'şşifā kalb-i maḥzūn
- 8 Disem cāiz bu cāy-ı cāfezāya
Maḳam-ı cennetü'l mevādur eknūn
- 9 Yā bir gīsū-yı Leylādur ki oldu
Şemīm-i zülfi 'ıtr-efzā-yı hāmūn
- 10 Kıyām-ı ḥüsn ile 'uşşākı gūyā
Esīr-i seyr ider bir ḳadd-i mevzūn
- 11 Gedāyı bī-serv-i sāmāne eyler
Sūrūr-ı zevḳi bahş-i genc-i Ḳārūn
- 12 İlāhī eyle tārüz-ı kıyāmet
Anı mecrā-yı cūy-ı şer'-i ḳānūn
- 13 Didi Ṭālib tamām oldukda tārīḥ
Zehī ḳaşrı ser-efrāz-ı hümāyūn

V

Fe'ilātün/ Fe'ilātün/ Fe'ilātün/Fe'ilün

- 1 Çeşmi rüşen ola pīr-i felek-i devvāruñ
Ki ṭuluğ eyledi şadrındaki mihr-i raḥşān
- 2 Bu meserret haberin gūş ideli şevḳinden
Girdi taḳsime yine zehre olup dest-efşān

---

^v AE 29-b, 30-a

- 7 Havası taze hayat verir; hüznü kalplerin şifa kapısı budur.
- 8 Can bağışlayan yere şimdi cennetin yüce makamı desem yeridir.
- 9 Ovalarda etrafa hoş kokular saçan saçı Leyla'nın saçı gibi oldu.
- 10 Güzelliğinin ayaklanmasıyla sanki seyreden aşıkları o uyumlu boyu izlemek için tutsak eder.
- 11 Karun'un hazinesinin verdiği zevkin neşesi dilenciye padişah eder.
- 12 Ya Rab! Onu kıyamet gününe kadar şeriat kanunlarının mecrası yap.
- 13 Tarih tamamlandığında Tâlib bu kuvvetli, baş kaldıran kasrı söyledi.

V

- 1 Bütün zamanların feleğinin pirinin gözü aydın olsun; onun makamında parlak güneş doğdu.
- 2 Bu sevinçli haberi duyduğundan beri çiçekler ellerini açarak her şeyi paylaştılar.
- 3 Süratli kalemle cihanı baştan başa dünyanın memleketleri doldursun diye güzel kokuları yaydı.

- 3 Yazdı bir hame-i sür'atle 'aṭṭār u menşūr
Ki ser-ā-pā-yı cihān içre ṭonansun büldān
- 4 Çıkdı bu müjde ile 'ālemi tebşīr iderek
Ṭal'āt-ı pāk-ı cihān-tāb ile māh-ı tābān
- 5 Şöyle bir necm-i Hüdā burc-ı şerefden ṭoğdı
Ṭal'ātından felek-i salṭanat eyler leme'ān
- 6 Ya'ni ey 'ālemiyān dīdeñüz olsun rüşen
Başdı bu mülk-i vücūda ḳadem Aḫmed Hān
- 7 Anı bu ḫüsn-i Hüdā-dād ile görseydi eger
İşte buldum der idi Yūsufi pīr-i Ken'ān
- 8 Meş'al-i Efrūz-ı neş'āt oldı çemende nergis
Lāle-fānūs-ı firūzān ile eyler devrān
- 9 Bu şetāretle gülistān-ı ṭarābdur 'ālem
Bu beşāretle daḫı gül gibi herkes ḫandān
- 10 'Aşr-ı şānīnūñ ikinci şeb-i düşünbihde
Buldı revnāḳ-ı ḳadem yümñ ile şeh-ı Ramazān
- 11 Didi Ṭalib fem-i hātifden anuñ tārīḫi
طلع البر منسير اكبريق الاكوان

RUBĀ'İYYĀT

I

- 1 Gördüm o mülk-i dīv ile olmuş hem-rāh
Lā ḫavle ve-lā-ḳuvvete illā bi-llāh

---

¹ AE 29-b

- 4 Parlak ay ile dünyayı aydınlatan temiz yüz; dünyaya müjde vererek ortaya çıktı.
- 5 Şeref burcundan öyle bir Hüda yıldızı çıktı ki onun saltanat yüzünü parlak yapar.
- 6 Ey insanlar! Ahmed Han bu mülke ayak bastı gözünüz aydın olsun.
- 7 Ken'an ülkesinin yaşlı Yakub'u onun bu Allah vergisi güzelliğini görseydi "İşte Yusuf'u buldum."derdi.
- 8 Nergis çimende neşeyle parlak meşale oldu; parlak fanus gibi laleyle dolaşır.
- 9 Dünya bu sevinçle şenlikli gül bahçesi oldu; bu müjdeyle gül gibi herkes gülümsedi.
- 10 On ikinci ayın ikinci pazartesi gecesi Ramazan şehri bereketle parlaklık buldu.
- 11 Tâlib, hatifin ağzından tarihi şöyle dedi: " İyilik parlak bir şekilde kainatın şimşeği gibi doğdu."

RUBÂİLER

I

- 1 Gördüm ki o devler ülkesi ile yoldaş olmuş; yetki ve kuvvet sadece Allah'ındır.

II

قطعه برای مصطفی چلبی الشام

Mefulü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fā' ilün

- 1 انجاکه دوش عربده خو مصطفیکزنشت
از سر جدا هز ارتن مبتلا کزنشت
- 2 چشم ایا هس آفت دوران وقت بود
کز بهراوتن از سرو سراز قفا کزنشت

III

قطعه هسلاته

Mefulü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fā' ilün

- 1 دی زو بروزه شاهد شوال دشنه را
سیراب خون اوشده جان تسنه را
- 2 طالب هلال چشنه نمود ابروان یار
یادا مبارک آمدن ماه چسنه را

IV

قطعه توحته

Mefulü/ Mefā'īlü/ Mefā'īlü/ Fā' ilün

- 1 ایا صانع فیروزه نه طاق فلک را
دی خالق زی روز وجمات داد ملک را
- 2 صدق دل وافرار زبانم بهمی مست
المنته لله که نماندزده سک را

V

برای ملا عشقی

---

^{II} AE 30-b

^{III} AE 30-b

^{IV} AE 30-b

^V AE 31-a

2 Bu hayretle zulmün eli kısa olsaydı değersi yakayı yırtardım.

II

ŞAM'LI MUSTAFA ÇELEBİ İÇİN KİT'A

1 Dün gece Mustafa hakkında münakaşa çıktığında ayrı ayrı bin müptela kişiden söz edildi.

2 Kara gözü zamanın afeti idi; onun yüzünden herkes ne yapacağını şaşırđı.

III

HİLALİYE KİTASI

1 Dün gece şevval güzeli oruca hançerini sapladı; yüz susuz can onun kanıyla doydu.

2 Ey Tâlib! Sevgilinin kaşları bayram hilali yerine geçti; bayram ayının gelişi kutlu olsun.

IV

TEVHİDİYE KİTASI

1 Ey dokuz katlı gökyüzünü yaratan ve ey canlı cansız bütün varlıkları ve melekleri yaratan;

2 Bütün bunların hepsini zerre kadar şüphe kalmasın diye gönül sadakatiyle ikrar ediyorum.

V

MOLLA AŞKI İÇİN

1 Ey Aşki! Allah için söylemek gerekirse ev sahibinin çocuğundan öpücük almak eşkiyalıktır.

Fā' ilātūn/ Mefā' ilūn/fā' lūn

- 1 اشقتأ یست الحق ای عشقی
نتسح از طفل میز بان بوسه
- 2 حوتلی پار صدق اوزه تی اور غوبوسه
خوکشاما اوزاو جاس بوسه

VI

Mefulū/ Mefā' ilū/ Mefā' ilū/ Fe' ulūn

- 1 زلفت چو کشید عهدازل زنجیرم
این سلسله راطی نکند تدبیر
- 2 آن روز چنان صبر دل من بردی
اکنون زغم هجرت امیرم سیرم

---

^{VI} AE 31-a

VI

- 1 Senin saçın ezelden beri beni zincire vurduğu için ben ne yaparsam yapayım bunu kıramam.
- 2 Ey efendim! O gün benim sabrımı ve kararımı öylesine alıp götürdün ki bugün senin ayrılığında ölüyorum.

10. KAYNAKÇA

- Banarlı, N. Sami; **Resimli Türk Edebiyatı Tarihi**, 2.c., Ankara: MEB yay.,1971.
- Başlangıcından Günümüze Büyük Türk Klasikleri**; İstanbul: Ötüken-Söğüt Yay., 1987.
- Basagic, Safvet-beg; **Bosnjaci Hercegovci u İslamskoj Knjizevnosti**.
- Beliğ, İsmail; **Nuhbetü'l-Asar Li-Zeyli Zübdeti'l Eş'ar**, Haz. Abdülkerim Abdülkadiroğlu, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay.,II.baskı, 1999.
- Devellioğlu, Ferit; **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Sözlük**, Ankara: Aydın yay., 2007.
- Dilçin, Cem; **Yeni Tarama Sözlüğü**, Ankara: TDK yay., 1983.
- Gönensay, H. Tevfik;**Başlangıcından Tanzimata Kadar Türk Edebiyatı**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1941.
- İpekten Haluk; **Eski Türk Edebiyatı**, İstanbul: Dergah Yay., 1997.
- İpekten, Haluk; **Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü**, İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yay., 1988.
- Kabaklı, Ahmet; **Türk Edebiyatı**, c.2, İstanbul: Türkiye Basımevi, 1966.
- Kanar, Mehmet, **Farsça-Türkçe Büyük Sözlük**, İstanbul: Birim yay., 1998.
- Kurnaz, Cemal; **Eski Türk Edebiyatı**, Ankara:Gazi Kitabevi,.
- Mengi, Mine; **Eski Türk Edebiyatı Tarihi**, Ankara: Akçağ Yay., 2005.
- Pala, İskender; **Divan Edebiyatı**, İstanbul, L&M yay., 2003.
- Sami, Şemseddin; **Kamus-ı Türki**, İstanbul: Enderun Kitabevi, 1989.
- Safâyî Efendi, Mustafa; **Tezkire-i Safâyî (Nuhbetü'l-asar Min Fevâ'idi'l-eş'ar)**İnceleme-Metin-İndeks, Haz. Pervin Çapan, Ankara: Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay., 2005

Sir James, W, A **Turkish and English Lexicon**, 1975.

Steingass, F. **Persian-English Dictionary**, 1975.

Süreyya, Mehmed; **Sicil-i Osmani Yahud Tezkire-i Meşahir-i Osmaniye**, Haz.Ali Aktan, Abdülkadir Yuvalı, Metin Hülagü, İstanbul: Sebil Yay., 1996.

Şentürk, Ahmet Atilla; **Osmanlı Şiir Antolojisi**, İstanbul: Yapı Kredi Yay., 2004

Timurtaş, Faruk.K; **Tarih İçinde Türk Edebiyatı**,2.b., İstanbul: Boğaziçi yay., 1990.

Yılmaz, Mehmet; **Edebiyatımızda İslami Kaynaklı Sözler**, İstanbul: Enderun Kitabevi, 1992.

Zavotçu, Gencay; **Eski Türk Edebiyatı**, Ankara: Aydın Kitabevi, 2005.

Zavotçu, Gencay; **Divan Edebiyatı Kişiler-Kişilikler Sözlüğü**, Ankara: Aydın Kitabevi, 2006.

11. ÖZGEÇMİŞ

Sercay SORGUN

1981’de İstanbul’da doğdu. İlk ve orta öğrenimini İstanbul’da tamamladıktan sonra 1999 senesinde Kocaeli Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü kazandı. 2003 yılında mezun oldu; aynı sene Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Orta Öğretim Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği alanında tezsiz yüksek lisans eğitimine başladı. 2005 yılında eğitimini tamamladı. Ayrıca 2004 yılında Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim dalı’nda tezli yüksek lisans çalışmasına başladı.

Sorgun, 2003 yılında Kocaeli Üniversitesi Rektörlük Türk Dili Bölümü’nde okutmanlık görevine başladı; halen aynı birimde görevine devam etmektedir.

12. TÂLİB AHMED BOSNAVÎ DÎVÂNI'NİN TIPKI BASIMI

نومور
۲۵۶

۲۵۶

MILLET GENEL KÜTÜPHANESİ
ADI: A. E. Manzum
ESKİ KAYIT No. 256
YENİ KAYIT No.
TASNİF No.

9

در ستایش پادشاه عالم پناه خلد الله خلافة والبقاء

کنزهای ساقی بچشمه شراب کلفام	ایلیک جام محبت بزی ده دست مدام
قنده در جیب اندازک ایچنده پنجم	بخت دون تمسید هالونه نونام
مرا بچوب دلمی بار فراموش ابد لم	بخش خاطر ابد کجی در یغ ابام
نکته تر خفیدر بوکه واقف اولام	نقد رقت ایدو آتسه کنشی استقام
بوسوزه طبع سیدم آتسه تقید اکلم	مشکلات لغوی فهم ایدو فرم دافام
شودید بر شمع جفاکاره اسپرندی	نه وصالی تبستر نه دل ایلر آرام
نیجه ایدر که بزی راه تلاشیده خود	ایمیدین بهر فاکلر منی استقام

بابی بروقف اسراره مصاد اولسم	عل ایدو مشکلم ویرس بجار غلام
روی تصور دمی کورسه مدحرات فلک	دارسید آیه طعن منی آنک رنگ غلام
مکروان پادشاه مظهر منبر عالم	شعله پیش کرمی بر لاییده رفیع غلام
آسمان عظمت خان محمد غازی	
مالک ملک جبار اور نصرت انجام	
اوز زمان زماندر که کمان جیکه فر	بازوی تمسید کله کرستم و سام
لزش کاد زمین حاصل اولور بایند	بهر بخش سبک نازینه آتسه اولام
از در آسادم شمشیری فخر دم جیکه	جان عدونه ایدر دوزخی اولد مدام
نقوه رعده نال ایدیدی الحق	فخر با قاست قدیل اولور دی سر سام
حکایت کجی دم معن کرده شمشیری	صف شکنکده بولور قوت نوح مسام
باد فخری اسپک قوت نازیردن	صبر مرکا اولوب اعداده بولور شدت سام
صدف بحر عبودیت جودی که در بر	بخشش ایل بهاری کبی بهر حسر نام
کرشدن نیکه انداز شراب اولسه اگر	فرط حسن نظر سری ایلر آنی عنبر نام

سرسنگ در ثانی که ز با بنگ	قنده دار سک لیدر لبسته عدوی الزام
شکر جزو اولی حرکت اینک	در یوزر آبله بکم صحیح سراده خبام
سهم بر پایه افلاک اولی غلغله اوزر	شعله پیش درین اش در باند عظام
دشتن طوره مرکز دیار ایلود	طوفان علم نصرنگ ایندیکه خیرم
دور عدلکده سنگ عدفوقه انهم	صفحه کون مکانی بر ایدردی ارقام
جمله دن قندیالی فانیله یوغوش اینک	طوب نه کله او بر ایندک گزشت اندام
کشور مصره دور و دینیم او دنده کوردم	بر ایدی خرده فتح کله سبیل العلام
نصرت و فتحه تاریخ ایچون ارباب دول	ایله بو تو کله سر بریسی برابر ام
عاقبت ناطقه نادره برد از سخن	بشدی بویله سر آفران سخته نظام
ایله معجزه کو طوطی شکر شکم	طبع مآتمه ناطقه کلوب فتح کلام
بارک الله زسی کو کبه عثمانی	
که دیوانخانه نه طاق فلکدر آکه بام	
مهر و مهر علمی شکر انجم سپهری	بوسه پنداره نیجه کون مکان اولیه رام

شویله تسخیر قضا و قدر اینمش الحق	منظر سر بر لبی مره طاعت علام
ایله عاقبت عثمانی کشته کشته رفت	سینه سوریلور ملکات الی بوم قیام
کله برستم از درکش آنگ صدرنگ	ایله دی عالمی شمشیر حجاب کله نیر
بیتنعم شهنشاه رسالات خدا	داورجم چشم و دادگر خستق نام
ایله دی افرنگه سفر سائینه او شنه	قلعه قندیالی و بردی خداوند کرام
هانف غیب دیدی فتح اولیجت تاریخن	
محمد صد علی النصر حوش اسلام	
مرکزت غم آیمیده غرضیم	تا یکی کج مشقده دل ایلر ادهام
ربع سکو نطو لادم طلب علم ایده رک	نه حلب قالدی نبغداد نه خود ملک شام
ره مقصودی طلی اسم اولور بادهم	مدح کله ایده لی طبع سندی الحام
شغلم ایدی عبرتینده کمال اوفد	مشکلم حل ایده مر اوله اگر این مشام
خطا علیم او تو زبیده کمالن بولک	قوادیم فن کمالانک ایندده بهام
انصام افدیکر ساله ایرشدی فرقان	خارج و داخله کله دی بولور آخر کام

کوک خوانده کلام دیرم با دستم	بر دلم نان بویضیف بعد که بیدارم
کعبه معنی حاجات آمد با یک	ایدرم عرض خاز را بیدرک استیلام
بانی فرمان شهنشاه جهان با نکدر	فرض لازم بجای اولی انبک اعلام
ایردی با بانه سخن ایله دعا ای طلب	
اختتام سخن قبل بر ادا بیل تمام	
نائب بخش اوله خوشید جهان با یک	رام امری اوله انک فلک صفت اجرام
نصرت دفع و نظر اولیه آندن منک	ناکه سخن صلا اجرام فلک بهلم
مصطفی خانی دخی صاحب خط و بارب	ناکه سر عقده بر دین اوله بر دوق نظام
بر خورخت اولوب عالمده مکرم و مسون	
دره الناج کبی دایم دمجندوم کرام	
درستایش صاحب مصطفی با تیر الله تعالی با	
کنورسانی مدد بر جام درین وقت طوره	نه دارد و کرده آرام بلیک روح ستم بود
بهر ارم جوایت در زندان تور با بوشاد با	نیجه مدد که ناله کج غمده خاطر غم سیر

الهی غم و غمده در

بن اول برور فرزند خون دایه جرم	وقفلوش اهل دی سینه در داغ درون
کوزغ اوله کرات فلکده روی مصمودم	بوضر نکره درون لاله ایفا ایدم آزر
زخم البلبوب دور بنددی دوق مراد اوزره	نه یوزدن کردوش المیر بیغم موج سیر
کوکون کاکل طفل امیدک قید نه در دست	ندانیم خبر خلا منده تسایع بخت دفاضتر
بوی فکر نکره بر کج درنده سر سبب اوله ک	دلانشه نکور ز انوی جبریدن بر آوسر
غلام غمندن آزاد اوله عالم شاد اوله شاد	بجداد طالع ایستدی فلکده برمه انور
زوبای جهان مشغول فرور خوسیدر کیم	صنای الطغی بر نور ایلد دنیا بی سراسر
زنا ذوق و شوقتندن بوزمه نهنیت لیم	بسیح لاجورد و دودوب کردان ایدر کیم
بویاسر و تیر با نغدن اشت کیم	عطار و خاتمه عسله بر ایلیمش دفتر
بوشمک اوزره انکام سحر ایلنده کون ایدم	انی بر طوطی اشک شکر کن دایم ایدر ایدر
او بدر لامع دولت حساب مصطفی پنا	
او ماه سلطنت بعین وزیر آصف دیگر	
مقام صدر اعلی کجوب قایم مقام اوله ک	بر اقدی کشتی دولت عدالت بر سیر

او ماه زیبای آسمان سلطانند کیم
 او در ای جهانند کیم غلام کتر سینند
 دو دیده نافه ستمور ترکان پوشند کویا
 او شهر بارها پرواز عالم در آید
 او زرم آورد لیر قهر ناکو ستم زورک
 دم شمشیر برانی بولور عدایم حکسه
 وزان آهسته سیم لطف کلشنده سرورین
 بو بردر بای ستمور کاد کور کونر نایاب
 او عالم تنگ اولسه نگاه لطفه مظهر
 دم لطف در کرده توده خاک اوله منظر
 سخن ابر کرده دایه زین ستمور
 برین آشفته حال عیلم فریاد در آید
 هو زین ستم معاد کینه حال مساوتدن

منور انجم رایسله داعی حیرت بنگور
 تکاپوی زمین خدمت ایلر برنجیه سنج
 که تاثیر ایلر دورنده آنک شدت زهر
 شکارین مسید ایلر وچ فلکده چه شهر
 بزبون بنجه شیرینه سر اولمش نیر اغتر
 زین با شعله باشنده هزاران قوت اژدر
 ستم ایلر اولدم شاخ گلده جای کلر
 سیم لطفنده غلظت ایلر کجه قطره کتمه
 لطافنده بولور دستک خارا ایتیم جوهر
 کمال فرط ستم ز بولور خاقیت عنبر
 کف جودک صد قدر پرور ایلر لولو شهر
 آهنگد اغدا رسینه ممد غنچه اهر
 در لاشدم ممکن تحصیل ایلر برنجیه کوشور

مسره خلی دم اولدم مقیم جامع ازهر	سند ستمه ملی منزل ایلر بوردوم
که اولدم دیده حیرتکده مست باده شهر	تکاپوی مقصدده فالدم بی سر و سامان
نه طلی منزل که قادر نه قطع احتیاج ایلر	دل شوریده برودنی ساکن کد انا کیم
کمال عاقلت بر لک لطفک اوله رحیم	نه ممکن ایتیم راه مقصد بی سر و پایه

قصیده بولور کایانی دعایه بشکله ارحاب
 نام اولد کلام انجم در دینی بود عاشر

در از آنک و غم در اولدم سوز کجور	سخته خستار ایتیم بود معقول عارض
جهانم ایلر ناکیم ستمور ایلر خاور	سرا از ایت او دستان کای ایلر نفعده

سر عددانی غلظت ایلر سیدان عالمده
 نه نودون آله کجه کردون تیغ ایلر خنجر

ابتدا و غزالیات

مالم لیل الیه و یا خنده تن عبید	مرغ دلم بدانه خال از نفس برید
ان الآله انق الا فرار و العبید	ای خواجه بکمر بنده و آزاده چشم خور

که برود بفرقتش کفر روان ما	سناث قبل نخل مرام هو شهید
عبید نوبت و خلاوت شد لباس نو	ربی البیس العبد لمن یلبس الجدید
از بایستل از سر زلفت کند بخت	والدور و التسل بطلانهم یغید
دانشوران مدرّس حسن نویسن است	لکننی ارید بان ابعث المعبد
طالب بیا بگوشه محراب ابرون	
بالصدق ادع لیسرک الله ما زید	
بر من در جفا شد سیه از زلف شبها	سجائک یاسر من جل اللیل بیا
ماندیم نعلت ز حر چشمه حیوان	من لم یزل یوف ما کان عیانا
لا یکن ان یسقی حبره راح	یا ساقی العطف ان ادر منه طاسا
از زلف سباه تو بوی خوشم نمی نبت	لا تدبان یلبس العریا با
طالب تو خوش این ره عشق است که او را	
مالم یزال یوفه الم ارجبا	
جیش نکند کله سوزاند کز کند	ملک ملی بخرطه از بند کز کند

قتل ایلمکه چونکه مرادک بوقدر	سینه ندن شرحه از بند کز کند
بی جستم نبی آتش سحره با فدک	بله نرس ای نه از بند کز کند
اولد کشته خوابان جهان حسنکله	مخمر فلکی تاج زر از بند کز کند
مانند هلال آید ای بنی بخرانک	سرخ و یکی بدر قمر از بند کز کند
طالب او کلهک عجمه دهانی و سخن	
بلبل کسی ورد سحر از بند کز کند	
چند کند ای بسوز نهیو ای فرهادی	تا یکی بنیاد عمرت مسکنی بریادی
بود ممکن کردن دنیا با سی سترگون	گر نباشد بر زمین این کوهها را دنادی
سین شکم بر کند بنیاد مستی علی	چند کربانی مرا ای غمزه جلا دسی
تیر آسم یکدشت از جوشن بولاد و جوج	ای دل سنگین بخند برین کیم فریادی
قسمت روز از ل طالب چو شد دیوانگی	
از که کردی شکوهی چون در زادی	
فان شکله کوزک بلند و کی ناز می نالادی	صید استجد و کلهک دینه از شهباز فریادی

بسیلین سده نشین طایر قدسی
حال دل زار مدن ابد بختی سنی آگه
دل بیلی کلشنده کیمک و صفتی بیستون
کلزار مجتبه اوله با که مقابل

اوج فلک لانه بر انداز می فالدی
کوکیده بنم چشم ترم آز می فالدی
بر غنچه دهن دلبر محبت نرمی فالدی
منع دل نالانده دس ز می فالدی

مفتون اوللی سلسله زلفکده طالب
دیوانه کوکل آچیدکی راز می فالدی

بچندین ای کل رعنا اسیر کلرام
غیب شمع دود او غریب بر غنم
خواب خانه اعمال طاعتم باریب
هولای معجیکان زمانه می کردید
کناه من بلم رحمت اگر نمی شوید
برهنه سر زجهان ار بر بنم ای طالب
شود بر خانه ام لا اله الا الله

در اینست در عالم که بیسب زارم
نه بار غار و نه بار دونه آهشندارم
مکن بر وز قیامت خجیل کردارم
منم برت و گرفتار ناز نازارم
رها ز جرم چه ممکن بسوزش نام
سروش عرش نیچیک خیز دستارم
مکین بوضه رضوان شدن چه غم دارم

مزه تیغ جکوب اول غمزه مخمور بجا
کاسه مرغ ایله نوش اتسم کرب لب
شویله ستانه مد هوش شراب شغم
باشم نور بختکده سر اسرای را
بیر و حضر اولای مادی عشق ایله کوکل
قید کوکلهنگ عقلنه تکیتم بنجم
بر تو انداز جبین ایله رخ دلبر در

می عشقیله صومارس غم طهور بجا
نشا و بوغردی نینه بادم انکور بجا
بر کلور و لوله شیبون ایله سور بجا
واغظ عرض ایلیسون واقع طور بجا
وب ایله بر کورینورم حله دور بجا
رسم بر عشق اوله مز اول ایکی مسکور بجا
ظلت غمده ایکی مشعله نور بجا

نار توجان ایله طالب جکرم اوله کجیب
نیسون جگر نیران ایله تنور بجا

ای بیسب دل فارغ کلزار جهانباش
از خانه دارانش غم ناب برود برت
بازار بناز ابکت آن منم در
ارواح بساطی مکان کن بر صدق

دور از منم خار گلستان زمان باش
ای اشک کرت چاره کنی ایله بره باش
ای بر رفغان گرم بود کنون بود آن باش
در عالم احبم جو سپهر نمان باش

باید تعلق رخ بسلی نتوان دید	مجنون صفت نوه زن مجامه در آن باشد
بی باده بخل منشین بکدم وساعت	بیمانگش در نه چنان طفل کران باش
تا چند بی پیروزه اغما نه نشینی	بیک جوع نبوش از مردارای جهان باش
باز است در سیکده و صومعه طالب	
رو تا نوکی می طلبی کن آن باش	
اگر چه سرم سیری با چشم خط بس تا کی	بالا سر دیگران آبی طلبس تا کی
از برای فصل دعوی خال خود را کن حکم	سر بدجوی آرد ابروی مفتوس تا کی
بردند از خاک کور کشکان خیزت	لاله با در دادی ظلمت منشن تا کی
بماند ساقی ایام دنیا میبچوشم	سرنگون نه ساز جوخ مفتوس تا کی
صدق دل طالب بیند اهرام و راه کعبه رود	
آرزوی ایسی ارض مفتوس تا کی	
چشم ره کو کعبه شار کعبه ایله	نقش حجر ریزه خون جگر ایله
مغز و دلوب لاله شها کلش حسنه	استو بر یک باد حسرتان کوز ایله

صدمه کسی آتم گذراست کچه چندان	شمت در امانتی زبرد ز بر ایله
دارویی بجا ویرنه طیب ایتمه مداوا	بیمار غمگ درد منی حرم سیر ایله
مت اولیجک باده کلکوسید اولم	مرآت ملی کرد در زم پر کدر ایله
دوانه کوکل در دنی کشف ایله آما	شرح اتسه سر انجام غنی بر در ایله
کل است اولام باده انکور ایله طالب	
مستانه لری دختر رز تاج ویر ایله	
نهان نامک سر و فرمان اولد کند کچه	علمه صبح کلشنده نمان اولدی کند کچه
علاحت آسمانده جیدینکله رخک حقا	مه تابان مغز رشید و خشان اولد کند کچه
کوکل و دانه دوش و یک کورده جیره فاش	چراغ حسنگ شمعده سوز اولد کند کچه
ز انکله دو چشم خوف نام دو کدی سلکر	سر شک موج ایله در بار عیان اولد کند کچه
عجب عجب لر جاک کر بیان اتسه ای طالب	
نوا برد از اول طبیعت خوش الحان اولد کند کچه	
شعاع طبعه عالمه بر بر یلو خوز	فلک بیک کره خفا اتسه ابر ایله بو خوز

سحر بجز آنکه چون ساخته ز بی خواننده آفتون	کجی که نوزند ز معده بسجده اسم بد و خیز
نیجه بود از صهار انکورم او زرم بلغم	عشق حق کجوب سناش جام صبوح خیز
زده تکلیف تو به بیک سو بهو و اغطلر	که زیرا توبه بردن توبه باقیم لغو خیز
سرم عرق برود نیایی فالش ذوق دلده	بلا طوفانه صبر اتیکه مانند نوح خیز
صودر راسه ز کشتنده کلک از صبا سوبله	
وی کیم فخلص له طالب طبل موسوم نوح خیز	
مر فیض دلی قدس صانمه نبیدر	مستانه ارشاد ایدین آب عنبیدر
پوشیده نمک لعنه دل با غلشتم کیم	بیک شک ایله عینک آنک تشنه لبیدر
سوزنده نار غم بار اولوعه باعث	اشکده دلده اولان آب تبیدر
بو جملک آسایشه باعث و بادی	ساقی شکر لبده ز جاج جلبیدر
مست او پوری جام می الذر قومه کلاب	
مستانه ارشاد ایدین آب عنبیدر	
کلام جهان آتش آه در و نیله	بولدم جیانی مشعله را نهنو نیله

اول قدمه او غادی شت جنونه دل	بودر ابتد می دیده آنرا شکست خونیله
صرف ابتدی نقد عمر نیر بر طاعه که کهن	عاشق فرقه یله سوسو شور اولن بیستونیله
بر شوه اولدم عالم غم بنده مستلا	کنده کجی الفت ایلدم عشق جنونیله
طالب فغان و اهل صحرانشین اولوب	
مجنون عالم اولدی دل بی کونیله	
که طره دلده که کل شانه لک ایلر	که کاکل زنجیرینه دیوانه لک ایلر
بر سله زلف خمک قیدنه دوشمش	دیوانه کوکل شمعی خوزانه لک ایلر
خاک او لوب یائینه عجبی دل شیدا	شمع رخ جانانه یه بر وانه لک ایلر
جام جمه صهبای مجبته نه حاجت	اول داده به دل بار ایله پیمانده لک ایلر
پیر و اولدی باد شه و سخنه به طالب	
یوز بیک غسنه سر کجی پستالک ایلر	
کشتنده او قور بو بستی بیل	وقت اولدی بسم ایلر کل
ساقی کتوز ایلر توف	جام عرق و یب ایلر مل

عشاقه بر جفا را بیدک	آدم بود که ابله مختل
جان آلتی ایسه اگر مردک	غزوه کند را بید کی تغافل
سیخ غزه که نزار عاشق	قربان اولور ابله نجاهل
چشم سیهک ندر بیلور سن	قد کجا عفتها قل
کینه او قوش بود رس نازی	سردم بود را بید کم تا مل
طالب جیفارر بود رسی انج	زلف سیهکده و اتسل
X	
رستم اهل دم قاشک کما ندر بنم	صفدر تیغ غزه که تیر و سنا ندر بنم
بوز سوزد و قانی کو بکده چار و ایلدم	خاک کجا یک تو نیای اصفما ندر بنم
حلقه زنجیر زلفک ابلدی مجنون بنی	ساحه دشت جنون آرام جاندر بنم
عاشق شوریده حال و بیل شید بنم	باغ حسنگ بر مطرا اکلستاندر بنم
نغمه سنج عشق اولوب نیایی لال تسم نوله	کلر فلک تا خیره دک درد ز باندر بنم
حضرت ایلیمراه اولوب نیایی کردم تسم	باعث اعلک جیات جاوید ندر بنم

شاعر نازک دائم کیم مردش دیده تک	سره دانی خاهه معجز سب ندر بنم
عاز و نگی بلغم طالب سجوم عشقیده	راز کشف ایلین آه و وفا ندر بنم
نافه در حسن مع جین شده	منظر چشم آن و این شده
اصد اصد چه سیکری که ترا	دلبر نازنین چنین شده
وده که با جعد و تاب مشکیت	نافه دشت هند و جین شده
مرح کجوبیم که با چنین سیکر	مایه سوش جان و دین شده
نگذارد کسی زده غزه ات	باب سنان دزد در سنجین شده
دل شکار کمان ابروی نیت	بهر طالب چه در کین شده
مجنون عشقم عشقه دنیا فو لوق چیکر	افغان و آه و زار مه صحرا فو لوق چیکر
سر لغره جنونه کوش رضا طو توب	ایلا دید کج کس بد حضرت فو لوق چیکر
داغ درون سبیهون ایلر کو کل انین	فریاد اید بنجه حسرت معلا فو لوق چیکر

کلمه سابه ایندک اجار کشنگاز
لعک آکله حضرت عیسا قولی چکر

طالب عجمی حبیبی خاک از غنچه لر
زنگین نو اگر بسبب شیدا قولی چکر

نه سحر ایندک بزنی جانان ایستغاث ایندک
کرفتار بلاردم راه شش جهات ایندک
شتر تبا سحر سیرتکده اسنام در بر چهره
نجوم هر قیادیل حریم سونات ایندک
کبچه کوند ز طواف ابرس پچه و مهر و مایک
در خاک گشتی سجده گاه کانای ایندک
بجز آن آنگله در حسن چشمه ای سو فارجم است
بیر ایلوچ سیر اشکر جوی ذرات ایندک

نگابوی زمین نو ایدوب عالمده ای طالب
کتوردک چشمه ظلمتدن آب حیای ایندک

بر نور رسیده دلبر عذار کل استرز
بوزند سر کران غنچه سب قیا کتورد
دشمن جزین و لشوز آمانه فائده
بر نغمه سنج میل خوشه ای بوز سوز
شبوی زلف و طره لر سبیل استرز
دفع خار ه بر ایکی جام مل استرز
مجنون عقده سلسله کاکل استرز
باغ جهانده تازه اچلمش کل استرز

کشتنده زانغ هیزه در انیلای مسبا
طالب کبی سیرای نو ایلبل استرز

کوردم او ملک دیو ایلد اولمش سمراه
رحم ایلد ایکن آئی شهاب شاقب
لا حول ولا قوه الا بالله
شبتانه ندن اولدی معتاد اولد
خورشید همچان نور سپیده فالک
زنگار خطک کله کیشدرای واه
جیب خودی اولسه چاک ایلردم
بوجیر تیلد دست تقا دل کوناه

مانم زده مور خط یار اولد
طالب نیده لم چاره نه آنا فقه

بر اوقان جهانی نکلند بیلورز
بولور زقنده ایسه رکندر خوبانی
شورش فتنه چشم سپهند بیلورز
نقش پای فتن خاک رهند بیلورز
نقد زنده جهاندر فلک شعبده باز
چکدوی سینه سینه محمد و هند بیلورز
خسر و کشور حسن اولد دغ خوبان فرم
لشکر غمزه ایلیم کج کلندن بیلورز
عذرایت با او شو فک چشم خطندن
اقت ناهب عقلی سپهند بیلورز

مستقل شریک کوب سینه تیغ غمغم	دل سود از زده عشقه اولور مدغم
بن او حیرت زده باده عشقم از دل	مرد کل نشا بکا ویزه اگر کجیم ستم
کونده بیک داغ بقار سینه اولد انا	کاش غمزه سبد بر بر بنه ستم ستم
دوشد بر یوسف آینه دل کفانم	کوزار مدن غم سحر بلیه آفره دم دم
کشتی بر آهیله دنیا بی یغرای طالب	
چکنسه بر گره اگر متمتیله آدم دم	
بیک چشم کواکب طونم دار نگهده	حیرته فالور طلعت خورشید و همده
اوج فلکه آه کندله چیقار دم	کرسالده قید اولسه بای کهنده
درویش اولوب آینه کجه شکار بوز سینی	کنجایش ایدر عرش معانی کلنده
سئول م حله پی کرم رو کعبه غمغم	کم کرده نیجه فانه وار کرد رسنده
امعان نظر بلین اشعاره کتاب	
بیک چشمه بولور کردش سطر سیه همده	
لبالب ایلر اساقی شربی جام حبلرله	شهر زنده ز کلو سیه شاه عم کلکوفد ملرله

عشقه کره لردن آینه کی سیه غم پیدا	دو چشم خونت غم بخت ایدر امواج حبلرله
بولور کویوسفی چاه زرخد انکده جانانا	دایغ بقبوبه کلدی بر سر سن آلوده دملرله
بیایر حله کی افکار آهم طوغلدر کیم	فضای عشقه سلطان اولدم عبا علملرله
نیجه بیلر کی فریاد و فغان ایتیم طالب	
دم کلکت اولوب کلشن بر ایش غمجه ملرله	
ای بیده نرفند سر شکایت رود بیت	دریا کجوش ایلوسوز انبات وجود بیت
چو چشم اوله نزل این دیدار خجلی	ای جان کوزک آج دیده کلشنو کشتو بیت
چیتسون فلکه هر شر آه در دنگ	دو دسیهی لحه کیش ابر کبود بیت
پیر اهن بوی که کفانه ابر شدک	یعقوب دلی بیت خرنیز بد رود بیت
طالب نیجه بر صومعه اوج و خود شک	
شده نکرودل مبلنی سمد عمود بیت	
عشقه صد شکره کلشن سینه افکار زهمله	کار دلده در زرش عشقه در کار زهمله
شکل قیل آزاده سر صحرانشین اولق ندن	بسته زنجیر زلف و طره بار زهمله

ناله شمله بلیغ همک دشت امدادی	کعبه کوبیده یارک بصیحه مزارز هله
پرتواند از جمال برده بی تاب ایک	مستغنی شعله انوار دیدارز هله
در کنار اوله سله ای اوسه هر ساده و	بی تکلف دست برد خط زنجارز هله
دل طونام کلین مصلته کلچین اولمش	کلشن احره بیل آزرده غارز هله
شهذباب نیر اکر اوله طالب چاره نه	
زخم خوردن شر زنبور اعف از هله	
ای خیر سرتیر نگه دار که مخصوص	دی تیغ قف دیده بیمار که مخصوص
بند ایله صبر بل و سیجایی که اولار	هر دل کرده زلف سپهر کار که مخصوص
جان لرزه دل آه و فغان ایتمده جانا	سینم اولی دشته خونخوار که مخصوص
ای پیچیده تکلیف بت و سجده کسکله	ایندک بنه بر نونی ازنا که مخصوص
طوطی کبی طالب نوح اوله سخنور	
فدا اولمش ازل لذت کفنا که مخصوص	
نوبهار پردی چمن سنبیل و با اوله کینه	کل کل کندی شتا عطر دماغ اوله کینه

جان سان اوله دارتخ فرخنده قدم	انش سحر ک ایله سینه ده و باغ اولدی سینه
سر کران ایتمه بر قنده ایسه جامی کتور	سزگون ایلمه وقت آباغ اولدی سینه
دیز بیایی ایجه لم باده بر شوق اولالم	که خار غم داند و هه بیباغ اولدی سینه
جام لبر زنی الکن قومه بر دم طالب	
نوبهار پردی چمن سنبیل و با اولدی سینه	
ذراتیتمه جهانده کجه بر عکس و کدر بو	کدایی شاه ایدر شاهی کد ایلر فلکدر بو
ینجه بو یوسف هر ادا عیبت نسون کیم	دلیل نهمت آنده طاهره دلش بر انکدر بو
هزاران تاج پروردن کس کس بی کوشدر	قوغافل اولمه اردان اسکند خونین الکندر بو
عجب سر کلک ز شبار آتم چسوخ بالایا	کوزلر در سپهر کس خیر نینه زربین کدر بو
بو چرخ کردنش عکسند ایتمه شکوه ایلیب	
کدایی شاه ایدر شاهی کد ایلر فلکدر بو	
کلله جلده کندی اوله کس هو اغبر شمیم	شخ بزه کس جام می اولسوز نرم دل کس عیدیم
اسد نینه باد صبا کلله آجلدی جایجا	سر کوشه برست و صد اسر برده بیلر نیدیم

عشقه اوله کور دزک عید قیامت سعید	کونده کونده عمرک مرید انسون خداوند کیم
سجدله طوکلدی بیکده نه بلامی بیخوردده	میخارده عیده مسجدده غوغای عظیم
شهره نسای دلبر اعانتقله ایلر بوس با	سره کوشه ابرو معلق هر بریده بر عاشق مقیم
ایوبه حیدری لبران بالوده سن بسین ان	خجرتکلف شید بزران بر جوب رسم قدیم
شهرستانون لبری یوسف دریا خود پر	نادور آمدن می مستغرق ناز و نعیم
دل کندی کلا سوسه حفرک ان ایچدی صو	
اولک حسد دن هب عد و سوزنده ناچیم	
ادکوه دردی باک ایتمک دل ناساد ایلمیش	عجیبی سینه خسته فرهاد ایلمیش
زفاف کام آلمه آلدادر بجه زن بوجنه	بوزقوت عودس دره قونما ایلمیش
خلاص اولدی ایلیک اولسه چشم سندن	نکته نین حکوتک اغزه جلا دیلمیش
سکون چیش روی زمینه باعث و بادی	زار اینش از لدر کوهسار دنا ایلمیش
ندوار نبل کمر انک جهانده داید بدر	
نمنا کانه لب کبی جواد ایلمیش	

برغچه رعنا لب میسون الک کبرسه	قانون شغالی جب کورون الک کبرسه
طالع زبی چون سجد برت ایتمدی بار	ساعه تکف و بادده کلکون الک کبرسه
درود مجنونه دو انک اولوردی	برکزه اگر جب فلاطون الک کبرسه
بیمزیه لبسته خوبان زمانه	صرف ایتمک کنجینه قاردن الک کبرسه
مبخانه ده می ایچکده کیم طالب اولورد	
برغچه رعنا لب میسون الک کبرسه	
چتر کلدر اچیلما ساغده کویا هر خباب	عوق لدر اول خباب خیمیه زکین طباب
جام حیدر خلطه زردانی کردان ایلمین	سینه نرم اولسون اچیلما ساغ قیاس طباب
شمع حسک نعلک کنجه افزون اولده	رخلرک بر نوصلار مانند قرض قباب
مطرب عشقک ننده سینه سوزد اولوب	نال نیدر فغانم نغمه آه آرباب
طالبان عوامس جواد انک کشش باکبی	
ایتمک بونفک دل عماش اچره مستاب	
نابنده جوانغ دل بر دانه عشق	اشفته شمع رخ جانانه عشق

شیرین شتر مرصه بی مر کبوتر در	سرفانله محسول دیوانه عشق
نظاره چشمه بی باغ ارمدار	آسوده نشین کوشه کاشا عشق
بزغوه زن سبکه عالم جانوز	زیر بودن طبعه سنا عشق
طالب بید و گل حالت عشق بیلور زبیر	
سرنایف دم خانه و برانه عشق	
بزم میده ساقی دلبر کرک	دفع غمه باده هشر کرک
چرخه زبون اولغه باعث نند	مرد خورش غیر غنصر کرک
پادشاه عشقه کرکه خشم	دود درون دبیده کرک
پرتو ابدا ایله سر کوشه دن	شمه طلوع انیمکه خاور کرک
سوز دلی اکلیبه طالب کبی	
غم زده حیرت سنگد کرک	
ملک دل مار اجنه بر غمه نامار یوق	کوشه لر تنها در آما فنده در کار یوق

مید ایچون شهباز دن مرد از اوج ایرو دی	زبور صید اولغه بر کبک شرفقار یوق
اهل عشق اسیر کدو کوسرت مد شوش اهل	بزم عالمده عجبدر مردم شیار یوق
کوزم بیک کره بارانسه بخشای نلیم	مردم چشمده ای طاقف دیدار یوق
بخت خواب آلود ایله بیچاره طالب نلسوز	
اضرفرخنده فال دیده بیدار یوق	
کل بز دای ساقی فرخنده بی	دفع غم ایتمون بچار جام می
ملک جهان کجس بیانی دگل	تخت فریدون قنی تاج کی
برسی و بر کیم اوله پیمانہ سی	جام جصاصین سکندر دای
رفع کد بخش فرج ایلسون	مطرب بزم آسوز ارف دنی
عشرتی فوت ایله طالب مدد	
غفلت کده کدی عمر کجدی سی	
کلشن ایچره صنابر کلر عناسن سن	کوزن آدم نند دینو غنجه دن اعلا سن

جست و جوی اینک اولی سنی در یاده بیله	صدف دیده دکی بر در پنجا سن
عاشق خسته دلک باشته غوغا کنورن	فتنه دوزن آفت زینا سن
ای فلک هر نقد اوله کنشی استخراج	بیله زیند و کلی طرفه معاسن سن
بوکه در تلی جهان مکنه طالب باقمه	
ناظر آینه قلب مجلا سن	
غنم سحر کله بلغم ندر	جان بهاره لبرک ادر
بستر عنده ای جفا بیه	دل با تو خسته بر بنجه ددر
حالی آکله زلف و خالکدن	عاشقک بختی بویله در سحر
صایدی نقد اشکلی لبر	سنگ ای دیده در همک کدر
دم اور و جوش اینجه ارباب	
طبع عثمان دلجه بدر	
موسم عیش و دم کل و سبیل اوله از در	ساقیورت بیالیه بی عشرت لوبهار در

راز درون عشقان کهن کبی اشکار در	زکزه کله سینه شرحه ایند گل بتر
چاک ترانه دقنی ایند کوی آه دزار در	زهره فلکده رنگ ایند ب کیر و سما سید
بویله بوکاه کاه اولور کردش و زکار در	انگنه بخر غم دلی فلکی صلاسه غم بیه
صانمه جهانده طالبک خدا ایند خرم درم	
عاشق نندی بر این ساقی شبوه در	
کشف راز المین فف ندر	چین فلک کنت جاندر
فتنه اینکیز دستا ندر	چشم سحر خطه زخارک
کنج عنده اینس جاندر	دم فرقته فکر زخارک
سهر سهر بسته ز با ندر	نه دیم نکنه میان فلک
سرخ حلا دبی اما ندر	بنجه سوز سو بلیم که غمزه لارک
سکات قرطاسه فرورن حکا	
رشحه کلک فرقت ندر	

برادرسه شکله اگر دهن زکس	شادانه اوله کل و کلشن زکس
زکدی ای غنجه دهن قنجه آراسن	دستاچین نکل ایکن بسکون زکس
کلاره نگاه آسه اگر زکس سنک	اشدی امیده لیدر حرم زکس
بوسن کلکه دامسکی ر بکدر کده	بجیده طور رحیرت ایله کردن زکس
بیک تک ایله زکدی سیر تکله طالب	
طولش قنجه شاد ایله سیر امین زکس	
بار بو قدرای کو کل عالمده سیر ایچار سن	قار کلشنی اولور کلشنده با کل خار سن
دل طونام طوطی شکر کندر سن	سویله ریوق بیسواینه رخا سن
وعد و صلت بو قنجه عشا قنجه اول غنجه	کیم کرر فردوس باغ جننه دیدار سن
طوره سویش کنه باک کلک ایله احوالکی	اسرار حلاط ناشاده یوق کفاسن
قنجه دله قنجه دل با قنجه شعر دیند	
قالشم حیرته جان بیلیم دلد ارسن	
دال خجرا اولوب کلکینه قنجه اول ماه	دتر قنجه سنده دل و جان مدد دهن

نقد دی آل با دشهم بنده لکده	العبد و ما یملکه صا لمولاه
یارب او ما اغیاره ندر اولد کتقا	کیم دیردی ملا بک اولد شیطا بنده خراه
آسوده ایکن مردم دل باغ ارمده	کوزیلدی شیطان لعین آده ناکاه
طالب بنده لم یا ز ایله اغیار بر طوش	
فوضت اموری و لوکلت علی الله	
اچله غنجه لکلشنده خند اولد و غنجه	چنده مرد و لجا رخا مان اولد و غنجه کور سم
نور داز اولوب دل طلی سیر نغمه ایله کیم	جهانده غنجه لرحاک کر یا اولد و غنجه کور سم
قوغوغا ایلسو جیش قنجه اغیار ایله جاننا	سماک کلک کیم کیمده غنجه اولد و غنجه کور سم
مغز کاکلک عطرین صبا شاقه ویرد کیم	سز لفاک کیم دلد بریت اولد و غنجه کور سم
دل یعقوبی خرم ایملک ممکنه رای طالب	
نه کنعانی عرش دلد سلسله اولد و کور سم	
بیسین کور سم و قار شومده دلد بطور سمون	سینه سمون راز دل بوسته نغمه طور سمون
روشن گلک انسون ساقیا رفیع نقاب	بو یله خنجه نمانه ابو شیده آرزو طور سمون

بزم بیده غمزه دفرگانک ایتمه در نیم	نزهت چکن سینه شیشه و خنجر طور سون
جام می سواهل دل مجلسده اولک شایب	نکته بردار ایلیک طبع سخنو طور سون
دختر زرا ایلی طالب کدی کاوان	
باده بی نوش است ندد دسکده غمزه	
ای مرغ بچو گلشنه اورده می گلک	صد داغ دل زار ایله فریاده می گلک
بو گلشنه ای بیل شوخیده شش الخانه	هنگام کل و غنچه رخساره می گلک
وسعتی وار آرام دله بزم طریقه	ای غم بجایم جم دوراده می گلک
رندان ایله زاهد قوکران است نراهن	بوجوه سالوس ایله ارشاده می گلک
ای لشکر خط ملک دلی طالبی یقینه	
شبون زده بر خطه بی بریاده می گلک	
نزالدن انجی ای صبا غنچه لولولور	چشم ترمله بسندن سیر بر گلغذار اولور
جام می است ایچوب است شراب کینینه	بزه ادشاور ایکن اینج غمگسار اولور
غم دکلی آتک سنگ سینه باقسه داغله	بار فضایی عشق اولوب ضلاله زار اولور

بای ایلده اردکن بوغسه نه فاله می جان تن	نوش سم تیدو کم ندن داده خوشگوار اولور
دستکله بزی بر سر طاب عدو وصال سیر	
رسم لنده آره لر ترجه ذولفقار اولور	
براولک سنا غم باده کلفام کور سون	بیشک سنا گلخ کور سون جام کور سون
خارجام بایسک دنه قنم وار دله	بوچشید فلک صهبای جام کام کور سون
صفتو آب آسکده و فحق ایلم سوزان	نی بختن کردون دون آرام کور سون
دل غنجا صید اینک دیلرسنه حال هندو	سکینچه طره و زلف سیمان ام کور سون
دکل عاشق کافر بان اولور طاب کلک صاب	
مالک غمزه سن شمشیر خون شام کور سون	
سند ایتمه دلی رومه وار غم من ایله	هم سیر یازنگه و بس القون ایله
ای دل نجبه بر فلک تن ایلم کوزلر	یا سو کیده لم آه درونی سرن ایله
جک الکلکله پشمینه سیر دولت دونیا	بولاب نه فخری شال کهن ایله
قربان اولور آشوب چها غمزه که جاننا	نک شکی آلابش خون فتن ایله

کلن لطافده صالک از قدت داد	سیر کلن کلزار و طواف چمن ایله
ایندک بزی دبوته کیسوی سسل	مجنون دل آرامنی چاه ذقن ایله
طالب عرب شام و عجم ملکنی کوردک	
شعد نکر دوار سیر دیار ختن ایله	
طریق عشقه دوشوب ی پاره کیده رز	طواف کعبه یوز نگباره دک کیده رز
جنا خال ایله زلفک تصور آید کیه	دیار رهند کجوب شاهاره دک کیده رز
شود کلونکرت شهید بکلمه است اولم	هجوم کیف ایله یاقه خواره دک کیده رز
در و ن آهله یازار مھری کرم ایله ک	نستاع عشق کجور دیاره دک کیده رز
قویوب جنازه کی دوش سبهره رطاب	
سروش عرش ایله بر کون خواره دک کیده	
شعد نکر دیاسوسنی ای شهرستانبول	سیر بونده سسلا ایله قان و شدنی ه بول
طفل از ارک کهر نف دینی آلدک	خوبانکه خرم هوشنگن بول بول
چون از اسد برجه متاب جھاننا	کیم کلکون استوب جھانده نستر اول

بند زید و ابرکه سنی ترک ایله هم بن	ای شھر اول جان کیده اهل طریقی بول
ریزان ایله رک شکن کنندی بدی طالب	
شعد نکر دیاره شیری شھرستانبول	
دلبر اودر که طلعتنی درده کوستر	بدر نام کنندی خاورده کوستر
آینه سکندر ه نسبت سمبسته می	عکس عذارسانی بیباغده کوستر
نقد خون عاشقی عرض الملیک اومه	هیب کشکالی جوهر خنجرده کوستر
بلبل زایده نغمه لایب کجه باغده	نکشفه غنچه جینی شوکده کوستر
طالب جهانده قیدله پنجمی بوش اولان	
سفا عشقی تاج قلند درده کوستر	
ناکیم برندی کوشمه حی علی الفلاح عشق	خونبیله آلدک اول صواب ایلدم فتاح عشق
بند زارک آل خیر طلمت غمده بون خط	طلوندی جھان ستر شغفه نام عشق
آدم شوبله استاید چشمه ماهی است ایله	جیش غم شکست ایله زار نار عشق
مانف غیب ایله زنده انغم کجه جابینوا	نکشف اول کعب سکا بطور ام عشق

طالب عجمی غنچه رخنده لراته اولسه تر	کشتن نظیر بردی فر نومه اصطلاح عشق
سکاد اولدی بستانا حلی	چومی بن دیدیم سکا حلی
هرچون بو کجه نگاه انسم	قتلک سوز آتار بکا حلی
ناکمان چنگه سیر اولدم	بکا طغر ایتمه مصطف حلی
بدحت رخلر کله کله شنده	بیل دل او قور نوا حلی
حسن یوسف کبر دستق اچره	نقد سکه شتر اچلی
نوکه جایی گرفته دردل ما	بعد ازین سیر و کجا حلی
تاب خسار کی دور و نمده	ایدم مشعل دجا حلی
عید فرخنده کز سعید اولسون	هانف غیب ایدرند اچلی
بر تو عیب و صفت ستر کن	
کله عیب اولد کجا حلی	
بیلیم بن کشتن دیرک کلید دردم	طره لر لایح حسنک سنبلید دردم

کاتبان عاشقان حیران اولور دگور سر لره	حسن خط بر قطعه میر علی دردم
سوزم هر باسور دساما ای دل سودوم	دکبی مناز عالم شه فولید دردم
وصله یار ایلیم سوسم سولمز نیلیم	غمزه لر که کشف راز ایلر دلیدر دردم
شاه عشق با مجا با سولیم شمد نگر و	
پر تو نور خدا طالب ولید دردم	
ای کل تر بیلور سمن سن	نازه داغ درون سمن سن
سن بوجس چیت ستنکله	پر تو انداز مهر عالسن
لب لعلکله عاشق رنده	نشا بخشیر ساله حسن
کدر نقد اشک ایدر جانانا	مشق و دیده حسن
سکا کل اکس اولماز ای طالب	
بیل نومه سنج خوشد سن	
قطره آب نم چشمه ششم نه دلیسون	دلیسون دیده کربانمه بر نم نه دلیسون

غرق آب بیدی دنیای سر را بستم	بوید طوفان بلاجه ستمم دیون
چاک چاک بیدی شام صفت چراگ	بوید صد باره دله خمر غم ستم دیون
نهر ما نغمه شمشیر که تخسین ابله	نکه چشم فسون ساز که رستم نه دیون
طالب چاک فنا بید کل شکندن	
بوید رنگین نغمه بیل خورشدم دیون	
در بای مجسده سفینه تنم در	اسی سران دیر پهنی بکنتم در
بر مع طلبکار هوا و هوس از یکیم	اعمال تبه گشت و گنه خرم نم در
فرخنده خفاش شبستان بلا بوز	روشن گری روز فرخ در هر نم در
شول مغلف زاویه عالم در دواز	قدیل نغمه شحم جگر و غم در
طالب بزی یعقوب ملال اید یوسف	
غنی نه کف جهان محرم در	
بر کون البسته دوزخ براد او در فلک	ا بر بنور کشتی مقصودینه مولاد برک
کل کعبه کشتن عالمده لافندان اول	هاتف غیب بیدی غم بیه التوره تک

قسی دیوانه ایدوب اید فوم اید هلاک	بزی بوجام محبت کوره لم نشه کرک
بوید دیوانه کوکل دشت جنونی آخر	جیفه برسد زلف آینه حرکت
طالب عدایه بولورس جلف از شاهد	
او قوت فتح آیتنی غم بیا صد مکت	
صنک بزخم انده طلب جدز	نگیل فنون پیش از باب بودز
قدر کهر غنچه بی هر کس نجه بلیسون	بر بیل صراف دل و عاشق مردز
بزنسلی جو قلق او قوم من بجز زاما	قدرین بلیوزم کشتیک واقف صدز
میدان مجسده کلن شبیه ورد	بزرگو کلنگ عشق بیده سنده مسدز
ال حکیم شوز آرایش دنیای ندین	
دل بسته فردوس علا طالب اردز	
سیر کل استمزد و صفت بار اولیجک	کلشنگ هر طرفی نازه بهار اولیجک
دف و نبدیه آیه خاطر می مطر بلر	فقل جام مر و صوت نزار اولیجک
الهام المزم اولسده خار غمدن	رخلری سازم آینه دار اولیجک

دلی ز راستی بواکسیر عشق آما
صنعتی ترک ابد هم خالص عیار اولیجک

نشأ و بفرزده برس غمراهی طالب

مجلس شین و طرب لیل و نهار اولیجک

جلاد نکاهند از شوخک اجل آلم
یعنی که حیات ابدی بی جد آلم

بر نشاید قهقهه اینمکله جام لبند
دوشدم موس لعننه طول اجل آلم

کوش ایلمم بندگی تکلیفی قوز اهد
پیران خرابانه داروب بنده ال آلم

جویرین جگر خار خوربان جهانک
بازار مجبته بوکون برکوزل آلم

آهنگر و یا بوسنای طالب خوشگو

جلاد نکاهند از شوخک اجل آلم

شام ناریک غم ابلر گذران شاهه
ابریشوز لطف نسیم سحران شاهه

ناییده اوله کوکل بادیه طلسمده
که طلوع ایلر او بد قرقران شاهه

قلزم جرمه دوشد و کله صبر ایله
اشک سیلا ملامت کچرا شاهه

مژده وصلت ایله فرم اولور سر برکون
کتور ریگ صبارضیران شاهه

او قونج آینه می معسر که امی طالب

جمله عدایه بولورس طغران شاهه

مغز دمسبدون نه بنیدر زولیدر

بوفیض ایله مستانه جام از لیدر

مرآت صنیر مده کوزندی رخ دلدار

ابرو لرنگ م سطرعی خط جلیدر

بوم تبه مست می عشق اولمیا عشق

بکرو عمر واحد و عثمان و علیدر

فرق ایله سن اول غنچه لر بر برین

بانج اتمک احمد مختار کلیدر

دوشم زبده دعوی خسرد اینمکله طالب

دیوانه ایدن عاشقی دهرک کوز لیدر

شکایت دست غمزه خسته دلده ز جور دلبر دن

فغان چوخ شکردن المردن ز نملردن

رها ممکن دکل غمزه فراغت کوچ صنمکردن

خصوصا غنچه فلردن چمنده قد و عودن

کچم کوی اروسه وقد و چین ابرون

واغنت کوجدر ایسجی و محراب و منبر دن

سکائیر ایندنجبه ناله لای شوخ سنگمزدن

خندک تیر آتم کچم ز نه بولاد مغفون

جکلر زو رسیدن جهانک جور امی طالب

شکایت دست غمزه خسته دلده ز جور دلبر دن

برنومه اولور اولوله دن چسرخ معلّا	مرغ دل اراتیدو کی دم سنج بیلا
بوز مزه پرده عشاق دن آدی	دیر دیر تننا دیر تننا دلده جاننا
که نغمه تیر ابله حسینی بیچیکر جان	توز بیلا تر یلی یلی یلی و
آبردی دل بیلی کلشنه نودا	دیر دیر تننی دیر تنه دیر تن تننا یا
طالب غزلی اوج عراق ایلده تمام است	
دم در تر دم دیر تننا دیر تنه دیر نا	
علاج اینک دل چمنونه یوق امکان داویلا	قالور دشت غمده بویله سرگردان داویلا
مدد یارب نبی محتاج سنج معصیت اینه	چکره زنده لب اعمالی مبران داویلا
طفیل طفل جرم غیبی سوا قاتل در	آنی ابله ستر اینه ایغچان داویلا
جهانده رفقت سورشنه زنده ایدر سندن	غدا ب ایرو بویله آتش نهران داویلا
نیز بویلف اینه جبار ایدر شمش	
انچونوز دوش ایلرل کنگان داویلا	
قهر مالک عشق منک طوره دویله	طلولدر شمشیر طبعم کلله کونکولر

آتش سوز درونم شوید تا شیر اینه بکیم	ماسی لردر یاده دتر آسمانده ماه نو
خنجر کلر شمه چکک یازیلور سوسینه	جان دل زین سنی سودم نرس سوسینه
برشکفته کلنی بلغم لاله حرامیدر	سینه کمر شعله باش سنج داغ داغ نو
طالب افغان اینه نوه فکده بنسون	
آتش آتیه اینه کاسه بر علو	
بیلور سن جنم وارز اهدا نکا اینه بیدر بو	کدلی کادران شوق ایدر بو طره شیدر بو
روچی کرم اولوب صفا شتبار کدر کدر	بصفا نوز بیج درونق بازار دیدر بو
صفای میدر از اهدا طرادت بخش مجسم	موز آربوی محض کاور کسیدر بو
می کلر کلر و بر لعل انک سابق طوره سوز	بوز نک خیر لعل خندانیدر ایدر بو
دوشمه بر دم اینه طالب الکلر جام لبریزی	
که شوتازه منزه عجب سباب بیدر بو	
حشم خاره ساقی جام تراب کمره	دلش زنده عشقه داروز ناب کمره
برنوفر نند دنگ مرآت دلده سیر است	بدر قرده خشان آفتاب کمره

وعدایله اصل و مسک عشاق جان فروشه	بنا بکاشکانه باری سزای کوه ستر
اول خال پانده و لکنور عجان کاشک	دام سنگ زلفک بیچ و تاب کوه ستر
وفق مردک اوزره جا و درسه دوران	
افزاسیا عقلی یاد در رکاب کوه ستر	
اسیرت بحر اولدم تن زار مده جا ایچکل	صدر برق آمد ز زمین آسمان ایچکل
آچلم کلشن عملده خاطر کل کبی زریا	سرد و اتیمز بوی باغ ایچره نزار و یحکان ایچکل
طیاقوت باز کوی دل دشت عشق ایچره	کوی سینه بجه بخیر دن شیر زبان ایچکل
دوشوب دل ستر غده نمکله اکلنور اما	اسیر بند زلفکد بوجان ناتوان ایچکل
اوشوخ بیوفان دل فغان ایچره کجه ایچره	
صدر برق آمد ز زمین آسمان ایچکل	
کشت اعمالی کردون نه نوله داسلر	ماحصل قرال کلک قضا قرطاسلر
بن اول کدم خود کشت ارم نقد برم	کجه کوندر آنی غزال تلک طراسلر
بنم اول دیده دوبرین ایله رستم قضا	نفسن بر فخره مرخص ایچره نه قضا

بن کجه برین یوسف کفنا غم ایچره	خیله مدد رایده رم بیت خنده یاسلر
طالب خسته دلک ناله و فریادندن	
دم اولور حسین چین او ترخ نکلده طاسلر	
کدره بخش ایبرای غم بجا اولن ایچکل	جماعتنده بوق بسط شمد کجه حسین اولدک
سکاحی ادبوشاه و کد امتناق و صکلده	نه سحر اندک بو صلفک اعتبارنده نفس اولدک
فراک چونکه بوق برده هر جا کجیغین	زمام ختیار آل ایس لایر ایس اولدک
سین سینگ سن نیم نقد غم سر باسن افنا	بیزای اول اربوبینی نه لره کاسه ایس اولدک
دست عشق بچنده طالب امتناق ایچکل	
غلم بر حقیق درک مسنده خوش نوز اولدک	
آه ایلیوب آغاز ایده لم افغانه	بیان ایلیلم سحر غم جانانه
تفق ایده لم خاطرینی اول شوغک	تثبات کربنی کوندر لم سامانه
چ جفا ایلمو لطف در کردن غیری	ح خدر ایبت دیوسولدا او کرم لسانه
خ خلیلم شمش ای جادول بیماریه مدد	دو ایله کتورتش لب حیوانه

دوقن چاهنه جذب ایلد دل سیدی	رردا کورمه آنی بجزت سوزانه
ز زبان قلم درنا نظم استون	س سلام ایلد واری نامه کونور جانانه
ش شکایت ساکنند دل ایلد غنچه	ص صداقت بومید رعیل خوش الحانه
ص ضعیف ایلد کبریا م فرافک آفر	ط طبیعتده نکره کدی و شوب جرانه
ط ظلام شب کیسوی کره کیر کدر	ع عینان دل جانی حاصل خورانه
ع غمغری زمین ایزه قودک تشنه بزی	ف فمک بخش حیات ایلد اکیس بنشانه
ق قبائلی قویار قدی کورمه کورمه	ک کمالکده ره کتندی صید تابانه
ل لب بوس و کن راویجک عالمده	م ملاحتی ویر غنچه دهن بستانه
ن نواب بیوز کلین کلشنده مدلم	و واری بیک صبا ایلد عایارانه
ه هلال اولدی تنم فرقت یاری هرک	لاله عمر ایلدی دخی بار یانه
ی یا نوبت با فرات ایلد کجا کلد هرک	
دوزخ غم بزی طالب شه هرک نیرانه	
دال خیر اولوب کلد نینه قلمه اول ماه	در رقص تنده دل و جان مدده

نقد دل آن دشمن بنده کردی	العبد و ما بلکه صا رملوله
بارک ماغیاره ندن اولد کفران	کیم دبرد ملائک اولد شبتا ایلد خوره
اسوده اکیس مردم دل باغ ایلد	کوز بنلدی شیطان لعین آن نگاه
طالب بنیده لم بار ایلد ایلد بر ایلد	
فوتت اموری و نوکلت علی الله	
قصیده در ستایش خوبان کف	
بارک الله لطف ربانی	افضل انبیا علیهم السلام
سوزده لاف اولد شسته بر ایلد	محتوبد کلام دیشانی
حسن خلق اوزره ایلد شش خیمه	طین عنبر فشان انسانی
نیجه نعد افضل ایلد م کیم	کلام احصایه لطف انسانی
حسنه بن آدم اولد و چون	عین مرآت صنع بر دانی
بنی سرشته ایلدی صنع الله	ایلد کجه نگاه معانی
لا بسم اولدم عانتش شیدا	ره عشق ایزه زار و در یانی

اولدی سینده داغدن بیدا
بربری رویه بسند اولدم
نه فسونیده باغلمش علمم
بو یله بر شوخ و ششکل نازه
چشم ناماری قوس ابرودن
ناوک نیر غنزه دن فریاد
برشبا نگاه بلده کفنگ
مهیچنان دبلران المش
الده هفت لایعش تک
بر نگاه نغالتسه دیدم
کوشه اردن او کو دکان فتن
شب قدر اولد کوردی عاقل
بو یله چنسته جمع الحورا

لاله سدر نغانی
نبی اولد ردی چشم قشانی
مومیا نینه کوه لالانی
اولدم آشفته سویلیم آنی
آمار عشاقه نیر مزگانی
قالدی سینده زخم بیکانی
مسجده کله اهل عرفانی
شبه اغان نیرم روحانی
جو سر اندود تیغ بر آنی
جان شبر نغم اولد قریبانی
کوسه ز خط خون پیشانی
روی پر نوفر و زجانانی
دارمی کجک صورت رضوانی

داغ تک بلکه جنبه الاوی
لید لایع کاف اولد اول شب
جمله سر بر نغده هر کلجیک
شدت ضرب نخسته دن آنا
باق خدی بر مو ضرر خطابه کلوب
اگره تنقیب نچقوب اولد ک
بونلرک دوریدر دایم جابز
طوره دو غم برده رقص ایله ایوم
آسمان اوزوم کردانک
دوراید اولد سحر دورانک
اولدی مسجد او نازه رولرله
ذاکران نو ابره اولمش
شیخه رسا نکه اول کلشانک

دیدی کی بودر شسته علمانی
ایردی عسیره ذکر بزانی
صبت ایله طوله کلاخ کبوانی
برصد اولدی چرخک بوانی
ایکی نانا خصم غضبانی
طوره عا اول منوره حکیمه فووانی
کردش آمو جرس چرخ جیبانی
جیش اندیکه جانک جانی
شکل انجم دیزلدی خم جیبانی
رخ تابنده ماه تابانی
کلبن عین فرود خدانی
بیل نغمه سنج بستانی
بیر روشن ضمیر کلبانی

